

פנינים יקרים
מפרד"ס התורה
על סדר פרשיות השבוע

אמור

מאוצר שיחותיו ומאמריו
של הרב"ג מו"ר המקובל
רבי בניהו יששכר שמואלי שליט"א

התשפ"ג

כל הזכויות שמורות
למכון "בני יששכר"
שע"י ישיבת המקובלים "נדה שלום" תכב"ץ

ניתן להשיג את הספר בישיבתנו הקדושה

רחוב שילה 6 י-ם

02-6249000

או בחנויות הספרים,

הפצה ראשית

"סגולה"

02-6443300

ניתן לשלוח הארות והערות

למכון "בני יששכר"

באמייל: m6222560@gmail.com

לזכר עולם יהיה צדיק

לעילוי נשמת

מורנו ורבנו

שר התורה ועמוד ההוראה

גאון ישראל ותפארתו

הרועה הנאמן פוסק הדור

ראש ממשלת התורה

מרון הראשל"צ הגאון כמוהר"ר

עובדיה יוסף

זצוקלה"ה זיע"א

נפטר ג' בחשון התשע"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

אשת חיל מי ימצא

לעילוי נשמתה
הטהורה
של מרת אמנו
הרבנית הצדקנית
מזכת הרבים

מרת **שולמית רחל**
שמואל

בת **מזל ע"ה**

נלב"ע ביום ז"ך אלול ה'תשע"ט

ת.ג.צ.ב.ה.

הילולא דרשב"י עכשיו על המדף

הילולא
דרשב"י

הפצה ראשית
סגולה - החנות של ספרי הישיבה

תשמישי קדושה • ספרי קבלה • סגולות • קמיעות ועוד

רחוב שילה 4 ירושלים 📞 02-644-33-00

קחו חלק בפעילות העניפה במידע

בדיקת נפש + ח"י דוטל

בל"ג בעומר - באחד קדישא 54 ש בלבד

ע"י מו"ד הגאון המקובל רבינו בנימו שמואל'י שליט"א

שומות בשמן בהדלקת מו"ד - 260 ש

מנין סעודים בסיום חגוד השולמי - 540 ש

הדלקת נר במסגרת חשב"י במסגרת מוקדמת - 807 ש

בדיקת נפש המיוחד + ח"י דוטל - 54 ש

עכשיו בטלפון: 02-624-9000

עיר וקדיש מן שמיא נחית

נבואת שבת מפי דרשו

עולו ואתבנשו להילולת ההנא האלוקי דבי שמעון בר יוחאי

תתקיים אי"ה

מעמד ההדלקה

שיערוך מורנו ורבנו שר בית הזוהר המקובל הצדיק

בניהו שמואלי

שליט"א

במידון בליץ ל"ג בעומר

בשעה 20:30

ברחבת ישיבת המקובלים

נהר שלום במידון

קחו צות לח"י רוטל והשתתפות בהוצאות ההילולא

807

360

180

02-624-9000

*6431

בר
יוחאי
שמון
משה
קודש

עננו
בזכותא
דבר
יוחאי
עננו

התורמים 54 ע"י עבור כל נפש
יזכו ששמות בני המשפחה יכנסו לקודש פנימה
לפדיון נפש
וזכות השתתפות בסעודה לכבוד רשבי' יוסים חזקוני
ובסגולת ח"י רוטל

הלכות פסח שני ל"ג בעומר

הלכות פסח שני

א. יום י"ד באייר הוא פסח שני ואין אומרים בו תחנון^א. ונפתחים ביום זה זה שערי שמים למי שרוצה לעשות תשובה משך שבעה ימים^ב. ונוהגים לאכול בו מצות^ג.

עיונים והארות

יראה כל זכורך את פני האדון ה' דא רשב"י, כי ידוע שרשב"י הוא פני השכינה הקדושה, וכמו ששאל ר' אברהם גלאנטי זצ"ל כיצד יאמר כן רשב"י זיע"א על עצמו. ותירץ שרשב"י לא אמר את האדון ה' אלא "פני" האדון ה', שהצדיק פניו הם כפני השכינה הקדושה. וא"כ זה שאמר הזוה"ק (בדף קנ"ה) שבשבוע זה מי שרוצה לראות פני השכינה יכול, רומז לזה שכולם עולים בשבוע זה אצל ציון רשב"י זיע"א.

ג. בסידור יעב"ץ כתב שגילו לו מן השמים שקדושת הפסח והמצה נמשכת עד פסח שני לפי שכשיצאו בני ישראל ממצרים אכלו מהמצות שלקחו עמם עד ליל ט"ו באייר (וכדאיתא בקידושין דף ל"ח שבנ"י אכלו ל' יום מהמצות עד שירד להם המן), ליקוטי מהרי"ח, ברכת הפסח (סי' יז סעי' ו), ובדרכי חיים ושלוש (אות תקלא) ועוד. (פסקי תשובות סי' תצב אות א).

ויש נוהגים לאכול מצות גם בליל ט"ו אייר כי אז אכלו מצות יחד עם הקרבן פסח בכלי חמדה להגרמ"ד פלאצקי זצ"ל מביא מהגה"ק ה"אבני נזר" שהעיר על מנהג העולם שאוכלים מצה ב"ד אייר ביום ואמאי אין אוכלין בלילה

א. בה"ח (סי' קלא ס"ק צח-צט). וכן במנחה של יום י"ג אייר לא אומרים תחנון, כן כתב החיד"א (קשר גודל סי' יט אות יז) שביום י"ד אייר לא אומרים תחנון. ואח"כ (באות יח) כתב שכל יום שלא אומרים בו תחנון גם במנחה הסמוכה לו לא אומרים, חוץ מערב ר"ה ועיוה"כ.

ב. בזוה"ק (בפרשת בהעלותך דף קנ"ב ב"רעיא מהימנא") כתב שמפסח שני מי שעדיין רוצה לחזור בתשובה שלימה ולראות פני השכינה נשאר לו רק את השבעה ימים מפסח שני, וזה לשונו: פקודא תלתין למעבד פסח שני וכו' כרוזא כריז כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא, ייתי ויחמי עד לא ינעלון תרעי. אימתי כרוזא כריז, ב"ד לירחא תניינא דהא מתמן עד שבעה יומין תרעין פתיחין מכאן ולהלאה ינעלון תרעי ועל דא פסח שני, עכ"ל.

בפסח שני פותח לנו הקב"ה פתח מיוחד לחזור בתשובה שלימה ולראות פני השכינה, ודורשים פסח מלשון פתח. ולכן זכינו בשבוע זה שהוא יום חמישי דשבוע חמישי דספירת העומר שהוא הוד שבהוד כנודע, שכולם עולים וזוכים ולומדים ורוקדים ושמים לכבוד רשב"י זיע"א, וכמו שכתב רשב"י בזוה"ק (ח"ב דף לח ע"א)

ב. יש נוהגים ביום זה לילך לקברו של ר' מאיר בעל הנס זיע"א הנמצא בטבריה על יד חמי טבריה, ומנהג טוב הוא אך לא ברור אם הוא יום פטירתו.

עיונים והארות

(א) המנהג בכל גלילותינו, דעל כל צרה שמתפלל האדם, אומר "אלהא דרבי מאיר ענני", ונודרים שמן או צדקה לנשמתו של רבי מאיר. עכ"ל. ובספרו כף אחת (סימן ג אות א) כתב, שבכדי לעורר רחמים אם יזכה להוליד בן זכר, ביום שתטבול האשה יתן שמן לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס. וכתב עוד (שם, לב), שסגולה לרפואה, להתנדב שמן למאור לרבי מאיר בעל הנס. ע"כ. ורבנו יוסף חיים זצ"ל בספר עטרת תפארת (אות קסא, עמוד קע) כתב סגולה לרפואת העינים, שיביא שמן ויאמר, הריני מתנדב שמן זה למאור לכבוד נשמת רבי מאיר בעל הנס, בזכותו שהיה מאיר העולם בתורה, ונתקיים בו (משלי ו, כג), כי נר מצוה ותורה אור, וזכה לאור המכהה לגלגל חמה. עכ"ל.

ה. **כתב** מהרח"ו ז"ל בספר שער הגלגולים (סוף הקדמה לז) בשם רבנו האר"י זיע"א, וז"ל, לדרום של טבריה, בלכתך אל מרחצאות של המים החמים [הם חמי טבריה], יש שם קברות צדיקים רחוקים זה מזה ואינם במקום אחד. וכבר הוזכרו שמותיהם בספר היחוס, והם. רבי מאיר, ורבי ירמיה דאפקוהו מבי מדרשא (בבא בתרא כג:). על ששאל אותה שאלה זרה וכנזכר לעיל (שם הקדמה לו), והוא סתם בעי רבי ירמיה בתלמוד. ועוד שלשה צדיקים אחרים, איני זוכר שמותם, והוא כמו שנזכר בספר היחוס, וכמו שאומרים העולם. ונלע"ד כי הודה מורי ז"ל על רבי מאיר שהוא קבור מעומד כמו שאומרים בני אדם. עכ"ד.

ליל ט"ו שאז היו אוכלים מצות, עיין שם מה שתירץ, ואכן מצינו שמנהג צדיקים לאכול גם בליל ט"ו, (עיין ליקוטי מהרי"ח שם, דרכי חיים ושלוש שם ועוד), ויש נוהגים לאכול גם מרור וביצה מבושלת וכו' וללמוד הדברים השייכים לפסח שני (בדרכי חיים ושלוש שם שהמנח"א נהג לאכול מצה ומרור ב"ד אייר ביום כיון דההקרה היתה ביום והעיקר היא ההתחלה ובליל ט"ו גם היה מדקדק לאכול מצה, זכרון יהודא מנהגי מהר"ם א"ש שנהג לאכול בליל ט"ו מצה וביצה מבושלת).

ד. **הנאון** רבנו חיים חזקיהו מדיני בספרו שדי חמד (אסיפת דינים, מערכת ארץ ישראל אות ו ד"ה ראינו ד"ד ע"א) הביא משם רבני קדישי גאוני הדור בעיר הקודש טבריה, שכתבו, ישראל קדושים באים מקצוי ארץ וים רחוקים לעלות וליראות בחג המצות ובחג השבועות כדי להשתטח על קברי הצדיקים, וקורין זה "זיירא". ובאים גם על קבר רשב"י ורבי מאיר בעל הנס זיע"א ורוצים לשמוח על מקום קבורתם. והנה במקום מצבת רבי מאיר בעל הנס יסדנו שם בעזרת ה' יתברך ביתהכנסת ובית המדרש ולומדים שם בקבע וכו'. וחונכות הבית המקודש הזה היתה ביום פסח קטן [י"ד אייר], והיתה אסיפה גדולה, דקרו ותנו בתורתו של רבי מאיר בעל הנס, ואחרי כן היה ששון ושמחה להפליא, וענו כולם ואמרו, כן נעשה ביום זה בכל שנה. עכ"ד.

כתב החיד"א בספר פתח עינים (עבודה זרה יח,

הלכות ל"ג בעומר

א. יום י"ח באיר ל"ג בעומר יומא דהילולא דרשב"י זיע"א שיצאה בת קול מהשמים שאמרה "עולו ואתכנשו להילולא דר' שמעון" וביום זה ירדה אש מהשמים והקיפה את ביתו של רשב"י וירדה השכינה עם רבבות של מלאכי מעלה ושל נשמות הקדושים ורשב"י גילה סודות שלא שמעתן און מעולם והייתה שמחה גדולה בכל העולמות.¹

עיונים והארות

עדיין לא הגיעה, והראיה לכך, שכולם יכולים להכנס בלא רשות, כי עדין לא ירדה אש סביב הבית. ואמר רשב"י **בְּזִמְנָא אַחֲרָא כְּד הָיִינָא בְּבֵי מַרְעֵי זִמָּן** אחר כאשר הייתי בימים הראשונים בחולי, הָיָה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר קָמָאִי ואז היה ר' פנחס בן יאיר לפני, כי בא לבקר אותי. **וְעַד דְּבְרִירְנָא דוּכְתָאִי אוּרִיכוּ לִי עַד הַשְׁתָּא** ובעוד שביררתי מקומי בג"ע הוסיפו לי חיים והמתינו לי עד עכשיו בזמן הזה. **וְכַד תִּבְנֵא אֶסְחָר אֲשָׁא מִקָּמָאִי וּמַעֲלָמִין לֹא אֶתְפַּסֵּק** וכאשר חזרתי מג"ע והמשכתי לחיות בעוה"ז בריא ושלם, מאז תמיד מסבב אש של השכינה הקדושה סביב ביתי ומלפני, ומעולם לא נפסק האש מאז ועד עתה. **וְלֹא הָיָה עָאֵל בַּר נֶשׁ אֱלֹא בְּרִשׁוּתָא** ולא היה נכנס אדם אצלי אלא ברשות. **וְהַשְׁתָּא חֲמִינָא דְּאֶתְפַּסֵּק, וְהָא אֶתְמַלִּי בֵּיתָא** ועתה ראיתי שנפסק האש של השכינה, והראיה לזה שהרי נתמלא הבית מן אנשים. **עַד דְּהוּוּ יִתְבִּי בעוד שהיו יושבים שם כל החכמים. פִּתַּח עֵינֵי רַבִּי שְׁמֵעוֹן וְחִמָּא מַח דְּחִמָּא וְאֶסְחָר אֲשָׁא בְּבִיתָא** פתח עיניו רשב"י וראה מה שראה והוא גילוי השכינה, ואז סובבה אש של השכינה הקדושה בבית, במקום שישבו שם החברים, ולא יכלו לסבול את האש הגדולה. **נִפְקוּ כְּלָהוּ וְאֶשְׁתַּאֲרוּ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהַ וְרַבִּי אֲבָא. וְשֹׁאֵר חֲבֵרָאִי יִתְבּוּ אֲבִרָאִי** ויצאו כולם ונשארו בבית ר"א בנו

ו. **בְּיוֹם** הסתלקותו מן העולם, אש הקיפה את הבית שבו דרש בתורה כמבואר בזה"ק (האזינו רפ"ז ע"ב) **תֵּאֲנָא שְׁנִינוּ בְּהִוָּא יוֹמָא דְּרַבִּי שְׁמֵעוֹן בָּעָא לְאַסְתִּלָּקָא מִן עֲלָמָא וְהָיָה מְסַדֵּר מַלְאִי** באותו היום שרבי שמעון בר יוחאי רצה להסתלק מן העולם והיה מסדר את דבריו שהרי כל עסקו היה בתורה הקדושה ובעיקר בסודות התורה והיה מסדר את הסודות הגדולים שיש לו כדי שיוכל לגלות אותם ביום הזה. **אֶתְפַּנְשׁוּ חֲבֵרָאִי לְבֵי רַבִּי שְׁמֵעוֹן** התאספו החברים קדישא לבית רשב"י כדי להיות עמו ביום הקדוש הזה ולזכות לשמוע ממנו את הסודות שלא שמעתן און מעולם. **וְהוּוּ קָמָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהַ וְרַבִּי אֲבָא וְשֹׁאֵר חֲבֵרָאִי** והיו לפניו ר"א בנו ור' אבא ושאר החברים כי הם היו באדרא רבא עשרה, ושם נסתלקו שלשה ועתה נשארו שבעה ורשב"י הוא שביעי קודש בחי' שב"ק. **וְהָיָה מַלְאִי בֵּיתָא** והיה מלא הבית משאר כל התנאים והחכמים שהיו באותו דור שכולם באו לבקר את רשב"י ששמעו שהיה חולה ועומד להסתלק מן העולם.

זְקִיָּה עֵינֵי רַבִּי שְׁמֵעוֹן וְחִמָּא דְּאֶתְמַלִּי בֵּיתָא הרים עיניו רשב"י וראה שנתמלא הבית מהחכמים הנ"ל וכנראה גם מנשמות הצדיקים ופמליא דלעילא. **בְּכַה רַבִּי שְׁמֵעוֹן וְאִמֹּר בְּכָה רַבִּי** כי ראה שהשכינה הקדושה

עיונים והארות

ור' אבא ושאר החברים ישבו בחוץ והמתינו איך יפול דבר.

ועוד בזה"ק (רצ"ו ב) **אמר רבי אבא, לא סנים בוצינא קדישא למימר חיים** אמר ר' אבא לא הספיק הנר הקדוש שהוא רשב"י זיע"א לומר את המשך הפסוק חיים עד העולם, **עד דאשתפכו מלוי** עד שנשתתקו דבריו בתיבת "הברכה", ומשמים לא נתנו לו להמשיך את התיבה הבאה "חיים", לרמוז שכבר אין לו חיים בעוה"ז, **ואנא כתבנא, סברנא למכתב טפי, ולא שמענא** ואני הכותב רבי אבא סובר הייתי וחשבתי לכתוב יותר, את דברי רשב"י אבל לא שמעתי יותר שום סוד. **ולא זקיפנא רישא** ולא הרמתי וזקפתי ראשי לראות מדוע הפסיק, **דנהורא הנה סני** כי האור היה גדול כי היה עמוד אש עד השמים, ומגודל האור, **ולא הנה יכילנא לאסתכלא** לא הייתי יכול להסתכל ולהתבונן במקום של רשב"י. **אדהכי אודענא** בתוך כך הזדעזעתי ונחרדתי, היות, **שמענא קלא דקארי ואמר** (משלי ג) **ארך ימים וישנות חיים וגו'** ושמעתי קול מן השמים שקורא ומכריז ואומר, ומתפלל על רשב"י, שיוסיפו לו עוד אורך ימים וישנות חיים כי גם בשמים חפצים שרשב"י ימשיך לחיות, כי בתורתו מחיה גם את העליונים. **שמענא קלא אחרא** שמעתי קול אחר מן השמים, שמכריז ואומר שהרי רשב"י עצמו, כבר בקש לחיות עוד בזמן שהיה חולה ובה לברר מקומו בג"ע, ואז הוסיפו לו שנות חיים כנודע, וז"ש, (תהלים כא) **חיים שאל ממך וגו'** ומסיים הפסוק אורך ימים עולם ועד, בתמיה, וכי רשב"י יכול לחיות לעולם ועד, וע"י תשובת הקול השני נסתלק לו קול הראשון ופסק מלהתפלל עוד.

כל ההוא יומא, לא אפסיק אשא מן ביתא כל אותו היום הגדול הזה שגילה

רשב"י את סודות התורה ונסתלק לא נפסק האש מהבית, כי השכינה וכל מחנות הצדיקים באו לשם, **ולא הנה מאן דמטי לגביה** ולא היה מי מהחברים שיכול להתקרב ולהגיע אצלו, לראות מה קורה עם בוצינא קדישא, **דלא יכילו, דנהורא ואשא הנה בסותרניה כל ההוא יומא** שלא יכלו, כי האור והאש היו סובכים אותו כל אותו היום, ואמר ר' אבא **נפילנא על ארעא, ונענא** נפלנו על הארץ וצעקנו לפני הקב"ה, שיתן לנו להתקרב לרשב"י בלי שום דבור, כי לא היו יכולים לדבר. **בתר דאזיל אשא, חמינא לבוצינא קדישא קדש הקדשים, דאסתלק מן עלמא** אחר שנסתלק האש, ראיתי לנר הקדוש קדש הקדשים, שנסתלק מן העולם, וראו אותו שהוא **אתעטף שכיב על ימיניה, ואנפוי חייבין** מעוטף בטליתו, והוא שוכב על צד ימינו ופניו שוחקות.

קם רבי אלעזר בריה, ונטיל ידי ונשיק לזן עמד ר"א בנו ולקח את ידי אביו ונשק אותם, וממשיך ר' אבא ואומר, **ואנא לחיבנא עפרא דתחת רגלוי** ואני ליחכתי את העפר שתחת רגליו הקדושות, ועתה שנתאמת אצלם שרשב"י נח נפשיה. **בעו חבריא למכבי, ולא יכילו למללא** רצו החברים לבכות ולא יכלו לדבר שום דיבור של בקשת רחמים, רק היו מבקשים בלבם. **שאר חבריא בבכיה התחילו** החברים לבכות מרב צער על הסתלקות בוצינא קדישא, **ורבי אלעזר בריה נפיל תלת זמנין** ור"א בנו נפל שלש פעמים, כמ"ש אצל יוסף הצדיק שנפל על פני אביו ונשק לו. שיש בזה איזה סודות, **ולא יכיל למפתח פומיה** ולא היה יכול לפתוח את פיו לדבר. **לבתר פתח ואמר, אבא אבא** ואח"כ פתח את פיו ואמר, אתה אבא בתחתונים ואבא בעליונים. **תלת הוו שלש נפילות היו** כאן,

עיונים והארות

בִּיה בְּפִרְיָהּ, הוציאו את רשב"י במיטתו לאחר שנתעסקו עמו בטהרתו, כדי להוליכו למקום מנוחתו וְלֹא אֶשְׁתַּמֵּשׁ בִּיהּ וְלֹא הִתְעַסְקוּ עִמּוֹ בְּהִלְכֵתוֹ, אֶלָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֲבָא.

והנה רשב"י זיע"א כנראה נח נפשיה בכפר מירון, ועתה רצו להוליכו למקום קבורתו, ואז אָתּוּ באו טְרִיקִין, וּמְאָרֵי תְרִיסִין דְּכַפֵּר צִפְרֵי אנשי חיל גבורים בעלי מגנים בעלי מלחמה של כפר ציפורי שהיא סמוכה לצפת, לקחת את ארון האלהים הרשב"י זיע"א, לקבור אותו אצלם, וְטָרְדָאן בָּהּ ובני מירון היו דוחקים בהם בבני צפרי להחזירם לאחוריהם, כדי שלא יקחו מהם את ארון האלהים (ס"א דְּצִפְרֵי וְטָרְדָאן וְהוּוּ בְּנֵי מְרֻנְאָא, צוֹחִין בְּקִטְרִין, דְּחִשְׁבּוּ דְלֹא יִתְקַבֵּר תָּמָן והיו בני מירון צועקים יחד בקשר אחד על בני צפרי, שחששו בני מירון שלא יקבר רשב"י שם אצלם, אמנם משמים עשו שלום בניהם, כי רשב"י היה מאד מזהיר על אהבה ואחוה וכו'. בְּתֵר דְּנִפְק פּוֹרְרִיא, הָוָה סְלִיק בְּאוּרָא אחר שיצאה המיטה של רשב"י מהחצר, היתה עולה המיטה באויר, כי התעסקו עמו המלאכים והם נשאוהו, ואז נחתה ושקטה המריבה כי הבחירה ביד רשב"י. וְאֵשָׁא הָוָה לְהִיט קְמִיָּה ואש של השכינה היה לוהט לפני המיטה של ארון האלהים, ואז כולם, שָׁמְעוּ קֶלֶא שמעו קול מן השמים שמכריו ואומר, עֹלּוּ וְאָתּוּ וְאִתְּבַנְשׁוּ לְהִילּוּלָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן הַכֵּסֵּס ובואו ממרחקים, התקרבו והאספו בלב אחד כאיש אחד מכל המקומות, לשמחה הגדולה ולחתונה הגדולה וליום הגדול, של רשב"י זיע"א, שביום זה יש לו שמחה גדולה, שזכה לסיים כל סודות התורה, ולצאת מן העולם בשלימות ובעליית רפ"ח ניצוצין, שלא היה כמותו כנודע. ועוד ממשיכה הבת קול ומכרזת ואומרת (ישעיה נז) יְבֹא שְׁלֹום וְנִחוּ עַל

ולא כמו אצל יוסף, שהיתה רק נפילה אחת, כי השלש נפילות שלי, חַד אֶתְחַזְרוּ כאחד חזרו להחשב ואומר רבי אלעזר. הַשְׁתָּא תְנִיד חִינְתָּא עתה תזוז ותלך השכינה עם המחנה שלה, שהם חיות הקודש, וגם, צִפְרָאן טָאסִין הצפרים שהם נשמות הצדיקים, כלם טסים וחוזרים למקומם העליון, מִשְׁתַּקְעֵן בְּנוֹקְבָא דִּימָא רַבָּא והם הנשמות, שקועות וקבועות שם בנקב של הים הגדול, שהוא בג"ע, והוא בחינת יסוד דאימא, או יסוד דנוק', וְחִבְרָא והחברים, שהם החבראי קדישא של רשב"י, שעד עכשיו היו שותים יין וחלב ומים חיים מפי הרשב"י, מכאן ואילך בְּלָחוּ שְׁתֵּיין דִּמָּא כולם שותים דם, הכונה כי בלעדי רשב"י, ילמדו סברות משובשות, במקום המים חיים ששתו ממנו.

קָם רַבִּי חִיָּא עַל רַגְלָיו וְאָמַר קָם ר' חִיָּא ועמד על רגליו, ממה שישבו על הקרקע ובכו ונשקו את רגליו ואמר, עַד הַשְׁתָּא בּוֹצִינָא קְדִישָׁא מִסְתַּבֵּל (ס"א מִשְׁתַּדֵּל) עֲלֵן עד עכשיו היה הנר הקדוש מסתכל ומתבונן עלינו ומדריך אותנו בדרך ה'. הַשְׁתָּא לֹא הוּא עֲדָן, אֶלָּא לְאֶשְׁתִּדְלָא בִּיקְרִיָּה עתה לא הוא הזמן, אלא אך ורק להשתדל בכבודו של רשב"י. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֲבָא, נָטְלוּ לִיה בְּטִיקְרָא דְסִיקְלָא קָם ר"א ור' אבא, לקחו את רשב"י להעבירו כדי להתעסק בטהרתו, בכסא שנעשה מאריגת קליפות של עצים, והוא מלא נקבים עשוי כעין מכבר, מֵאֵן חֲמָא (ס"א עֲרַעְרָא וְעֲרַבּוּקָא) עֲרַבּוּקָא דְחִבְרָא מי ראה ערבוב גדול של החברים ת"ח של כל אותו הדור, וגם מהעולם העליון שבאו לחלוק כבוד לרשב"י, וְכָל בֵּיתָא הָוָה סְלִיק רִיחֵין וכל הבית היה ריח ג"ע, ולכן היה עולה מן הבית ריחות טובים מאד שאין כמותם, מאותן הנשמות שבאו לקבל פניו. סְלִיקוּ

ב. נהגו ישראל ללכת ביום ל"ג לעומר על קברי רשב"י ור"א בנו אשר קבורים בעיר מירון כנודע ואוכלים ושותים ושמים שם.

עיונים והארות

ישועה לעם ישראל אמן.

ז. דע כי רצונו של הרשב"י שיבואו למירון וישמחו ויאכלו וישתו ביום זה. וכמובא בשער הכוונות דרושי הפסח דרוש י"ב (דף פז ע"א) "ענין מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג לעומר על קברי רשב"י ור"א בנו אשר קבורים בעיר מירון כנודע ואוכלים ושותים ושמים שם, אני ראיתי למוז"ל שהלך לשם פעם אחת ביום ל"ג לעומר הוא וכל אנשי ביתו, וישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע ההוא וזה היה פעם הא' שבא ממצרים אבל אין אני יודע אם אז היה בקי ויודע בחכמה הזו הנפלאה שהשיג אח"כ. והה"ר יונתן שאג"ש העיד לי שבשנה הא' קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מוז"ל שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו ושם גלח את ראשו כמנהג הידוע ועשה שם יום משתה ושמחה. גם העיד הה"ר אברהם הלוי כי בשנה הנז' הלך גם הוא שם והיה נוהג לומר בכל יום בברכת תשכון נחם ה' אלהינו את אבלי ציון כו' וגם בהיותו שם אמר נחם כו' ואחר שגמר העמידה א"ל מוז"ל כי ראה בהקיץ את רשב"י ע"ה עומד על קברו ואמר לו אמור אל האיש הזה אברהם הלוי כי למה אומר נחם ביום שמחתנו והנה לכן הוא יהיה בנחמה בקרוב ולא יצא חדש ימים עד שמת לו בן א' וקבל עליו תנחומין וכתבתי כל זה להורות כי יש שרש במנהג הזה הנז'. ובפרט כי רשב"י ע"ה הוא מחמשה תלמידיו הגדולים של ר"ע ולכן זמן שמחתו ביום ל"ג לעומר כפי מה שביאר לעיל ביום ל"ג לעומר, ע"כ.

מְשַׁבְּבוֹתָם כי עתה נעשה שלום בתחתונים ובעליונים, ביום שהצדיק נח צריך את השלום, כי עד עתה הוא היה עמוד השלום, ועתה צריך ברכה מן השמים להמשיך את השלום לעולם.

כִּדְ עָלָל לְמַעֲרַתָּא שְׁמַעוּ קָלָא בְּמַעֲרַתָּא כאשר נכנס רשב"י למערה ע"י המלאכים שנשאו את מיטתו, שמעו בת קול שיוצאת מן המערה, **זֶה הָאִישׁ רִשְׁבִּי מְרַעֵשׁ הָאָרֶץ** התחתונה, כי היו רועשים ממנו יושבי הארץ, כמו שעשה בעיר טבריא, שאמר גוזר אני על העליונים שירדו והתחתונים יעלו כנו' בירושלמי. **מְרַגְזֵי מַמְלָכוֹת** שביטל הגזרות שהיו גוזרים המלכויות כמו המעשה בבן תמליון (מעילה דף י"ז ע"ב), **בְּמָה פְּטָרִין בְּרַקִּיעָא מִשְׁתַּבְּכִין** (ס"א וְלֹא מִשְׁתַּבְּכִין) **בְּיוֹמָא דִּין בְּגִינָה** כמה מקטרגים שפותחים פיהם לקטרג בראיע משתתקין ביום זה בזכותך, **דְּנָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּמֵאֲרִיה מִשְׁתַּבַּח בֵּיה בְּכָל יוֹמָא** זה רשב"י שאדונו הקב"ה משתבח בו בכל יום בכל העולמות בעליונים ובתחתונים. **וְכֹהֵא חוֹלְקִיה לְעִילָא וְתַתָּא** אשרי חלקו למעלה בג"ע העליון ולמטה בג"ע התחתון. **בְּמָה גְּנִיזוּן עֲלָאִין מִסְתַּמְרִין לֵיה** כמה אוצרות עליונים שמוזים לו למעלה, מכל הלימוד תורה וסודותיה, **עֲלִיה אַתְמָר** עליו נאמר, מה שאמר המלאך לדניאל (דניאל יב) **וְאַתָּה לֵךְ לִקְצֵן כָּל בֶּשֶׂר וְתִגְנוֹה** במקומך עם הצדיקים **וְתַעֲמֹד** ותקום בקרוב **לְגִזְרָךְ** לחלקך שיהיה לעולם הבא **לִקְצֵן תִּימִין** באחרית הימים. ויש מפרשים בזמן הגאולה שאז ימין ה' רוממה. ויתקיים הושיעה לו ימינו, כי בזמן הגלות כתוב השיב ימינו אחור, ועתה בגאולה יחזור הימין ותהיה

עיונים והארות

ונמשך אחר תורתו זוכה להחשב כתלמיד של רשב"י זיע"א.

וראה מה שכתב רבי אברהם גלאנטי זצוק"ל (מובא בספר כוחו דרשב"י), כי אלו הלומדים ומייגיעים עצמם בספר הזוה"ק והתיקונים, ומתנהגים בחסידות ובקדושה והולכים אחר רשב"י, הם יכולים לדבק נפשם אל הרשב"י הקדוש בהתקשרות והדבקות והתקרבות, וכעדות נאמנה ויקרה דר' אבא שאמר אחר הסתלקות רשב"י: שאפילו היום לאחר שנפטר רשב"י מביננו כל זמן שאנחנו עוסקים בדברי האדרא, בא רשב"י מגן עדן מעוטר כמלך בעטרותיו ויושב אתנו, ולא עוד אלא שכל אלו ההולכים לאור תורת הזוה"ק, נקראים ג"כ תלמידים דרשב"י. וכידוע המעשה שמובא שרבנו האר"י ורבי אלעזר אזכרי זלה"ה רקדו עם הרשב"י ביום ל"ג בעומר בעת השמחה הגדולה בליל ל"ג בעומר.

מעשה ברשב"י ורבנו האריז"ל ובעל החרדים

ומעשה בעל החרדים עם רבנו האריז"ל יוכיח שיש דווקא לשמוח לרקוד בקדושה עילאה וכמו שהובא המעשה בספר מסעות ירושלים לכ"ק אדמו"ר ממנוקטש ז"ל [מאמר סדר יום עשירי אות י] שהעיד ששמע מעשה זה מבנו של קדוש ישראל בעל דברי חיים מצאנז הגה"צ רבי יחזקאל משינאווא ז"ל, וז"ל: הרה"ק בעל ספר החרדים היה משמש בבית המדרש בעיה"ק צפת ת"ו, ואין מי שידע מעוצם גאונותו וקדושתו, והחזיקוהו לאיש פשוט ותמים.

ופעם אחת בהיותו בל"ג לעומר על הציון המצויינת קודש הקדשים הרשב"י זיע"א במירון, והיו שמה האר"י הקדוש ותלמידיו, ונתלהב האר"י עם החברייא ורקד עמהם שם זמן

ובספר "דרכי ציון" הביא מכתב שכתב רבינו עובדיה מברטנורא זלה"ה לאחיו בשנת רמ"ט - וז"ל: "בי"ח באייר יום מיתתו, באים מכל הסביבות ומדליקים אבוקות גדולים, מלבד מה שמדליקין עליה נר תמיד וכו', והרבה עקרות נפקדו, וחולים נתרפאו בנדר ובנדבה שהתנדבו למקום", עכ"ל.

וראה מש"כ מו"ר הרי"ח הטוב, מי שגר בארץ ישראל מצוה לנסוע למירון להיות שם בהילולא רבתי של עיר וקדיש התנא רשב"י, ובודאי ייושע שם בכל משאלות לבו לטובה.

עוד כתב, ומי שרגיל ללמוד בספרי הזוה"ק והתיקונים, ומאמרי רשב"י מהש"ס ומדרשים יש לו פתחון פה שם בבואו למירון להתפלל, ויושע בכל משאלות לבו לטובה.

והוסיף כי מי שנמשך אחר תורת רשב"י ומדותיו נקרא ג"כ "מתלמידי רשב"י", וכמו שכתב המאירי (אבות פ"ה) על תלמידיו של אברהם אבינו, דכל מי שיש בו ג' דברים אלו, הוא מתלמידיו של אברהם אבינו ע"ה.

א"כ תלמידי רשב"י, אלו העוסקים בתורתו ומתנהגים בדרכיו ועל פי מדותיו וכו', יכולים הם לדבק נפשם אליו בהתקשרות עצומה, כמו שהיו תלמידיו בעוה"ז, כי אלו ההולכים בדרכיו ועל פי סדר תורתו גם אלו נקראו - בנים ותלמידים אמיתיים. ובודאי עושים נחת רוח גדול לרשב"י.

וא"כ ג' בחינות בזה: א. מי שעולה למירון ומתפלל שם ביום ל"ג בעומר, יושע בכל משאלות לבו לטובה. ב. מי שרגיל ללמוד זוהר תיקונים ומאמרי רשב"י בש"ס וכו', יש לו פתחון פה לבקש כרצונו בבואו למירון ויושע בכל משאלות לבו. ג. מי שהולך בדרכיו ובמדותיו

ג. ל"ג בעומר אסור בהספד ותענית, ונפילת אפים.

עיונים והארות

לבור עמוק למטה למטה ולא הרגישו בו כלל, עד שאחר חצי שעה רק ידעו מהנעשה, ואביו היה הולך ובוכה כי הרופאים בדקו אותו והיה כבר קר וכאבן דומם מת ממש, ואח"כ למחרת הקיזו לו דם וחיה ורקד עמהם, ורמזו על זה בספרים, שמעון בן יוחאי - גי' מחיה מתים.

ובספר "גדולת יהושע" מספר שבהילולא אצל הרשב"י זיע"א היה המנהג למכור ההדלקה ובאחד מן השנים בא עשיר אחד גדול והעלה המקח עד לעשרת אלפים זהובים-סכום עצום מאד מאד. והדליק את המשואה והיו רוקדים על הגג קהל גדול מאד והעשיר הנ"ל רוקד עמהם ונפל מן הגג ולא הרגישו בו עד לאחר שעה, אז הרימו אותו לחדרו כאשר רגליו שבורות לגמרי, והוא גונח מכאבים ולא היה שם רופא, והלכו להביא רופא מהכפר הסמוך וכו' ועד שבא הרופא באו ולא מצאו אותו בחדרו וחפשו אחריו וראו אותו רוקד על הגג, אמרו לו כיצד יתכן הדבר, וסיפר להם כי בא רשב"י בעצמו ואמר לו אתה תרמת סכום גדול מאד לכבודי היום ולכן תזכה להיות בריא ברגע זה, והעביר את ידיו על רגליו ותיכף עמדתי על רגלי, ועד עתה אני רוקד.

ח. **רמ"א** (סי' תצג סעי' ב וסי' קלא סעי' ו). וכן אין אומרים מזמור יענך קודם ובא לציון (פר"ח סי' קלא סעי' א ודלא כרמ"א שרק בערב פסח לא אומרים למנצח). וכן לא אומרים מזמור תפלה לדוד אחר ובא לציון (בא"ח ש"א פר' כי תשא אות יז כל יום שאין אומרים תחנון, אין אומרים מזמור לדוד. וכ"כ הכה"ח סי' קלא ס"ק לז שכן נהגו בני ספרד).

רב לכבוד הילולא דרשב"י. וגם היה שם זקן אחד בבגדים לבנים בעל צורה ובעל קומה משכמו ומעלה גבוה מכל העם, וגם הזקן הנזכר רקד לעצמו שם בשמחה עצומה עם חברת לוית אנשי בריתו שלא הכירום. ובתוך הריקודין והמחולות קפץ האר"י ואחז בידו של אותו זקן הנזכר ורקד שניהם יחדיו זמן הרבה באש להבה. ואחר כך אחז האר"י בידו של בעל החרדים ורקד עמו גם כן הרבה בשמחה ובטוב לבב. ואחר שיצאו משם, הרהיבו בנפשם עוז תלמידי האר"י הקדוש לאמר לרבם האר"י, אל נא יחר בעיני אדוננו אם נשאל אותו בנוגע לכבודו הרם, ושזהו כבוד התורה בנגלה ובנסתר, כי מה שרקד כ"ק עם הזקן, אין אנו מכירים אותו, ובודאי אדם גדול הוא, אבל מה שרקד בכבודו ובעצמו עם השמש הר"ר אלעזר אזכרי, אם כי הוא ירא שמים, אבל אין זה כבודו של רבינו רבן של כל בית ישראל לרקוד עמו ביחוד. והאר"י שמע דברי תלמידיו ושחק, והשיב להם, הלא אם התנא האלהי רשב"י רקד עמו ביחוד, ואני הצעיר לא יהיה לי לכבוד לרקוד עמו. והבינו אז התלמידים את המחזה תואר הזקן הנזכר, כי הוא היה רשב"י בכבודו ובעצמו אשר שש ושמש בשמחת החברייא קדישא שבאו להילולא דיליה, ואנן מה נענה אבתריהו. ומאז אכן נודע הדבר מי הוא המשמש בקודש הנזכר בעל החרדים, כי עקבותיו לא נודעו בעוז קדושתו וצדקתו ומדרגתו, שכל ימי קיים מקרא מלא "והצנע לכת עם אלהיו". עכ"ל.

הילד שנפל מהגג וקם לתחיה

ובספר "זכרון ירושלים" מספר כי בשנת תקצ"ו היו מאות אנשים על ציון רשב"י על הגג, ורוקדים ושומחים וילד אחד נפל מן הגג

ד. מנהג ק"ק חסידים בית-אל תכב"ץ לעשות לימוד בבית כנסת בל"ג בעומר לכבוד התנא רשב"י זיע"א ברב עם והדלקות רבות והתלהבות קודש ושמחה רבה ט.

עיונים והארות

וגם ביום זה סמך רבי עקיבא את חמשת תלמידיו שעל ידם נתקיים העולם.

ועיין מה שכתב בזה הרה"ק מר"א אלאנטי ז"ל בספרו קינת סתרים (איכה ה, ב) כי בשעת פטירת הצדיק מתעוררים כל מעשיו שעשה בעולם וכל התורה שעסק בה וכל הייחודים שייחד בתורתו ובמעשיו כולם חוזרים ומתחדשים והוא בסוד בהילולא רבה דרבי שמעון תהא מתקן פתוריה שנאמר לרבי יצחק כי בודאי הוא הילולא רבה.

ובן איתא במדרש רות כשנפטר רבי חסדאי ושמעתי משמו של האלהי מהר"י אשכנזי זלה"ה שבכל אותה ההילולא אין מי שידרוש כי אם הנפטר ההוא וזה אומרו ניזיל לחדוותא דהילולא דאורייתא, וזה לדעתי שרמזו ז"ל בדבריהם "אגרא דבי הילולא מילי" כלומר שכבר דבי הילולא בההוא עלמא הוא מילי, כל אותן מילין דעביד ועסק בההוא עלמא עכ"ל.

ובערוך השולחן (סי' תצג אות ז) קיבל את השמועה של"ג בעומר הוא יום פטירת רשב"י ז"ל: ובארץ ישראל מרבין בתפלה ובהדלקת נרות על קברו הקדוש ואומרים שנסתלק ביום זה וגם יצא מהמערה ביום זה עכ"ל.

וביערות דבש לגאון ישראל כמוה"ר יהונתן אייבשיץ ז"ל (חלק ב דרוש יא) כתב להדיא שיום פטירת רשב"י הוא בל"ג בעומר. ועיין עליו שכתב לפרש פסוק יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני וכו' לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא

ט. עיין בברכי יוסף (סי' תצג אות ד) שכתב דל"ג בעומר הוא יום הילולא דרשב"י היינו יום פטירתו וז"ל: כתב הרב מגן אברהם (סי' תפט ס"ק ג) משם כתבי רבנו האריז"ל דגדול אחד אמר נחם ונענש והשיגו בספר יד אהרן (סי' תצג) דלא נענש אלא מפני שמחת רשב"י וכן משמע שם בספר הכוונות שסידר מה"ר שמואל ויטאל. גם כתבו דפטירת רשב"י היה יום ל"ג לעומר והוא יומא דהילולא דיליה וכו' עכ"ל.

ובכ"ב בספר טוב עין (סי' ח אות רכג) וז"ל: יום ל"ג לעומר ירבה שמחה לכבוד רשב"י זיע"א כי הוא יומא דהילולא דיליה ונודע שרצונו הוא שישמחו ביום זה כידוע ממעשה מה"ר אברהם הלוי זלה"ה ומעשים אחרים אשר שמענו ונדעם מפום רבנן קדישין ויש מי שנוהג לעשות לימוד בליל ל"ג לעומר בי עשרה ללמוד שבחי רשב"י המפוזרים בזה"ק ואדרא זוטא והוא מנהג יפה עכ"ל.

אלא שבספר מראית העין בליקוטים שבסוף הספר (סי' ז אות ח) כתב שם שהעיר החיד"א דהן אמת שכתב בספר פרי עץ חיים דיום פטירת רשב"י ביום ל"ג לעומר, מכל מקום כבר נודע דבנוסחאות כתבי האריז"ל היה ערבוב וטעות סופר, והנוסחא האמיתית הוא כמו שכתב בשער הכוונות שהטעם לשמחה מה זו עושה ביום ל"ג לעומר משום דאז התחילו ללמוד להחמשה תלמידים אצל רבי עקיבא והיא שמחת רשב"י, אך לא בפיו דהוא יום פטירת רשב"י ע"ה עכת"ד.

ומו"ר כה"ח סופר (סי' תצג ס"ק כו) תירץ דשניהם אמת שהוא יום פטירת רשב"י

עיונים והארות

לשמי מרומים, ומסתמא ביום זה נולד גם כן (ר"ה יא.) כי הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום אל יום, הנה בו ביום שמתחיל האור כי טוב להאיר מן התורה היינו טו"ב ימים קודם מתן תורה בו ביום נתגלית הנשמה הקדושה בעולם אשר תגלה דרך אור כי טוב בתורה, על כן נקרא הקדוש ההוא בוצינא קדישא (היינו נר הקדוש), בו ביום עלה לשמי מרומים (ח"ג רפז:) וצוה לרבי אבא לכתוב כל הגנוזי נסתרות אשר נתגלו להשאיר ברכה מהארת האור הגנוז (כי טוב, כמה דאת אמר מה רב טובך אשר צפנת כו') שמור לנו ולבנינו עד יתגלה במהרה אדר משיח צדקינו כמו שאמרו רז"ל (רבנו בחיי פסוק ב) ויאמר אלקים יהי אור ויאמר אלקים יהי אור (בראשית א, ג) זה אורו של מלך המשיח, בזכות התעסקות בהאור כי טוב אשר השאיר בוצינא קדישא לברכה ולחיים ולאור לכל ישראל עכ"ל.

והנאון שדי חמד (חלק ו מערכת ארץ ישראל סימן א) כתב להצדיק מנהג זה ועיטר אותו ברמזים וטעמים וז"ל: במה שיש מערערים על מה שעושים הילולת רשב"י זיע"א בל"ג בעומר בנדפס מערכה זו אות ו' הבאתי מ"ש הגאון שם אריה ללמד זכות על המנהג בטוב טעם ודעת והבאתי גם דברי הגאונים רבני ארץ הקודש יחיו אשר כתבו לי בענין זה עיי"ש ועתה קבלתי מכתב וכו' ובענין זה כתוב למר וז"ל: בראש ספריו מערכת ארץ ישראל בענין ההילולא שנהגו וכבר בא בספר ברכת אברהם למר זקני הגאון הקדוש הטעם יעויין שם דברי פי חכם חן ובספר נשמת אדם וכעת עלה בדעתי על פי הנודע ליודעי חן שלכל דבר אורות וכלים ויש אורות שיש להם מקום בהכלים ונקראו אורות פנימיים ויש אורות מקיפים שאין להם מקום

ואבדה חכמת חכמיו וכו'. ויש להבין מה זו מדה כנגד מדה. אבל הענין כי כבר כתבתי פעמים ודרשתי בזה כמה פעמים, כי מצינו שתפלה שהקב"ה מקבלה, ולפעמים מצינו על ידי מלאך. והענין כך, אם הוא בלב, הקב"ה מקבלה, קרוב ה' לנשברי לב וכל לבבות דורש ה', אבל המתפלל בלי לב, אין הקב"ה מקבלה, רק מלאכי השרת שאינם יודעים מה בלבו של אדם הם מקבלים, וידוע כי במיתת צדיקים מלאכי השרת רוצים שימות צדיק, ויום ל"ג בעומר הוא הילולא דרשב"י כי מת אז, והיה למעלה הילולא הנערה באה אל המלך. וראוי לכל איש הירא וחרד לשום אל לבו יום ההוא לשוב בתשובה, כי זכות רשב"י מסייעת להבא לטהר, ולא לבלות זמן בעוונות הרבים בהבלי עולם, אשר הוא לצדיק לצער, על כל פנים מלאכי השרת רוצים במיתת הצדיק, כמבואר בגמ' (כתובות קד.) אראלים ומצוקים תפסו בארון הקודש. עכ"ל.

והשל"ה הקדוש, גם כן כתב להדיא שרשב"י נפטר בל"ג בעומר עיין בספר המנהגים ענייני הילולא דרשב"י.

הגר"ז מלאדי (הביאו כה"ח סי' תצג ס"ק כ"ו) כתב בסידור התפלה שלו שיום פטירת רבי שמעון בר יוחאי היא בל"ג בעומר עיי"ש.

והגה"ק בני יששכר במאמרי חדש אייר (מאמר ג אות ב) כתב וז"ל: רבי שמעון בן יוחאי קראוהו בוצינא קדישא כי על ידו נתגלו באיתגליא סודות התורה הוא סוד האור כי טוב הגנוז בתורה, על כן נקרא ספרו הקדוש זה"ר אור המבהיק מסוף העולם ועד סופו אור הטוב הגנוז בתורה, על כן יומא הדין טו"ב ימים למתן תורה אשר מתחיל להתנוצץ האור כי טוב בתורה וכמו שכתבתי לעיל, הנה יום הזה ל"ג בעומר יומא דהילולא דרבי שמעון בן יוחאי, בו ביום עלה

עיונים והארות

והנה בשנתינו זאת (היא אסתר לפ"ק) שמעתי מחכם אחד מידידי יצ"ו בשם הגאון מלובלין מחבר ספר תורת חסד יצ"ו שאמר שנעלם מהגאון חתם סופר (אשר קרא ערער על הילולא דרשב"י) דברי רש"י בפרק בתרא דיבמות (ריש דף קכב) והוא שכתב שם שמצא בתשובות הגאונים כל הנך ריגלי דאמוראי היינו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומידי בשנה כשיגיע אותו היום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם והנה דברי רש"י הללו כבר הובאו בנדפס בדף ג' סוף ע"ד ע"ש.

ואני איני מאמין לקול השמועה הלזו איך פה קדוש יאמר זאת ומה ענין דברי רש"י לתלונת הגאון חתם סופר על שעושים אותו היום יום משתה ושמחה ויום טוב ומזה אין זכר בתשובת הגאונים ולשמחה מה זו עושה ואף אם היה כתוב בדברי הגאונים שהיו עושים שמחה אכתי למודעי אנו צריכים מאי שנא שעושים כן רק על קבר רשב"י ביום פטירתו ולא יעשו על קברי שאר תנאים וצדיקים שקדמוהו וכבר כתבתי בנדפס טעם לשבח בשם הגאון שם אריה ותו לא מידי ומפי עוברים ושבים מעיר הקדש לפ"ת שמעתי שהרה"ג מוהר"ש העלר בעל החוברת טהרת הקודש חבר ספר על הילולת רשב"י ובשם יקראו "כבוד מלכים" ולא זכיתי לראותו אף מצאתי שהגאון מוהר"ם תאומים בספרו אוריין תליתאי (סי' ב"ו) כתב להרה"ג מוהרש"ה הנ"ל נתכבדתי בקונטרסו כבוד מלכים די שדר לן מר והוא תשובה לחכם אחד שקרא תגר על מה שנוהגים לשרוף בגדים יקרים בהילולת רשב"י והאיכא משום בל תשחית ומעכ"ת יצא לישע לקיים מנהגם של ישראל שאין זה שום פקפוק איסור ואדרבה מצוה איכא

בהכלים ובאורות לא יתכן שבירה כי אם על הכלים. ואותן הקרובים שיש להם אחיזה גם בכלים יתכן אבילות. והצדיקים שאורן גדול קשה לנו להאחז בהכלים לקוצר המשיג ועומק המושג מגדלות נשמתן כי אם ליהנות מאור החמה לזאת אין לנו שייכות בהאבלות כי אם לאותן הגדולים שזכו לירש הכלים שלו ולזאת אמרו בני הנביאים לאלישע הידעת כי לוקח היום אדוניך מעל ראשך כי הם הרגישו לירושת הכלים מקודם וזהו אשירה לה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי זמר הוא על ידי הכלים לאותו הדור שזהו לכלים שלו אף אחר שנסתלק לאור החים כאלו הוא בעודו אבל לנו אין לנו אחיזה בכלים כי אם באותן הצדיקים שהשאירו אחריהם בנגלה וגם כן כמו משה רבינו עליו השלום יש לנו שייכות להתאבל עליהם או על אותן שנסתלקו רח"ל על ידי שלוחי מלאך המות אבל בשמות על ידי נשיקה ואתדבק בחיי עלמין כרשב"י וחביריו אדרבא יש לנו שמחה מגודל שעשוע הקב"ה עד כאן דבריו יצ"ו וידידי הרה"ר מוהר"ר שמעון צבי ווייגער אבד"ק קריפטש יצ"ו כתב לי בזה וז"ל: בענין שמחת ל"ג בעומר עיין תנא דבי אליהו (פרק טז) ביום שמת אדם הראשון עשו בניו יום טוב משתה ושמחה עכ"ד יצ"ו וידידי הרב המפורסם שמואל לוריא יצ"ו כתב לי וז"ל: ויען כבוד תורתו כתב מכתבו בל"ג בעומר על כן אמרתי לכתוב מה שנראה לעניות דעתי סמך נכון מהזהר הקדוש שאז היה הילולא דרשב"י (לא כמו שראיתי בספר גאון אחד שכתב שלא מצא סמך בזה) והוא כי בזהר הקדוש פרשת תצא ופרשת במדבר שעל חדש אייר נאמר כי שם ציוה ה' את הברכה ובפסוק הזה סיים בוצינא קדישא האידרא ולא סיים למימר חיים (משמע דאמר ח"י) וזה סמך דבח"י אייר היה ההילולא עד כאן דבריו יצ"ו.

ה. יום ל"ג בעומר מלבד שהוא יומא דהלולא דרשב"י זיע"א גם יש שמחה גדולה ביום זה שבו סמך התנא האלקי ר' עקיבא בן יוסף את חמשת תלמידיו שהעמידו את התורה בכל העולם והם רשב"י ר' מאיר בעל הנס, ר' יהודה בן אלעאי, רבי נחמיה, ור' אלעזר בן שמוע'.

ו. נהגו ישראל קדושים להרבות בהדלקת נרות בליל ל"ג בעומר לכבוד התנא האלקי רשב"י זיע"א וחביריו, וכן לכבוד החבריא קדישא המוזכרים באדרא ולכבוד אבות העולם וכן היה מנהג מו"ר המקובל האלקי מרדכי שרעבי זצוק"ל בישיבתינו

עיונים והארות

כי רבי עקיבא הוא מן חמש גבורות לבד שבדעת למעלה. ואלו חמישה חכמים, אף על פי שהם חמש גבורות, עם כל זה מפני שהן חמש גבורות המתפשטות, הם תלמידים לרבי עקיבא, שהוא הגבורת הוד שבדעת לבד, מפני שהיא עליונה שהוא בדעת. ודע, כי אף על פי שביארנו כי אלו החמישה חכמים שורשם מחמש גבורות אלו, עם כל זה, זהו רושם הראשון בעת שנולדו, אמנם אחר כך על ידי מעשיהם, גדלו למעלה למעלה, כל אחד לפי מציאותו. עכ"ל.

וכתב בבית הבחירה למאירי (שם) וקבלה ביד הגאונים, שביום ל"ג בעומר פסקה המיתה, ונוהגים מתוך כך שלא להתענות בו, וכן נוהגים מתוך כך שלא לישא אשה מפסח עד אותו זמן. עכ"ל.

ובן הוא בלבוש (שם ב), ויש מסתפרין מל"ג בעומר ואילך, שאומרים שאז פסקו מלמות, ולפי זה לישא אשה גם כן מותר מל"ג בעומר ואילך. ולפי דבריהם, אינו מותר אלא מיום ל"ד ואילך וביום ל"ג בעומר לא, שעדיין מתו בו ביום. משום דאיתא במדרש (עיין יבמות סב:) שמותו מפסח עד פרוס העצרת, והוא ט"ו יום קודם העצרת, וכשתסיר ט"ו יום נשארו ל"ד, ומגלחים ביום ל"ד בבוקר כי מקצת היום ככולו. עכ"ל.

וכל דבריו אהובים ובירורים וקראתי עליהם שפתים ישק משיב דברים נכוחים עכ"ל.

י. **איתא** בתלמוד (יבמות סב:), אמרו, שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם, עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם, רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה.

והנה, אותם כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא מתו בימי העומר עד ל"ג לעומר, ובאותו יום סמך רבי עקיבא את רשב"י וחביריו, וכמו שכתב מרן הבית יוסף (סימן תצג) בשם הרד"א, הר"ה והר"י אבן שויעיב. ע"ש.

ובספר פרי עץ חיים (שער ספירת העומר פרק ז) כתב בשם רבנו הארי"ז ז"ל, ואחר כך, מה עשה רבי עקיבא, לקח חמישה תלמידים, רבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי אלעזר בן שמוע, ורבי שמעון, ורבי נחמיה, ואלו נתקיימו. והענין, כי אלו הם סוד חמש גבורות דגדלות, ולכן נתקיימו. ואלו באו אחרי הכ"ד אלף תלמידים, כי כן דרך חמש גבורות דגדלות, לבוא אחר גבורות דקטנות, ומתקיימות אותן דגדלות. והנה ביארנו,

הקדושה ק"ק "נהר שלום" תכב"ץ והיה מוסיף נרות לכבוד רבנו האר"י ז"ל ולכבוד מו"ר הרש"ש זיע"א יא.

ז. נוהגים ביום זה לקחת הילדים הקטנים ולגלח שערות ראשם ולקיים מצות הנחת הפאות, ומנהג יפה הוא ב'.

עיונים והארות

ובשנשמע מהחצר פקודה זו, רבים מההמון נבהלו והתחילו לברוח מהחצר החוצה אל ההרים וגבעות אשר שם, אבל מיד הגיעו ובאו שוטרי הממשלה וסגרו החצר על שערי ואין עוד יוצא ואין בא. ומבית ומבחוץ היו נשמעים צעקות קולות ובכיות, כי רבים מהיוצאים מחוץ לחצר עזבו את ילדיהם ואנשי ביתם, וחפציהם בפנים החצר, והחצר נסגר ונשמר על ידי השוטרים. ועל כולם עלה ונשמע קול יללה מהאשה אם הילד המת, שבנה הראשון והיחיד, שהביאתו על תגלחתו הראשונה איננו בין החיים ונהפכה שמחתה לתוגה. ואנכי בעיני ראיתי את הילד מונח בחדרו על הארץ ירוק ומת. וכל הקהל הצטערו מאד על נפש אחת מישראל וצער אמו, ולא יכלנו מרוב צער לעשות קדוש ולסעוד סעודתא דצפרא דשבתא. והנה פתאום קמה אם הילד וחגרה מתנה כאשת חיל, ולקחה את הילד המת על ידה וירדה למטה בבית הכנסת שעל יד הציון הקדוש הרשב"י, והניחתו על הרצפה שעל יד הציון הקדוש, ובקול מר ובבכי צעקה האשה אם הילד, הוי צדיק צדיק רבי שמעון, הנני אמתך באתי כאן לכבודך לגלח בני היחיד להביאו כאן ביום ל"ג לעמר, ואתמול הבאתיו חי ועשיתי לו התגלחת בשירים ובזמרה, בתוף ובכנור, במשתה ושמחה (כמו שנוהגים שם), ועתה איך אסע מכאן בלי הילד כו' כו', ובאיזה פנים אבוא לבית. וקולותיה ובכיותיה היו נשמעים על כל החצר הקדוש, ולב מי לא נמס כמים לשמע את קול צעקת האשה מרת הנפש.

יא. כ"ב המקובל רבנו אליהו מאני זצ"ל בספרו שיח יצחק (דף קסד ע"ב), "ליל ל"ג לעומר אחר תפילת ערבית מדליקים נרות לאבותינו הקדושים, ולאדם הראשון, ולרבי שמעון בר יוחאי וחבריו, ואחר כך מחלקים אדרא זוטא ואומרים פזמונים, ואומרים קדיש". עכ"ל.

יב. **והרב ר'** אשר זעליג מרגליות זצ"ל הביא מעשה נורא שראה בעיניו וז"ל: והנה לא אוכל להתאפק ולעצור מלספר מעשה ה', מעשה נס נפלא כי נורא הוא, אשר בעינינו ראינו, והנני עד ראיה לספר בקהל מעשה נס ופלא שראיתי בעיני בהיותי במירון ביום ל"ג לעומר בשנת תרפ"ג שחל אז ל"ג לעומר ביום הששי, ושכמעט רב הקהל מאלפי ישראל שהיו שם בל"ג לעומר נשארו אז במירון לשבות שם את יום השבת, וטעמנו אז שמחת שבת עלאית פלאית. וביום שבת קדש בבקר אחר תפלת מוסף שהתפללנו אז בבית המדרש על יד ציון קדשו הקדוש הרשב"י במנין האחרון קרוב לחצות היום, והי נשמע קול רעש גדול שילד אחד מאחינו הספרדים שאמו נדרה לעשות לו תגלחת (חלאקה) הראשונה כמנהג הידוע, ופתאם אחזתו להילד מחלת החולירה רחמנא לצלן, ושבק חיים לנו. והילד היה מונח באחד החדרים הקטנים הבנויים למעלה עלי גגות הציונים בחצר הקדש, וצו הרופאים (שהיו שם מטעם הממשלה) שצריכין לעשות הסגר על כל האנשים שהיו בחצר מספר ימים.

עיונים והארות

צמא אני". ונתנו לו מים, והיא העלתו הגגה, למקום חדרה מקדם, ונעשה שם רעש גדול מתחת הילד המת וכל הקהל באו לראות הילד החי. וגם הרופאים נתאספו שמה ובדקו את הילד, והודו ואמרו, שאין זה בדרך הטבע כלל, אלא מעשי נסים, תחת המתים על ידי התנא האלהי רבי שמעון. והתירו תכף ומיד לפתח שערי החצר, כי אין עוד צורך לעשות הסגר. והיה זה קדוש ה' גדול מאד וכל הקהל ברכו ברכת מחיה המתים, עד כאן.

ואחר כך קמה ואמרה, צדיק צדיק, הנני מניחתו לפניך כמו שהוא, אנא ממך אל תבישני ואל תחזיר פני ריקם, ותחזירו לפני חי ובריא כמו שהביאותיו אתמול לפניך, ויתקדש שם שמים ושמך בעולם, וידעו כי יש ה' וצדיקים שופטים בארץ. ולסגולה, סגרו הדלת של הבית הכנסת של ציון רשב"י ולא נשאר רק הילד. וכעבר איזה רגעים נשמע הקול מבית הכנסת, צעקת הילד לאמו. והחכם שם פתח הדלת לפניו, והנה הילד קם על רגליו וצועק: "אמא תני לי מעט מים כי

מאמרי הזוה"ק

כה נאמר בעולמות העליונים ע"י ר' חייא
על רשב"י ועל תורתו

ח"ב י"ד ע"ב

[א] יין הוא רבי שמעון בן יוחאי, דבשעתא דפתח פומיה
למשרי למלעי באורייתא זה הוא רשב"י שבשעה שהיה פותח פיו להתחיל
לעסוק בתורה, צייתין לקליה, כל ברסוון וכל רקיעין וכל רתיבין
מקשיבים לקולו כל הכסאות והוא כינוי לפרצופים שבעולם הכסא שהוא עולם הבריאה וכל
הרקיעים שהם על ראשי החיות שבעולם היצירה וכל המרכבות שהם גוף החיות שביצירה ומהם
משתלשל איזה בחינות לירד בעשיה, וכל אינון דמשבחי למריהון וכל אותם
מלאכים שמשבחים לאדונם שהם בעלי השיר העליון. לית דפתחין ולית
דמסיימין, בלהו משתכבין אין מי שיפתח פיו בד"ת ובשירה ואין מי שמסיים, כי

עיונים והארות

תעביר ידך על פיו ואז יוכל לדבר, וכך עשה ר'
אלעזר. ור' חייא פתח את פיו בדברי שבח מה
שראה בעולמות העליונים על תורתו של רשב"י
ואמר שכל העליונים והתחתונים כולם בזמן אחד
תמהים ואומרים הדין הוא רשב"י שהוא מרעיש כל
העולמות מי יכול לעמוד לפניו וכו'.

א. המאמר הזה מדבר שכאשר רצה ר' חייא להכנס
לבית מדרשו של רשב"י לא נתנו לו רשות מן
השמים להכנס, ואח"כ כאשר ניתן לו רשות להכנס
לבית המדרש ולמד סודות התורה וראו עיניו מראות
וסודות עליונים מה שקורה בעולמות העליונים
בבחי' "תא חזי" לא יכל לדבר, ואמר רשב"י לר"א

אפי' באמצע המאמר או באמצע השירה כולם מפסיקים את תורתם ושירתם ושקטים לשמוע את קול תורתו של רשב"י, עד לא אֶשְׁתַּמֵּעַ (נ"א דְלִשְׁתַּמֵּעַ) בְּכָל רְקִיעִיא דְלַעֲיָלָא וְתַתָּא פְטָרָא עד שלא נשמע בכל הרקיעים של מעלה ושל מטה פתחון פה, שהקב"ה חפץ מאד בתורתו הנקיה והטהורה של הרשב"י שע"י סודות תורתו נעשה יחוד קובה"ו. כִּד מְסִיִּים רַבִּי שְׁמַעוֹן לְמַלְעִי בְּאוֹרֵייתָא וכאשר מסיים רשב"י לעסוק בתורה ונתייחדו העולמות וקבלו כולם הארה, מֵאֵן חָמִי שִׁירִין מִי רואה את השירים מצד החכמה העליונה, מֵאֵן חָמִי חֲדוּתָא דְמִשְׁבַּחִין לְמַרְיָהוֹן מִי רואה את השמחה של המשבחים לאדונם מצד הבינה העליונה, מֵאֵן חָמִי קָלִין דְּאוֹלִין בְּכֻלָּהוּ רְקִיעִין מִי רואה את הקולות מצד הת"ת העליונה שהולכים בכל הרקיעים העליונים לקבל שפע ואור. אֶתִּיּוֹן בְּלָהוּ בְּגִינִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן באים כל הנשמות וכל המלאכים בזכותו של רשב"י, וְכִרְעִין וְסִגְדִּין קָמִי דְמַרְיָהוֹן ובורעים ומשתחוים לפני אדונם, סִלְקִין רִיחִין דְּבוֹסְמִין דְּעָרָן ומעלים ריחות של הבשמים של עדן, עד עֲתִיק יוֹמִין, עד פרצוף עתיק יומין שבבית העליון, וכל זה הוא ע"י נשמות הצדיקים שמעלים מ"ן עד פרצוף עתיק וגורמים יחוד קובה"ו וְכָל הָאֵי בְּגִינִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן וכל זה בזכותו של ר' שמעון.

ח"א ד' ע"ב

אֲדַהְבִּי שְׁמַע קָלָא דְאָמַר פִּנּוֹן אֶתֶר, פִּנּוֹן אֶתֶר בתוך כך שמע רבי חייא קול שאמר פנו מקום פנו מקום, וכפל פעמיים כדי לזרום לכבוד מלך המשיח דְהָא מְלָכָא מְשִׁיחָא אֶתִּי לְמַתִּיבָתָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן שהרי מלך המשיח בא לישיבה של רבי שמעון.

בְּהִיּוֹא שַׁעֲתָא קָמוּ כָּל אַנּוּן חֲבֵרִיָּא באותה שעה קמו כל אלו החברים
 לכבוד מלך המשיח **וְקָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהָהָ סָלִיק נְהוֹרִיָּה עַד**
רוּם רָקִיעַ וגם קם רשב"י לכבודו והיה עולה אור תורתו, עד מתיבתא דרקיעא שהיא ישיבת
 מטטרו"ן **אָמַר לֵיהּ רַבִּי וְכָאָה אַנְתָּ** אמר לו המשיח לרשב"י, רבי אשריך, כי נשמת
 רשב"י מיסוד דאבא מקום גבוה ולכן נקרא בוצינא קדישא **דְּאוֹרֵייתָךְ סָלְקָא בְּתֵלַת**
מָאָה וְשִׁבְעִין נְהוֹרִין שתורתך עולה בשלש מאות ושבעים אורות, שהם ש"ע נהורין
 שבפנים דא"א ונעשה שם יחוד ומקבלת משם אור גדול, א"נ הש' הם כנגד כח"ב שכל אחד כלול
 ממאה אורות, ושבעים כנגד חג"ת נהי"ם, **וְכָל נְהוֹרָא וְנְהוֹרָא אֶתְפְּרִשֵׁת**
לְשֵׁית מָאָה וְתֵלִיסַר טַעְמִין וכל אור ואור מש"ע רבוא נהורין ומהספירות מתחלק
 לשלש מאות ושלש עשרה טעמים שהם תרי"ג, כי כל ספירה כלולה מתרי"ג, והכונה שהיה מאיר
 וממשיך ע"י תורתו הארה מא"א לזו"ן שבהם תרי"ג מצוות כי מצוות עשה הם בז"א ומצוות ל"ת
 בנוק' **סָלְקִין וְאַסְתַּחֲיִין בְּנִתְרֵי אַפְרַסְמוֹנָא דְּכִיָּא** שעולים אלו התרי"ג
 טעמים ואורות בסוד מ"ן וטובלים ומתרחצים בנהרות אפרסמון הטהור, שהוא באימא שמשם
 שורש התורה וגורמים שם זווג **וְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵיהּ חֲתִים אוֹרֵייתָא**
מִמְּתִיבְתָּךְ והקב"ה הוא המאשר ומקיים התורה משיבתך, **וְאַנָּא לָא אֶתִּינָא**
לְמַחְתָּם מִמְּתִיבְתָּךְ ואני לא באתי לאשר ולחתום תורה משיבתך, **אַלָּא מְאִרִי**
דְּנִדְפִין אֶתִּי הָכָא אלא באתי לכאן כי בעל הכנפים שהוא מלאך מטטרו"ן, שיש לו
 ל"ו כנפים משמאל ול"ו מימין יבא לכאן ולכן באתי, **דְּהָא יִדְעָנָא דְּלָא יִיעוּל גּוֹ**
מְתִיבְתִּי אַחֲרִיתִי אֱלָא בְּמְתִיבְתָּךְ שהרי ידעתי שלא יכנס לתוך ישיבה אחרת

אלא לישיבתך, ופי' דמשיח משבח לרשב"י שלא בא לחתום ולאשר ולקיים תורתו, כי תורתו וסודותיו רק הקב"ה חותם ומאשר אותם שהוא יותר מעלה, וכמ"ש בזוהר חדש שה"ש דף ע"ו ע"ב מזה שאמר אליהו לרשב"י עיין לקמן.

מלאך מטטרו"ן משבח את רשב"י

תיקוני זוהר קמ"ז ע"ב

אַדְהָכִי הָא יְנוּקָא קָא נְחִית בתוך כך הרי הנער שהוא מלאך מט"ט ירד עוד פעם מלמעלה, **פְּתַח וְאָמַר בּוֹצִינָא קְדִישָׁא פְּתַח פִּיךָ בְּאוֹרֵייתָא** פתח ואמר המאור הקדוש פתח פִּיךָ לגלות סודות התורה, **וְהָא פּוֹמָךְ אִיהִי סִינִי** שהרי פִּיךָ הוא כמו הר סיני שניתנה עליו התורה וגם אתה עניו כהר סיני, **קָלִין וְהַבְּלִין דְּנִפְקִין מִפּוֹמָךְ עֲלִייהו אֲתָמַר** הקולות וההבלים שיוצאים מפִּיךָ עליהם נאמר (שמות כ יח) **וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֵת הַלְפִידִים וְגוֹמֵר, וְכָלֵהוּ צִיִּיתִין לְמַלּוּלָךְ עֲלֵאִין וְתַתָּאִין** וכולם כל העולמות והמלאכים ונשמות הצדיקים שומעים ומאזינים לדברִיךָ העליונים והתחתונים, **דְּאֲנוּן שְׁתֵּין רְבּוּא דְּמְתִיבְתָּא עֲלָתָה** שהם ששים רבוא נשמות של הישיבה העליונה, **וְשְׁתֵּין רְבּוּא דְּמְתִיבְתָּא תַתָּתָה** וששים רבוא נשמות של ישיבה של מטה, **וְאַנְתָּ אִיהוּ בְּדִיּוֹקְנָא דְּמֵאֲרָךְ** ואתה רשב"י הוא בדיוקן של אדונך הוא הקב"ה, **דְּבּוֹמְנָא דְּפִתַּח בְּאַנְכִי** שבזמן שפתח הקב"ה פיו במתן תורה באנכי, **שׁוּר לָא נָגַח, אֲרִיָּה לָא שָׁאנָא, עוֹף דְּאִיהוּ נִשְׂרָא לָא פָּרַח** שור

שבכסא לא נגח, אריה שבכסא לא שאג, עוף שהוא נשר שבכסא לא פרח, וְכָל חַיִּילָיִן
 דְּתַלְיִין מִנִּייהוּ בְּבִרְסֵיָא יִקְרָא וכל צבא המלאכים שתלויים מן החיות שבכסא
 הכבוד כולם שתקו לשמוע את קול הקב"ה, וְאָדָם לְשֶׁבֶת עַל בְּרִסֵּיָא דְּאִיהוּ
 קוֹדֶשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, אִיהוּ צִיִּית לְמַלְיָן דִּילָךְ ואדם שמוכן לשבת על
 כסא הכבוד שהוא הקב"ה הוא שומע ומאזין למילים ולסודות התורה שלך, בְּגִין
 דְּמַטְרוּנִיתָא דִּילָהּ דְּאִיהִי אֲוִרֵיתָא קֳדִישָׁא סָלִיק בְּפֻמָּךְ לפי
 שהמלכה שלו שהיא התורה הקדושה עולה בפִּיךָ, כלומר ע"י סודות התורה שבפִּיךָ.

ג' אופנים איך שרשב"י מעמיד ומאיר כל העולם כולו:

- א: שהוא מעמיד ומחזק את ד' רוחות העולם, כי הוא בחינת צדיק יסוד עולם שהעולם עומד עליו.
 ב: כמו שבארבע אמות קפל הקב"ה את כל ארץ ישראל תחת יעקב אבינו, כן רשב"י בכח תורתו קיפל כל
 התורה כולה במה שחידש ועי"כ כל העולם עומד עליו.
 ג: רשב"י הוא משלים ומעמיד את העולם כמו שדוד המלך הוא רגל רביעית לכסא.

(ח"א קנ"ה ע"ב)

רַבִּי שְׁמַעוֹן נָפַק לְקַרְיֵיתָא, אֲזִדְמֵן לִיה רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי חֲיִיא
 וְרַבִּי יוֹסִי ר"ש יצא לכפר ונזדמנו לו שלשה מתלמידיו. בִּינוֹן דְּחֻמָּא לֹאן,
 אָמַר חֲדָתִיתִי דְּאֲוִרֵיתָא אֲצַטְרִידָּהּ הָכָא כיון שראה אותם אמר, חידושי
 תורה צריך כאן מכיון שראיתי אתכם, יִתְּבוּ תִלְתָּא אֱלִין. (ס"א יומין) כִּד בָּעָא
 לְמִיזֵל, פָּתַח כָּל חַד וְחַד קָרָא ישבו שלשה אלו התלמידים ועסקו בתורה.
 וכאשר רצה רשב"י לילך, פתח כל אחד ואחד מהחברים לדרוש באיזה פסוק כדי להפרד מתוך

רְבִי אֲבָא פָתַח וְאָמַר וּדְרַשׁ, (בראשית יג) וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרֶד לֹט מַעֲמֹ וְגו', שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה וְגו' כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתנננה ולזרעך אחרריך. וְכִי לְפִנֵּי חֵיוֹן דְּאַבְרָהָם יִרִית אֲרַעָא וְלֹא יִתִּיר וְכִי רַק לִפִּי רֵאִיתִנוּ שֶׁל אַבְרָהָם יִרַשׁ אֶת הָאָרֶץ וְלֹא יוֹתֵר, עַד כִּמְהָ חֲמִי בַר נֶשׁ, תִּלְתַּת פְּרָסִי אִוְ אַרְבַּע אִו חֲמִשׁ פְּרָסִי עַד כִּמְהָ יִכּוֹל לִרְאוֹת הָאָדָם, שֶׁלשׁ פֵּרְסָאוֹת אִו אַרְבַּע אִו חֲמִשׁ פֵּרְסָאוֹת, וְאִיהֵוּ וְהַקְבָּה"ה אָמַר (בראשית יג) כִּי אֵת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה וְגו' כֵּאלִילוּ רַק שִׁיעוֹר קִטָּן שֶׁל רֵאִיתִנוּ.

אָלֵא, כִּיּוֹן דְּאַרְבַּע סְטֵרִין דְּעֵלְמָא חֲמִי, כָּל אֲרַעָא חֲמִי אֵלֵא כִּיּוֹן שְׂאֲרַבַּע צַדִּידִים שֶׁל הָעוֹלָם הוּא רוֹאֶה כִּמְ"שׁ יִמָּה וְקִדְמָה צְפוּנָה וְגִבְיָה, א"כ אֵת כָּל הָאָרֶץ הוּא רוֹאֶה. וְהָאֵל אַרְבַּע סְטֵרִי דְּעֵלְמָא, כָּלְלָא דְכָל עֵלְמָא שְׁהִי אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם הֵם כָּלְלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וְתוּ, וְכִנָּה לִיָּהּ קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא עַל אֲרַעָא דִּי־יִשְׂרָאֵל עוֹד פִּירוּשׁ, כִּי הִגְבִּיָה הִקְבָּה"ה אֵת אַבְרָהָם אֲבִינוּ עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, (דף קנו ע"א) וְאַחֲמִי לִיָּהּ דְּאִיָּהּ קִשְׁרָא בְּסְטֵרִי דְּעֵלְמָא, וְהִזְהָ חֲמִי כָלֵא וְהִרְאֶה לוֹ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁהִיא קְשׁוּרָה בְּאַרְבַּע צַדִּידֵי הָעוֹלָם כִּמּוֹ נִקּוּדָה בְּמִרְכּוּז הָעִיגוּל, וְהִנְקוּדָה הַזֹּאת הִיא מְחֻזְקָה אֵת כָּל הָעוֹלָם כּוֹל, כִּי הִשְׁפַּע וְהָאֹר יוֹרֵד לֹא"י וּמִשָּׁם מִתְפַּשֵּׁט לְכָל הָעוֹלָם, וְהִיא רוֹאֶה אֵת הַכָּל. בְּגִוּוֹנָא דָּא, מָאן דְּחֲמִי לִיָּהּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן כַּעֲיֵן זֶה מִי שְׁרוּאָה אֵת רַשְׁב"י, וְלֹא דוּקָא שְׁרוּאָה אוֹתוֹ אֵלֵא גַם ע"י שְׁעוּסָק בּוֹדָה"ק וְע"י הַתְּקַשְׁרוֹתוֹ אֵלָיו, וּבִפְרָט אִם עוֹלָה לְמִירוֹן וְלִמּוּד שֵׁם, כֵּאלִילוּ כָּל עֵלְמָא חֲמִי, חֲדוּתָא דְּעִילָא וְתַתָּא כָּל הָעוֹלָם הוּא רוֹאֶה, כִּי רַשְׁב"י הוּא הַצִּדִּיק שְׁבוּכּוֹתוֹ הָעוֹלָם

עומד, ורשב"י הוא השמחה של העליונים ושל התחתונים כי משפיע גם בעליונים וגם בתחתונים והכל הולך אחר המעמיד.

פֶּתַח רַבִּי חֵיָא וְאָמַר (בראשית כח) הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנָּה וְלִזְרַעָה, וְכִי תִהְיֶה אֶתֶר בְּלַחֲדוּי אֲבִטָּח לִיָּה קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא וכי אותו מקום בלבד הבטיח לו הקב"ה ליעקב אבינו ע"ה, וְהָאֶרְבַּע אֲמִין אוֹ חֲמִשָּׁא הָווּ וְלֹא יִתִּיר והרי ארבע אמות או חמש אמות היו ולא יותר. אֵלָּא, בּוֹמְנָא הֵהוּא, בְּאֲנוּן אֶרְבַּע אֲמִין, בְּפִיל לִיָּה קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא כָּל אֶרְעָא דִּישְׂרָאֵל אלא מתוך, בעת ההיא באותן ארבע אמות קיפל לו הקב"ה כל ארץ ישראל. אֲשֶׁתִּבַּח הֵהוּא אֶתֶר בְּלָלָא דְכָל אֶרְעָא נמצא אותו מקום הוא כללות של כל ארץ ישראל, וְיִמָּה הֵהוּא אֶתֶר אִיהוּ בְּלָלָא דְכָל אֶרְעָא וימה אותו מקום הגשמי, הוא כלל של כל הארץ, רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאִיהוּ בּוֹצִינָא דְכָל אֶרְעָא גם רשב"י שהוא המאור של כל הארץ כי ע"י תורתו העולם עומד, עַל אַחַת בְּמָה וּבְמָה דְשָׁקִיל בְּכָל עֲלָמָא על אחת כמה וכמה ששקול הוא כנגד כל העולם.

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, תַּפְעָם אוֹדָה אֶת ה', ומקשה וְכִי בְּכֻלָּהוּ דְּאוּלִּידָת, לָא אֶתְתִּיז לְאוֹדָה לִיָּה לְקוֹדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֵלָּא בְּתַאי וכי בכל הבנים שהולידה לאה לא היה ראוי שתודה לו להקב"ה אלא בזה הבן הרביעי, אֵלָּא יְהוּדָה אִיהוּ בְּרָא רַבִּיעָא לְבְּרִסְיָא, וְאִיהוּ אֲשֵׁלִים לְבְּרִסְיָא אלא מתוך, יהודה הוא סוד המלכות הוא בן הרביעי לכסא, והוא השלים את הכסא,

כי דוד המלך הוא רגל רביעית. וּבְגִין כֵּךְ, יְהוּדָה בְּלִחְדוּי, תִּקְוֶנָּה דְּכֶרְסִיָּא
 וּסְמִכָּא דְּבִלְהוּ סְמִכִין ובשביל כך, יהודה לבדו נקרא שהוא תיקן את הכסא והתומך
 והמעמיד של כל המעמידים, כי אין המצוה נקראת אלא ע"ש גומרה. (נ"א דְּהוּ תִלְת, אֲבָרְהָם
 וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב וַיְבָרִין אֶתָּא דֹּד מִיְהוּדָה וְאַשְׁלִים לְכֶרְסִיָּא, וְעַל כֵּךְ אֲקָרִי יְהוּדָה דְּאִיהוּ שְׁמָא קְדִישָׁא
 וְהַדְלָ"ת (ס"א ד' רְגִלוֹהִי) מְרִגְלוֹהִי דְּכוּרְסִיָּא) רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּנַהֲרִין כָּל עַלְמָא
 בְּאוּרִייתָא וּכְמָה בּוֹצִינִין נְהָרִין בְּגִינִיהּ ר"ש שמאיר את כל העולם בתורתו
 וכמה מאורות עליונים מאירים בזכותו, עַל אַחַת פְּמָה וּכְמָה שהוא מעמיד וחותר את
 העולם כולו, והוא מעמיד את כסא הכבוד.

מאמרי הפרשה

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם" (כא, א)

הגדולים יזהירו ויאירו על הקטנים

פירוש רש"י: אמור ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים. ידוע, כי כל מי שדבוק בחכמים ובצדיקים אשר מפיהם אנחנו חיים, הרי הוא הולך ומתעלה בתורה ויראת שמים, שכן לומד הוא ממעשיהם. ועוד, כאשר החכם רואה אותו, הרי הוא מאיר לו פנים ומשפיע לו תורה ויראה טהורה.

וזהו שאמר הכתוב (תהלים קטו, יג): יברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים. פירוש, אם הקטנים מחוברים לגדולים, אזי גם הם בכלל הברכה. (תפארת שלמה כאן ד"ה ויאמר) וזהו שאמרו חז"ל, להזהיר גדולים על קטנים. כלומר, שהגדולים שבדור "יזהירו" ויאירו על הקטנים, ויחברו אותם עמם בעבודתם. ובפרט, כאשר הם רואים שהקטנים רודפים אחריהם וחפצים מאוד להתעלות על ידם, שאז הם מחברים אותם יותר.

הנה, בימים אלו עולים עמך בית ישראל למירון להילולא של התנא האלקי רשב"י הקדוש, ובאותו יום יוצאת בת קול ומכרזת: עולו ואתכנשו להילולא דבר יוחאי. ואשרי הזוכה לשמוע בליבו הכרזת בת קול, ובא להתחבר אל הרשב"י זיע"א, ולינוק שפע קדושה לזכות להיות ירא שמים ותלמיד חכם. ומי שזוכה לכך, צריך לנצל בכל כוחו את הימים הספורים שזוכה לישיב בצילו דרשב"י, ולשאוף להתחבר אליו ככל האפשר.

ה"מגלה עמוקות" (על התורה בפרשתינו, ד"ה אפתחה), כותב כי כל המצוות שהאדם עושה בכל ששת ימי המעשה, יש להן עליה בכל לילה השמימה. אבל המצוות שהאדם עושה ביום השבת, הן עולות בו ביום ולא בלילה, שהרי הלילה הוא כבר חול. ולכן, מצוות אלו עולות בשבת, באותו יום שהן נעשות. וזהו שנאמר: "ביום השבת" - כל עסק התורה והמצוות, שעושה האדם בשבת, אז "ביום השבת יערכנו לפני ה'" - הכל עולה ומתעלה בעצם יום השבת, והן נערכות "לפני ה'" לנחת רוח לפני ה' יתברך.

ובפרט בשבת זו, שהיא שבת של רשב"י זיע"א, ורשב"י הוא בחינת שבת - מה שבת לה' קודש, אף רבי שמעון לה' קודש. וא"כ אנחנו בשבת בתוך שבת, וכל לימוד התורה והמצוות כאן במקום קדוש זה, באתרא קדישא מירון, גדול שבעתיים. ואם בכל השנה כולה, כאשר אדם בא לכאן, הלימוד עולה מיד, כל שכן בשבת זו וביום ההילולא. ולכן, נתחזק מאוד בתורה ובמצוות, ונתפלל שנוכה לישועה גדולה ויראת שמים ומידות טובות, וליזכות להיות תלמידי חכמים. ה' יזכנו.

ל"ג לעומר כולל כל החגים

פרשת אמור עוסקת בכל המועדות כולם. חציה של הפרשה עוסקת בענין פסח שבועות סוכות, ראש השנה ויום הכיפורים. וידוע הוא, שכאשר קוראים את ענינים בתורה, הם מאירים כספירים. ולכן, בקריאת פרשת אמור, מאיר עלינו אורם של כל החגים כולם, והיא שבת מיוחדת אשר מלבד האור של יום שבת קודש, יש בה גם את האור של כל החגים כולם.

והנה, בדרך כלל, פרשת אמור תחול בשבוע שבו יחול יום ל"ג לעומר, שהוא יום של שמחה גדולה אשר אין כמותה - יום שמחת פנימיות התורה.

וראה זה פלא, שיום זה כולל כל החגים כולם, כדלהלן:

א. ראש השנה - ע"פ מה שאמרו (ר"ה טז.), כי בראש השנה כולם עוברים לפניו כבני "מרון" - הרי כאן רמז על ראש השנה.

ב. יום הכיפורים - מי שנכנס אל הקודש פנימה, על ציונו של התנא הקדוש, יזכר לראות כיצד כל העם עומד בבכי ובתשובה לפני השם יתברך, ומבקשים ומתחננים בכל ליבם לזכות להבנת התורה ולישועות בכל התחומים, ועוד ועוד. ורשב"י עומד בתפילה, ומליץ יושר עבור כלל ישראל.

ג. חג הסוכות - כולם יושבים שם עם אהלים בדירת עראי, ולו רק כדי לזכות להיות בציון הקדוש, ולקבל אור גדול צילא דמהימנותא מרשב"י זיע"א. ויש אף שיושבים שם שבוע ימים ויותר.

ד. שמחת תורה - השמחה שיש במקום, היא ממש שמחת התורה, כי היא שמחת פנימיות התורה. שכן ביום זה זכה רשב"י לגלות סודות גדולים, וביום זה סיים לגלות ולהוריד לעולם כל סודות התורה. וכולם משתתפים בשמחה הגדולה, בריקודים ושירים עם כלי נגינה לרוב.

ה. חג החנוכה - כמה נרות מדליקין אצל הרשב"י זיע"א ועושים אור גדול ומפרסמים את הנס הגדול שהיה ביום זה שהמשיך היום להתארך ולהאיר ונאמר ליהודים אורה גדולה אורה זה תורה.

ו. חג הפורים - שכתב בשער הכוונות שאוכלים ושותים ושמחים וגם שותים יין לכבוד רשב"י כי יין בגי' סוד לרמוזו שעיקר תורת הסוד גילה לנו רשב"י זיע"א.

ז. חג הפסח - כידוע, שהשבוע של ל"ג לעומר הוא זמן פסח שני. ומובא בזהר הקדוש (רע"מ, פרשת בהעלותך דף קנב:), שמיום פסח שני, למשך שבעה ימים - שערי שמים פתוחים. ולכן, מי שרוצה לעשות תשובה ולקבל את פני השכינה, השערים פתוחים, ויכול לזכות לתורה ולסודות התורה ולקבל פני השכינה. וידוע, שרשב"י היו פניו כפני השכינה. ועוד, ע"פ דברי הרמב"ן (ויקרא כג, לו) שכל ימי העומר נקראים ימי חול המועד פסח.

ח. חג השבועות - כי יום זה הוא יום מתן תורה, כמו שכתבנו לעיל, שבו זכינו לקבל את פנימיות התורה. כי כאשר משה רבנו עלה להביא את התורה, הוריד עמה גם את סודות התורה, כמו שכתוב (תהלים סח, יט): עלית למרום שבית שב"י - הוא רומז על רשב"י, ועל הזהר הקדוש שהונחל לנו מסיני. ורשב"י ע"ה, זכה להוריד אותה לעולם ביום ל"ג לעומר.

זכות המסייע להילולא דרשב"י

אספר ממה ששמעתי ב"קול הלשון", מאחד המרצים בהידברות, הרב אליהו עמר שמו, שסיפר דבר פלא שקרה בימינו אנו:

הבת שלו היתה בטיפול נמרץ זמן רב, עקב כך הוא שהה עמה זמן רב, וכך נרקמו קשרי ידידות עם אבות אחרים שהיו במחלקה.

לאחר שבתו הבריאה ב"ה, הוא יצא מהמחלקה, אך עדיין שמר על קשרי ידידות עם המשפחות שהיו שם.

יום אחד, בשעה 7 בבוקר, הוא מקבל טלפון מאחד ההורים שהיה שם במחלקה, הוא הבין כי הענין בהול, ומיד ענה לו לטלפון. אותו יהודי, שהיה נשמע נרגש, שאל אותו: האם זוכר אתה את פלוני בן 36 שהיה חולה עמנו במחלקה? ענה לו: כן אני זוכר, מה קרה? אמר לו: הלילה בשעה 2 בלילה הוא שבק חיים לכל חי. ברוך דיין האמת, הצטער הרב לשמוע, אך מה היה דחוף כל- כך להתקשר אלי בשעה מוקדמת? אמר לו חברו: הסכת ושמע, עוד לא סיימתי.

לאחר שבני המשפחה שהיו שם שמעו על האסון שפקד אותם, הם פרצו בבכי מר. הרופאים חתמו על תעודת הפטירה ויצאו מן החדר. כידוע לך, הוא ממשיך, החוק אומר שלאחר הפטירה יש להשאיר את הגופה למשך שבעים בחדר, ורק לאחר מכן להעביר לחדר קירור. והנה, כחלוף שעה מעת הפטירה, לפתע החל המת לזוז, והתעורר לחיים. כל המחלקה עמדה על הרגליים, נס תחיית המתים התרחש לנגד עיניהם! הייתי שם, וראיתי אף אני את הנס הגדול. ה"נפטר" החל לדבר חלושות עם הסובבים, וביקש שיביאו לו עכשיו את הרב שלו מבית הכנסת בראש העין. בני המשפחה הבהילו את הרב למקום, ואז פתח ה"נפטר" וסיפר את סיפורו:

הייתי כבר בעולם העליון, וכבר החלו להעלות את כל המעשים שעשיתי לפני בית דין של מעלה, הלחץ אצלי גבר, כשראיתי שלא מוותרים על אף "פסיק", על הכל יביא האלוקים במשפט. והנה לפתע, הגיע רבי שמעון בר יוחאי ואמר לבית הדין: מה אתם רוצים מאדם זה? הלוא הוא בסך הכל בן 36, תנו עוד לחיות ולסגל לעצמו מעשים טובים! שאלו אותו: ומדוע אתה מגן עליו? אמר להם רבי שמעון: יהודי זה, עזר להילולא שעשו לכבודי, ולכן מגיע לו עוד שנות חיים!

בספרו זאת, פנה ה"נפטר" לרב בית הכנסת: זוכר אתה מה היה בהילולא של רשב"י בשנה האחרונה? אני לא עשיתי את ההילולא, ואף לא דאגתי לקיומה, בסך הכל כשהגעתי, ראיתי כי בקבוקי השתיה עומדים בחוץ, נטלתי אותם וסידרתי אותם במקרר אחד אחד, זהו. זה כל מה שעשיתי.

ואכן, כך ראיתי שם בעולם העליון, כמו סרט עובר לפני ואני רואה כיצד אני מסדר את הבקבוקים במקרר. על זה בלבד זכיתי שרשב"י הקדוש יבוא ויחזיר אותי לעולם הזה!

"אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם" (כא, א)

יתגבר כארי לעבודת בוראו

כתב רש"י: אמור ואמרת - להזהיר גדולים על קטנים. הנה, כאשר האבא רוצה לחנך את בנו ולהזהירו שילך בדרך טובים, ויתגבר כארי לעבודת בוראו וכו', החינוך הגדול ביותר הוא, שהאבא יקיים בעצמו - את מה שהוא דורש מבנו.

נחשוב לעצמנו, אבא האומר לבנו: "תקום מוקדם ותזדרז לבית הכנסת, ואחר כך לתלמוד תורה", אבל הבן רואה את אביו עדיין ישן על מיטתו. איזה חינוך ילמד בנו ממנו? והרי יכול בנו להתחצף ולומר: "קודם תקום אתה, ואחר כך תאמר לי מה לעשות". אמנם, אם הבן

רואה את אביו זריו במצוות ואינו מתעצל לקום מוקדם, אזי לומד הוא קל וחומר לעצמו, כי הנה, אפילו שאביו עייף לאחר שעבד כל היום, בכל זאת הוא קם מוקדם, אני - לא כל שכן?!
ההלכה הראשונה בשולחן ערוך היא: יתגבר כארי וכו'. יתאר האדם לעצמו, אם יאמרו לו: מחר בבוקר תקבל כך וכך כסף, או: ניסע לטייל, הרי בוודאי לא ישן כל הלילה - שמא ירדם ויפסיד.

ספר 'משלי' - בחלקו הגדול מדבר בגנות "העצלות", כי מידה זו הורסת ומכלה את האדם. ואומר שלמה המלך ע"ה (כד, ל-לב): על שדה איש עצל עברתי, ועל כרם אדם חסר לב, והנה עלה כולו קמשונים כסו פניו חרולים וגדר אבניו נהרסה, ואחזה אנכי אשית לבי, ראיתי לקחתי מוסר.

הרי נתבאר לנו כאן, מהו שרשה וענינה של העצלות. "איש עצל", "אדם חסר לב" - העצל הוא חסר לב, כי העצלות נובעת מחוסר שימת לב. ולכן, שבירת העצלות היא ע"י כך, שהאדם ידע ויבין כי הדברים אכן שייכים אליו ומחייבים אותו.

וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה: על שדה איש עצל עברתי, כלומר אין להסתפק במה שאני שומע מפי אחרים, אלא עברתי בעצמי והלכתי אל שדהו וכרמו של חסר הלב, בכדי לראות את תוצאות העצלות. ומה אני רואה? והנה עלה כולו קמשונים כסו פניו חרולים וגדר אבניו נהרסה. ובכל זאת, עדיין לא די בראיה בעלמא, אלא: ואחזה אנכי - ראיה שיש בה חזיון והתבוננות, אשית לבי - שמתי לב, עד כמה הדבר מחייב אותי, ומה אני צריך ללמוד מכך. ראיתי לקחתי מוסר - היות והאדם אף עצל צריך למצוא בכל דבר את המוסר שצריך ללמוד לעצמו, כמו שמצאנו אצל דוד המלך ע"ה, כאשר בא אליו נתן הנביא, ואמר לו את המשל של "כבשת הרש", אך הוא לא הבין את המסר, עד שאמר לו הנביא: אתה האיש!

חשתי אך לא התמהמהתי

דוד המלך ע"ה אומר (תהלים קיט, ס): חשתי ולא התמהמהתי. וידועה השאלה: אם 'חשתי' אזי בודאי ש'לא התמהמהתי', ואם לא 'חשתי' אז כן 'התמהמהתי'? וביאר ראש ישיבת נובהרדוק - הרב בן ציון דרוק זצ"ל, כי כאשר אנחנו רואים אדם או אברך שרץ וממהר להגיע בזמן לישיבה או למקום עבודתו, ישנם לפנינו שני צדדים; מצד אחד, מראה הוא זריזות בכך שהוא רץ עתה. אמנם מצד שני, זריזות זו נובעת למעשה מכך שעד עתה התעצל לקום, והעביר הזמן ב"שה"י פה"י" [שבת היום פסח היום, ע"פ מגילה יג: (כינוי לאדם שמעביר זמנו לבטלה)], וזה מה שמאלץ אותו ברגע זה לרוץ בכדי להגיע בזמן.

ועל כך אומר דוד המלך ע"ה: לא כן אני, הגם כי חשתי ומיהרתי, אך לא בגלל שהתמהמהתי בבית, כי גם בביתי הייתי זריז והשכמתי לקום. ומה שאני מזדרז עתה, הוא מחמת שאני רוצה לזכות בעוד ועוד, ולכן אני ממחר ומזדרז גם עתה.

כאשר טוענים לעצל, ומבארים לו עד כמה הוא מפסיד מחמת עצלותו. הוא עונה, כי מסתפק הוא במועט ודיו. אמנם, אם נשאל אותו, לו היה לו איזה עסק שיכול להרויח בו וכדו' - האם גם אז היה מתעצל? הרי בודאי היה מפעיל את כל כוחותיו, ולא היה מסתפק במועט. אם כך, עליו לדעת כי ה"הסתפקות במועט" היא טענת שוא, שכן לא די בכך שהוא מחסר מעצמו את השלמות הנדרשת ממנו, אלא אף את המעט אותו הוא מתכוון להשיג - יהיה לו למכשול, ובמקום לעשות פרי - יעשה באושים.

וכך אמרו חז"ל (שבת פח:): אמר רבא, למיימינין בה סמא דחיי, למשמאילים בה סמא דמותא. ופירש רש"י: למיימינין - עוסקים בכל כוחם וטורחים לדעת סודה, כאדם העוסק בימין. הרי למדנו, שאף אם האדם עוסק בתורה ואינו עוסק בה בכל כוחו, אלא רק כאדם שעוסק ביד שמאל, אזי בר-מינן היא לו סמא דמותא, שהיא יכולה לטמא את הטהור ולטהר את הטמא וכו'.

וכותב ה'מסילת ישרים' (פרק ז'), כי אפילו אם יחליט העצל לעשות משהו, הנה ידחה אותו למחר, ואין סכנה כסכנתו, כי בכל רגע יכול להתחדש איזה עיכוב למעשה הטוב. ותמצא, שכל מעשיהם של צדיקים בזריזות: באברהם כתיב (בראשית יח, ו): "וימהר אברהם האהלה אל שרה", וכו'. ועל זה אמר הפסוק (משלי כב, כט): "חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב". ולכן, על האדם לדעת שכל ה"חשבונות הרבים" שיש לו, הם נובעים אך ורק מן העצלות.

"עד מתי עצל? תשכב! מתי תקום משנתך?"

פירש מו"ר ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל, בדרך צחות: כאשר באים לעצל בתחילת הלילה ומבקשים ממנו שילך לישון מוקדם, הוא עונה: מה איכפת לכם ממני? אני רוצה לישון יותר מאוחר! לכן אומרים לו: לא כן, כי אם לא תישן עתה מוקדם, אזי אח"כ בבוקר - מתי תקום משנתך? והפסוק נקרא כך: עד מתי עצל [אינך הולך לישון]? תשכב! כי אם לא כן - מתי תקום משנתך?

לך אל נמלה עצל

כתוב במשלי (משלי ו, ו): לך אל נמלה עצל, ראה דרכיה וחכם. ואמרו חז"ל (דברים רבה, תחילת שופטים), מה ראה שלמה ללמוד מן הנמלה? רבנן אמרי: הנמלה הזאת וכו', ואינה חיה

אלא ששה חדשים, וכל מאכלה אינה אלא חיטה וחצי, והיא הולכת ומכנסת בקיץ כל מה שהיא מוצאת, חטים שעורים עדשים. ולמה עושה כן? אמרה, שמא יגזור הקב"ה עלי חיים, ולא יהיה לי מה לאכול.

אמר רשב"י: מעשה היה, ומצאו בבור של נמלה שלש מאות כור. לפיכך אמר שלמה: לך אל נמלה עצל. אף אתם התקינו לכם מצוות מן העולם הזה לעולם הבא, וכו', כמו שהנמלה מכינה לה מזון, שמא יארע לה נס גדול אשר כמוהו לא נהיה מיום בריאת העולם. כן במידה זו, חייבים אנחנו להכין מזון לעולם הבא, ואם לאו - אנחנו בגדר עצלנים.

הגבורה היא ההיפך מעצלנות

ובכך יובן, כי מה שאמרו (אבות פ"ד משנה א) איזהו גבור הכובש את יצרו - לא בגבורה גופנית דיברו חכמים, אלא בגבורה נפשית, שזהו הגיבור האמיתי הכובש את יצרו. ואף זאת, אלמלי הקב"ה עוזרו - אין יכול לו, כי אין גיבור שבכוחו לנצח את היצר הרע, אלא שהוא מתאמץ בכל כוחו ומזדרז בכל כוחותיו להגיע למטרה.

ולכן הגיבור, הוא ההפך הגמור של העצל. וזהו שאמרו (ילקוט שמעוני אמור רמז תרלא) על אהרן, שהיה גדול בכוח, כי היה מניף אלף כהנים ביום אחד. מה שאינו אפשרי בדרך הטבע, כי אפילו היה מניף בכל שעות היממה בלי הפסק, היה צריך לכל אחד כשלש שניות שבהן הוא מוליך ומביא מעלה ומוריד. וכבר כתב ה"חזקוני" שהיה זה בדרך נס. וא"כ יש לשאול, אם הוא בדרך נס, מה שבח יש לאהרון בזה?

אלא, מכאן שעל האדם לעשות בידיו את מה שיכול, ומן השמים מסייעים בידו. וכפי מה שהוא מתאמץ ומזדרז, כך מדת הסייעתא דשמיא שהוא מקבל. וכיון שאצל אהרן היה הרצון גדול, וטרח ככל יכולתו - זיכהו לנס הגדול הזה. נמצא, כי לא לאדם הגבורה, אלא אם יזדרז במלאכתו ויעשה ככל אשר יוכל, יזכה לגבורה מלמעלה. מעתה יובן אפוא, מדוע הגיבור הוא הפכו הגמור של העצל.

"אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטפא בעמיו" (כא, א)

יש הזקוקים לאזהרה כפולה

שתי אמירות הללו - "אמור ואמרת", שנאמרו בפסוק זה - מכוונות כנגד בני האדם. כי למלאכים, אשר אין יצר הרע מצוי בהם, די באמירה אחת בכדי להישמר מן האיסור. ואילו בני אדם שיש בהם יצר הרע, ועליהם להזהר ולהישמר מן החטא, זקוקים הם לאזהרה רבתי של שתי אמירות - "אמור ואמרת".

זהו שאמר הכתוב (תהלים יב, ז): "אמרות ה' אמרות טהורות". כי כל מה שהקב"ה מזהיר את ישראל, הוא בשביל קדושתו וטהרתו.

ושמרו את משמרת. רבי מאיר אומר, למה הדבר דומה? למי שהוא שומר את הפרדס, אם משמר מבפנים אינו משתמר, אם משמר מבחוץ הרי זה משתמר. אף המצוות כך, אנו חייבים להישמר בהם, שנאמר (להלן כב, ט): ושמרו את משמרת - עשו משמרת למשמרת. (מוסר חכמים)

רמז למצוות שנותרו לכהנים

ברש"י: אמר ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים. רבינו ה"בן איש חי" בספרו "עוד יוסף חי", פירש בדרך נוספת את כפילות הלשון "אמר ואמרת":

מכל המצוות שהיו לכהנים בזמן בית המקדש, נשארו כיום שתי מצוות בלבד: מצות עשה לברך את ישראל כל בוקר, ומצות לא תעשה שלא לחלל את קדושת הכהונה. לכן "אמר" אל הכהנים, שהם צריכים לומר, היינו ברכת כהנים. והמצווה השניה היא: "ואמרת אלהם לנפש לא יטמא".

"וּפָאֵת זִקְנָם לֹא יִגְלַחוּ" (כא, ה)

הזקן מעורר י"ג מדות

כתוב ב"אגרא דפרקא" (אות שלו) לבעל ה"בני יששכר":

מנהג ישראל הוא, שכאשר אדם עוסק בתורה ומתקשה באיזה דבר, הוא מסלסל ומהפך בזקנו וממשמש בו, והלא דבר הוא. ונראה לי - כותב ה"אגרא דפרקא" - כי הנה, הזקן מרמז לי"ג מידות של רחמים. וידוע הוא, שי"ג מידות שהתורה נדרשת - מכוונים כנגד י"ג מידות של רחמים. וכאשר האדם אינו מבין איזה דבר, הוא סימן שאינו יכול להגיע לאותה מדה שהדבר הזה נדרש בו. וע"י שממשמש בזקנו, באיתערותא דלתתא איתער עובדא לעילא, ומתעוררים הי"ג מדות של רחמים, ומושפעים ל-י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ומשפיעים על האדם, ואז מתגלה לו הדבר הנעלם מאתו.

"קִדְּשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם" (כא, ו)

צניעות האישה הוא כבודה ויופיה האמיתי

הרבה בריות ברא הקב"ה בעולמו, ולא זכתה שום בריה שתינתן לה כסות לעורה, אלא האדם בלבד. ולא עוד, אלא שטרח הקב"ה בכבודו ובעצמו, והכין לאדם את לבושו. כפי הנאמר (בראשית ג, כא): "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם".

הכסות מעידה על מעלתו של האדם ומוסיפה לו יופי, כבוד ואצילות. גם המלך, בגדי מלכותו המפוארים והמרובים, הם מקור כבודו, גאוותו, אושרו ושמחתו.

בנות ישראל הן בנות מלך - מלכו של עולם. הלבוש הצנוע, השקט והמאופק הוא מקור כבודו, אשרן והצלחתו. צניעות האישה בלבושה היא כבודה ויופייה האמיתי.

"וְלֹא יִחַלְלֻ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם" (כא, ו)

הנמנע מלדבר לשון הרע, זוכה לאריכות ימים

כאשר הגיע החפץ חיים לגיל שמונים, העיר את תשומת לבו של ידידו רבה של ראדין, רבי מרדכי סנדר קפשטיץ זצ"ל, לעובדת הגיעו לגיל זה, ואמר לו שהיה רוצה לערוך סעודה לכבוד הגיעו כעת לגיל הגבורות.

הרב מראדין, שהכיר מקרוב את החפץ חיים, וידע היטב עד כמה מתרחק הוא מכל ענייני כבוד, פרסום וטקסים שונים, התפלא ביותר על משאלתו המשוונה והיוצאת דופן הזאת, לעשות סעודה ליום הולדתו.

אמר לו החפץ חיים בתמימותו הטהורה: "כל ימי חיי אני שרוי בפרח ומורא, כיון שאני כתבתי ספר שמבאר את גודל האיסורים של לשון הרע ורכילות, הם ספרי "חפץ חיים" ו"שמירת הלשון". והרי כתוב מפורש בפסוק (תהלים לד, יג-יד): "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה". הרי לנו מפורש, כי בן אדם הנמנע מלדבר לשון הרע, יזכה לימים טובים ואריכות ימים. וחששתי, אולי לא אזכה ח"ו לאריכות ימים מפני שיגרום החטא, ויצא מכך חילול השם גדול! כי מה יאמרו הבריות? ראו, יהודי זה שכל כך הרבה מסר נפשו על הענין הזה שלא ידברו לשון הרע ורכילות, והנה הוא עצמו לא האריך ימים"!!

"מעתה" - הפטיר החפץ חיים - "כאשר הקב"ה זיכני, ואכן הגעתי לזקנה של שמונים שנה, שהוא כבר גיל הנחשב לאריכות ימים כראוי, אזי ברצוני להודות ולהלל להשם יתברך, שלא יצא דרכי ח"ו חילול ה'. וזו כל מטרתי בסעודה שדברתי אתך אודותיה לגבי מלאת לי שמונים שנה..."

ואכן, מאותה שנה והלאה, נהג החפץ חיים מדי שנה בשנה להודות להשם יתברך ביום הולדתו, כיון שחש שכל שנה שחולפת ומתווספת למנין שנותיו, מתרבה בה במדה, קידוש ה' הגדול...

ככל שהאדם יותר קדוש כך מזיקה לו הטומאה

התורה הקדושה מזהירה את הכהנים יותר משאר העם - על הטומאה. כי ככל שהאדם קדוש יותר, הטומאה מזיקה לו יותר. והדבר דומה לבן מלך וכפרי, שבן המלך, כאשר אוכל איזה דבר שיש בו דבר לא טוב, הוא מקיא אותו מיד. לא כן הכפרי, גם אם יאכל דברים גסים, זה לא ישפיע עליו כל-כך, כי הגוף שלו מגושם.

כן הכהנים, שהם קדושים יותר מישראל, אזי גם דבר קל מזיק להם ברוחניות, ולכן התורה מזהירה אותם ביותר. וכך הוא גם אצל אדם שהוא חסיד וגדול בתורה, שכל דבר קטן פוגם אותו. וכמו שכתוב (תהלים נ, ג): "וסביביו נשערה מאד". ואמרו בגמרא (יבמות כ"א,): מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו כחוט השערה.

ולכן, ככל שהאדם גדול יותר - כך הוא צריך יותר להיזהר מפילו מעוון קל, כי אפילו דבר קל עושה רושם לא טוב על הנשמה. (דרש יהודה)

"וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקָּחוּ" (כ"א, ז)

"הרי את מקודשת כדת המלכה קתרינה"

מעשה מופלא שהיה אצל הגאון מו"ר רבי יחזקאל לאנדא זצ"ל, בעל ה"נודע ביהודה". היה זה כאשר בעירו, היה כהן שרצה להתחתן עם גרושה. מששמע מכך הגאון, העמידו על טעותו והתרה בו כי הדבר אסור על פי דיני תורתנו הקדושה. אלא שהלה ברוב חוצפתו העיז פניו ואמר לו: לא די בכך שאני אשא אותה לאשה, זאת ועוד, אתה הוא זה שתסדר לי את הקידושין!

לאותו כהן, היה קשרים ענפים עם המלכה "קתרינה", ולאחר שפנה אליה וסיפר לה כי הרב מסרב לתת לו להינשא לבחירת לבו, אמרה לו המלכה, שהיא תכין צו מלכותי המחייב את הרב להשיאו לאותה אשה. ואכן היא חתמה על צו מלכותי המורה לרב לעשות כן, ונתנה אותו בידו של אותו סורר.

כאשר הגיע הלה לרב בפנים מחוייכות והגיש לו את הצו, אמר הרב לשמשו: תקרא לבני הזוג, ונעשה להם את החופה היום. אנשי העיר התאספו מתוך סקרנות, לדעת כיצד ינהג הרב עם הצו המלכותי הנוגד לדיני התורה הקדושה.

משהחלה החופה, פנה הרב ל"חתן" ולאחר שוידא כי הטבעת שווה פרוטה, ביקש ממנו לומר אחריו מילה במילה: הרי את מקודשת לי כדת המלכה קתרינה. העיר החתן: וכי

כך הוא הנוסח? הלוא צריכים לומר: כדת משה וישראל. אמר לו הרב: חופה זו אינה כדת משה וישראל, שכן אסור לך להינשא לה. כך שניתן רק לומר עליה שהיא כדת המלכה קתרינה...

נישואין עם גרושה אצל אומות העולם

בשנת 1936 למניינם, כאשר מת מלך אנגליה - ג'ורג' החמישי, התמנה בנו אדוארד למלך אנגליה. אלא שאותו אדוארד רצה להינשא לאשה ממוצא אמריקאי בשם ווליס סימפסון אשר היתה גרושה מבעלה הראשון. לפי חוקי הכתר הבריטי, שהיו כפופים לכנסייה האנגליקנית, היה אסור לו להינשא לאשה כאשר בעלה הקודם עדיין בחיים.

אלא שאדוארד לא הסכים לוותר על האשה הזו, ועל כן בהחלטה דרמטית הוא פרסם בנאумו לאומה כי הוא מוותר על הכתר לטובת אחיו אלברט (שכונה "ג'ורג' השישי"), ובלבד שלא יצטרך להיפרד מאשתו החדשה.

לימים התברר, כי היה בזה גם הצלה לישראל, כפי שהאיר על כך הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שכן אותו אדוארד ואשתו היו אוהדים של המפלגה הנאצית, ואף נפגשו עם היטלר ימ"ש, בכדי לתמוך בו על מלחמתו בסטאלין ימ"ש.

למדים אנו ממעשה זה, כי אף אומות העולם לא רואים בעין טובה את נישואי מעמד האצולה עם גרושה, עד כדי שאולצו לפטר את המלך שלהם בשל כך.

יתר על הגיורת וזכה לבנים תלמידי חכמים

סיפר הרב אשלג, על יהודי ממוצא אמריקאי שהיה כהן, וביקש להינשא לנערה בת גרים. הוא פנה לרב אשלג לברר אם הדבר מותר, ומשנתברר כי אותה נערה הייתה בגיל שנתיים כאשר הוריה התגיירו, פסק לו הרב כי היא אסורה לו, שכן היא עצמה גיורת, והגיורת פסולה לכהונה.

אותו יהודי שחשב כי הרב מחמיר יתר על המידה, פנה לרב הראשי הגרי"מ לאו שליט"א, אך גם הרב הראשי לא מצא לו היתר. אותו יהודי התקשה לקבל את הפסק, ומשכך הציע לו הרב לפנות למרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל, אלא שהלה התעשת ואמר: אם האשה הזו אסורה לי, אזי אין צורך לחפש קולות והיתרים, אעזוב אותה, ואמצא אשה אחרת בעזרת השם.

ואכן, למרות שאותו יהודי לא היה דתי, מצא לו אשה אחרת, והיה שמח בה מאוד, ונולדו לו ממנה בנים שלימים נעשו תלמידי חכמים חשובים.

"תבכה בכותל"

מסופר על אברך יקר, שהיה כהן, והיה נשוי לאשה באמריקה, אך לצערם לא נולדו להם ילדים למעלה מעשר שנים. ובהיות ואותו כהן חפץ מאוד להקים זרע, עמד וגירשה ועלה לארץ הקודש.

חלפו כמה חודשים, והנה מקבל הבעל טלפון מחו"ל, שבו מודיעים לו כי גרושתו מעוברת ממנו. צערו של הלה גדל שבעתיים, כאשר להוותו התברר שמאשתו אשר אהב מאוד יש לו ילד, אך הוא לא יוכל לשוב אליה, שכן הוא כהן האסור בגרושה, וכעת הבן המשותף יגדל בלא אב תומך לצידו.

במר נפשו, פנה אותו יהודי למו"ר הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל, ושח לו את דבר המעשה. כששמע הגר"ח את דבריו, אמר לו: לך למורי חמי הרב אלישיב, אולי ימצא לך פתח הלכתי. אך גם מרן הגרי"ש לא מצא לו כל היתר, ומשכך פנה אליו ואמר לו: אין לי עצה בשבילך, רק תלך לכותל ותבכה על מצבך.

קבל הלה את דברי הרב כאורים ותומים, ונסע לכותל לבכות על מר גורלו. והנה בעודו עומד ומתפלל, שמע אותו יהודי אחר שהיה שם, והיה בעל לב רחום וחנון, וניגש אליו לשואלו לפשר בכיו. כששמע את הסיפור, יעץ לו שילך לאביו באמריקה שהיה באותה העת בבית אבות, ויספר לו את מה שאירע עמו.

הבין הכהן כי הוא מסר משמים, וקם ונסע לבקר את אביו החולה. כשסיפר לאביו את השתלשלות המעשה, אמר לו האב: דע לך בני, כי אינך בני כלל ועיקר, כשהיית קטן, הוריק הביולוגים נהרגו בתאונת דרכים ל"ע, ואנחנו אימצנו אותך למשפחתנו. ואכן, הראה לו האב את המסמכים המאשרים את סיפורו, וכך שבו הם לחיות באושר. צא וראה עד היכן מגעת כחה של תפילה!

"וְקִדְּשֵׁתוּ בִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מְקַרֵּיב קֹדֶשׁ יְהוָה לָךְ בִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' מְקַדְּשֵׁכֶם" (כא, ח)

בכך שנותנים לכהן - מקבלים שפע גדול

כתב הכתב סופר: בדרך כלל, כאשר אדם נותן מתנה לכהן, עלול הוא ח"ו לזלזל בקדושתו, כי כביכול הוא זה שנותן לו את החיים והפרנסה, ובכך הוא מרגיש כי הכהן נצרך לו. ולכן הקב"ה מזהיר ואומר, דעו לכם, כי לא אתם הם שעוזרים לו, אלא אדרבה, הכהן עוזר לכם.

שהרי הכהן מקריב עבורכם את הקרבנות שנועדו לכפרה עליכם. ועוד, השפע מהשמים יורד דרך הכהן, וא"כ הוא זה שמחיה אתכם ונותן לכם קדושה.

וזהו שאמר הכתוב: "וקדשתו" - אתה חייב לקדש ולכבד אותו, ולא תאמר שאתה המפרנס שלו. ראשית, "כי את לחם אלהיך הוא מקריב" - ולכן הלחם שאתם נותנים לו זה כמו קרבן שמכפר. ועוד "כי קדוש אני ה' מקדשכם" - שעל ידו אני מוריד לכם קדושה, וא"כ אתם נהנים ממנו, יותר ממה שהוא נהנה מכם.

"וְבֵת אִישׁ כֹּהֵן כִּי יַחֲל לְזָנוּת אֶת אֲבִיהָ הִיא מַחֲלֶלֶת בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף" (כא, ט)

זו הנשמה שהיא בתו של הקב"ה

כתבו המפרשים בדרך רמז: "ובת איש כהן" - זו הנשמה שהיא בתו של הקב"ה. "כי תחל לזנות" - שתלך אחרי מראה עיניה, ותתפתה אחרי היצר הרע ותבוא לידי עבירות. אז - "את אביה היא מחללת" - היא מחללת שמו של הקב"ה, והעונש שלה: "באש תשרף" - באש של הגהינם ליום הדין. (דרש יהודה)

"וְהִכְהִין הַגָּדוֹל מֵאַחֵיו אֲשֶׁר יוֹצֵק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמֵלֵא אֶת יָדוֹ לְלִבֵּשׁ אֶת הַבְּגָדִים אֶת רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרַע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם" (כא, י)

שמן המשחה מגביה את קומת הכהן

בילקוט שמעוני (תהלים רמז תשנ) איתא דבר פלא, אודות משיחת כהן בשמן המשחה: "כשבאין למשחו [לכהן הגדול], היו מכניסין כהנים ומעמידין לצד, ונותנין שמן המשחה באמצע. והשמן רץ מעצמו וניצוק על ראשו של הכהן גדול. שנאמר (תהלים מה, ח): 'על כן משחך אלהים אלהיך שמן ששון', שמכיון ששמן המשחה היה יורד עליו, אם היה קצר היה מאריך, אם היה שחור היה מתלבן, ואם היו פניו רעות היו משחקות".

וכן איתא במדרש ויקרא רבה (פכ"ו ט), שכל מי שנמשח בשמן המשחה, אף על פי שהיה קצר קומה, נעשה לבעל קומה. ונעשה משובח מכל אחיו, משכמו ולמעלה גבוה מכל העם.

ו**כתב** ב"תפארת יהונתן" לגאון ר' יונתן אייבשיץ, וז"ל: הכבוד בבגדים האלו הוא, כי הבגדים צריכים להיות מכוונים למדת הכהן, לא קצרים ולא ארוכים, והכהן הנמשח בשמן המשחה נתגדל. ואם כן, מתחלה כשעשו בגדים לכהן גדול, איך אפשר לכוון מדתו כשיגדל אחר כך על ידי שמן המשחה? אמנם באמת, מתחלה גם הבגדים נמשחים, וגם הם הגדילו. וזה למופת חותך שהוא מפלאות ה'. כי בגדלות הכהן יאמרו שהוא בטבע, כי איש אשר יגיע

לבשורה טובה ומעלה, הטבע מגדלו, כאמרם (גיטין דף נו:): [על הפסוק במשלי (טו, ל): 'שמועה טובה תדשן עצם', וכן הענין בגדלות. אבל על הבגדים - לא יתכן לומר כן. וזהו: לכבוד ולתפארת, כי הפועל במופת הוא מופלא. (אוצר פלאות התורה)

"וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא" (כא, יב)

לא יסיח דעתו מן הקדושה

הפסוק רומז, שעל האדם להיזהר שלא יסיח דעתו מהקב"ה, ותמיד יהיה דבוק בקדושה. בבחינת (תהלים טז, ח): "שויתי ה' לנגדי תמיד".

וראה מה העיד רשב"י לפני פטירתו (האזינו דף רפח): אני לדודי ודודי לי, כל הימים שהייתי בעולם הזה - תשוקתי היתה אל הקב"ה בלבד. וכל ימי בחד קטירא אתקטרנא ביה בקוב"ה כלומר בקשר אחד נתקשרתי עם הקב"ה. וכן רבי אלעזר בנו וכל החברייא קדישא, התקדשו בקדושה של מעלה, וכל תשוקתם ומאוויים היו לה' יתברך.

"וְהָיָה אִשָּׁה בְּתוּלָיָה יָקָח" (כא, יג)

בן י"ח לחופה

"והוא" - גימטריא י"ח, לרמזו על (אבות פ"ה משנה כא) "בן י"ח לחופה". ויען כי ראיתי מי שכתב, שזה היה בזמנם שהיו בריאים וחזקים. ועוד, שכבר בגיל צעיר היו תלמידי חכמים מובהקים. לא כן עתה, שיכול הוא להמתין עוד שיתחזק, וגם ילמד יותר עד שיהיה תלמיד חכם. ומזה נמשך, שגם מה שאמרו ז"ל (קידושין כט:): על בן עשרים שלא נשא אשה, שכל ימיו בהרהורי עבירה, והקב"ה אף אומר עליו תפח עצמותיו - לפי סברתם, ישתנה הזמן לעוד כמה שנים.

אך אין לסמוך על זה, כי ההלכה מבוארת בש"ס ובפוסקים, ואין להורות קולות בדבר שחיי עולם הבא תלויים בזה. אלא הטוב ביותר, שקודם גיל עשרים יתחתן, וכך יזכה לחיים טובים בלי עבירות ובעיות, וימשיך ללמוד בקדושה ובטהרה.

העוסק בתורת הנסתר - מוזמן לשמחת רשב"י

ידוע מה שכתב הרב נתן שפירא זצ"ל - מהרנ"ש בהקדמתו לפרי עץ חיים (והוא ע"פ הוזה"ק ח"ג רעיא מהימנא דף קיא): כי מי שעוסק בסודות התורה שגילה רשב"י ע"ה בזוהר הקדוש, הוא בחינת "בן" לקב"ה, כי יש לו נשמה. ואילו מי שעוסק רק בפשטי התורה - נקרא עבד לקב"ה. וכמו שאנו אומרים בתפילות ראש השנה: "אם כבנים אם כעבדים", כנודע.

מערת יובן, כי "בן" הוא מי שזכה לעסוק בזוהר הקדוש ובסודות התורה, ואז הוא "ח"י לחופה" - כלומר, ביום ח"י באייר, מוזמן הוא לחופה הגדולה שהיא ההילולא דרשב"י, שיבוא לאכול ולשתות ולשמוח שם שמחה גדולה.

שכן רבי שמעון הוא בחינת "ידיד נפש" של השם יתברך. ומי שזכה להיות תלמידו ובנו של רשב"י, נמצא שהוא בנו של ידיד ה'. והנה, "ידיד נפש אב הרחמן" ע"ה - גימטריא: "רבי שמעון בן יוחאי" בדיוק. לרמוז לנו, כי רשב"י ע"ה הוא ידיד נפש של הקב"ה הנקרא אב הרחמן. ובזכותו הקב"ה מרחם עלינו ומביא לנו הגאולה.

ומובא בספרים הקדושים על הפסוק (ויקרא יב, ד): ושלושים יום ושלושת ימים תשב בדמי טהרה, בכל קודש לא תגע ואל המקדש לא תבוא עד מלאת ימי טהרה. כי בפסוק זה יש רמז גדול לשכינה הקדושה, אשר בימים הללו מטהרת את עצמה, וסופרת שבעה שבועות להיטהר במקוה העליון.

והנה, "שלושים יום ושלושת ימים" - הם רומזים ל"ג לעומר. שעד יום ל"ג לעומר תשב הנשמה בטהרה, ותכין עצמה ליום הקדוש הזה, שבו זכינו לגילוי אורות הסודות הגדולים של תורתנו הקדושה.

ואמר: "בכל קדש לא תגע", כי יום ל"ג לעומר נקרא "בכל קודש", שכן "בכ"ל' גימטריא ב"ן, שהוא היום של הב"ן הקדוש, עליו נאמר: "נעשה אדם נאמר בעבורך". ולכן לא תגע בב"ן הקדוש - הוא רשב"י זיע"א - לחללו ח"ו ב"שה"י פה"י". ואפילו אם הגעתם ליום הקדוש הזה, עדיין "ואל המקדש לא תבוא עד מלאת ימי טהרה", כלומר, שבטו"ב ימים אלו שנותרו עד שבועות - תעסוק בתורה הקדושה, ובפרט בסודות התורה, ואז תזכה שכבר מלאו ימי הטהרה, כי "ימ"י הם נוטריקון: יום מ"י, שהוא יום החמשים, ככתוב (להלן כג, טז): תספרו חמשים יום. ואז זוכים לקדושה העליונה ולקבלת התורה הקדושה ביום מתן תורה - חג השבועות.

"וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלִּפְנֵי אֲנִי ה' " (כב, ג)

ע"י גזירת גירוש נפטרים מכרת

מובא בספר "דבר טוב": שמעתי מעשה נורא שאירע פעם ליהודי אחד, שהיה חוכר בית מרוח אצל פריץ במדינת גליציה, והלך אצל בית הפריץ בחול המועד פסח בכדי לעבור עמו על חשבונות החכירה. לאחר זמן ארוך שהיו טרודים בחשבונות, הגיעו לסיכום ביניהם על צד הטוב והישר. ומשכך, הוציא הפריץ בקבוק יי"ש בכדי לעשות 'לחיים' על סיום החשבונות. מבלי

משים, שמה היהודי אף הוא מהמשקה, תוך שהוא שוכח את קדושת היום והחג, ורק לאחר שיצא מבית הנכרי, הכתה בו ההכרה לחרדתו כי הוא נכשל באיסור כרת בעצם ימי הפסח.

במר ליבו, הלך היהודי אצל הגאון בעל "שואל ומשיב", הלוא הוא הגאון רבי יוסף שאול נתנון זצ"ל, אב"ד למברג, וביקש ממנו בדמעות שיסדר לו סדר תשובה על חטאו הנורא. בעל "שואל ומשיב", הפנה את היהודי לאדמו"ר מבעלזא שימצא לו דרך תיקון לחטאו, אך הוסיף וציוה עליו, שלא יבקש עצה כמו חסיד תמים, אלא לאחר שהרבי יתן לו תיקון, ישאל ממנו לדעת למה ומדוע נתן לו בדווקא עצה זו.

עשה האיש כמצות הרב, ונסע לבעלזא, ולאחר ששמע הצדיק את סיפורו של היהודי, אמר לו שימכור את עסקו ויעקור ממקומו, ויקבע את דירתו בארץ ישראל. שאל היהודי: אם אפשר לשאול את כבוד תורתו, על מה ראה ככה לתת לו עצה זו? אמר לו האדמו"ר: שני נימוקים עמי, האחד הוא מכח המדרש באיכה רבה (פרשה א' פיסקא נח) האומר על הכתוב (איכה א, ג): גלתה יהודה מעוני, כי הגלות הייתה על שאכלו חמץ בפסח, כמו שנאמר (דברים טז, ג): "לא תאכל עליו חמץ, שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני", הרי כי ע"י הגלות, יש תיקון על עוון אכילת חמץ.

זאת ועוד, הנה בפסוק (שמות ב, יט): "כי כל אוכל מחמצת ונכרתה הנפש" וגו', הנגינה על תיבת 'ונכרתה' היא - שני גרשין. ובזה שונה הוא משאר מקומות שכתוב בהם ונכרתה, שנכתב עליהם נגינה אחרת. והרמז בזה, שע"י הגירוש אפשר לצאת ידי חובת "ונכרתה". סיים הרבי ואמר: ואם יש כבר צורך לגלות ממקומו למקום אחר, אזי בוודאי עדיף לנסוע לארץ הקודש.

כשחזר הלה אל הגאון בעל "שואל ומשיב" והציע לפניו את הדברים, הוציא הרב חומש, והתחיל לבדוק בכל המקומות שכתוב בהם ונכרתה, עד שמצא כי בפרשת אמור ישנו עוד פעם בו כתוב ונכרתה עם שני גרשין. והוא בפסוק (ויקרא כב, ג): "כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטומאתו עליו, ונכרתה הנפש ההיא מלפני אני ה'". או אז אמר לו ה"שואל ומשיב": בוודאי לפני צאתך לדרך לנסוע לארץ ישראל, תפקוד עוד פעם את בית האדמו"ר מבעלזא בכדי לקבל ממנו ברכת פרידה, אבקש ממך כי תשאל ממנו שהרי מצינו עוד פסוק שיש בו שני גרשין, ואינו נוגע לאיסור חמץ.

ואכן, אותו יהודי בא לפני הרבי קודם שנסע לארץ הקודש, ושאלו על דבר הפסוק הזה. ענה לו הרבי: ראה ברש"י על אתר, האומר: "ונכרתה" - יכול מצד זה לצד זה, יכרת ממקומו ויתיישב במקום אחר? תלמוד לומר: אני ה', בכל מקום אני". ומדוע ראה רש"י לנכון לומר זאת

דווקא כאן? אלא התשובה היא, כי הטעם על תיבת "ונכרתה" הוא שני גרשין. והוקשה אפוא לרש"י, שמא הכוונה כאן לגלות כמו בפסוק אצל חמץ, הרומז שניתן לכפר על עוון זה באמצעות גלות ממקום למקום? ועל כך כתוב: תלמוד לומר "אני ה'" הנמצא בכל מקום, ולכן כאן גלות אינה מכפרת. (אוצר אפרים)

"נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַע בּוֹ וְטִמְאָה עַד הָעֶרֶב וְלֹא יֵאָכֵל מִן הַקִּדְשִׁים כִּי אִם רִחֵץ בַּשֻּׁרִי בַּמִּיִּם" (כב, ו)

כאן החזיר רש"י את נשמתו בטהרה

רבנו רש"י ז"ל, גדול המפרשים שהאיר את העולם בפירושו על התנ"ך ותלמוד בבלי, לאחר שפירש את הפסוק הזה - יצאה נשמתו בטהרה. וכך כתוב ברש"י במסכת מכות (דף יט: ד"ה ה"ג והיכן מוזהר על אכילה): "טומאת הגוף בהדיא כתיב ביה 'ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ' וגו', ומוקמינן לה ביבמות במעשר, מדכתיב 'כי אם רחץ' - הא רחץ טהור, דטבל ועלה אוכל במעשר".

לאחר דיבור זה, כתבו המדפיסים בפירוש רש"י את המלים דלהלן: "רבנו גופו טהור, ויצאה נשמתו בטהרה, ולא פירש יותר. מכאן ואילך לשון תלמידו רבי יהודה בר נתן".

"וּבֵת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתְרוּמַת הַקִּדְשִׁים לֹא תֵאָכֵל, וּבֵת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשִׁבָּה אֵל בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוִיָּה מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֵאָכֵל וְכָל זָר לֹא יֵאָכֵל בּוֹ" (כב, יב-יג)

הרמז בכתוב למעשי הנשמה בעולם הזה

דורשי רשומות דרשו: ובת כהן - היא הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל. כי תהיה לאיש זר - ששמעה לעצת הצר הצורר הוא היצר הרע. היא בתרומת הקדשים - שהוא הטוב הצפון לצדיקים בגן עדן. לא תאכל - לא תהנה.

אבל: ובת כהן - היא הנשמה. כי תהיה אלמנה וגרושה - שבעולם הזה הייתה כמו אלמנה הבוכה על בעל נעוריה, כך הנשמה הייתה בוכה על גלות השכינה וצער ישראל. ועוד, הוא מגרש ומטלטל עצמו לנרד שינה מעיניו לעסוק בתורה ולהתבודד עם בוראו, וזהו 'וגרושה'. וכן, וזרע אין לה - כלומר שהוא בבחינת יוסף הצדיק שלא היה בידו עון ז"ל. וכך הנשמה, בעולם הזה הנבזה והמלא תאוות רעות, שמרה עצמה מכל פגם, ובפרט מז"ל באיזה אופן שהוא. אזי לאחר אריכות ימים ושנים - ושבה אל בית אביה שבשמים כנעוריה - היא זוכה

לחזור לשורש מחצבתה תחת כסא הכבוד, כמו שהייתה טהורה לפני שירדה בעולם הזה בגוף הנגוף. ואז מלחם אביה תאכל - תהנה מזיו השכינה לחזות בנועם ה' אשר עין לא ראתה. ומסיים הפסוק: וכל זר לא יאכל בו - מי שהלך בעצת הזר, הלוא הוא היצר הרע, אין לו שום כניסה להנות עם הצדיקים בעולם הבא אם לא תיקן עצמו ונתחרט על מעשיו. ואם שב, אז ורפא לו, כי אין דבר העומד בפני התשובה, ובמקום שבעלי תשובה עומדים - צדיקים גמורים אינם זוכים לזה. ועיקר התשובה שמירת הלשון, והחרטה, ועזיבת מעשיו הבלתי הגונים. ואמר שלמה המלך ע"ה (משלי טו, כג): שמחה לאיש במענה פיו. כלומר, אם אדם מצער עצמו ע"י פיו, שלא מדבר שום דיבור שלא לצורך, ע"י זה יזכה לשמחה. וזהו 'מענה' - לשון עינוי. וכן 'מענה' בא לרמוז שיתפלל בכוונה. וכפי שפירשו על הפסוק (תהלים נא, יז): ה' שפתי תפתח, שאם ישפיל עצמו כ'אדנים' שהם תקועים בארץ, ע"י זה יזכה שהשכינה שורה עליו, וכך יוכל להתפלל בכוונה. וזהו: ופי יגיד תהלתך. (אבני שהם)

"שור או כֶּשֶׁב או עֵז כִּי יוֹלֵד" (כב, כז)

תפקיד האדם בעולמו ללמוד תורה ולהתעלות

מדוע נקטה התורה "שור" כי יולד, ולא "עגל" כי יולד, והרי הבן הנולד מן השור קרוי עגל? אלא, שונה היא הבהמה מהאדם, שכן מרגע שנולדה הבהמה עד שמתה - לא משתנה בה דבר, ומה שקבלה בעת לידתה, ממשיך עמה עד יום מותה, ואין לה שום התעלות. וכמו שאמרו רבותינו (ב"ק סה:): "שור בן יומו קרוי שור". ולכן נקראת היא - בהמה, היות וכל "מה" שהיה בה כבר מצוי "בה", בה-מה.

מאידך, האדם נולד כשהוא תינוק, ואט אט הוא גדל ומקבל מוחין דיניקה, ואח"כ בבר המצוה מקבל הוא מוחין דגדלות, ואח"כ מתחתן ומתעלה ולומד תורה, ונעשה תלמיד חכם. לפיכך נקרא הוא "אדם", מלשון (ישעיהו יד, יד): "אֲדָמָה לְעֵלְיוֹן", שתפקידו עלי אדמות להדמות לעליון, להתקדם ולהתעלות ככל יכלתו, כי יש לו נשמה אשר היא חלק אלוה ממעל, ויש בכוחו להגיע למעלות רבות. (ע"פ צרור המור פ' בראשית)

"שור או כֶּשֶׁב או עֵז כִּי יוֹלֵד" (כב, כז)

קריאת הפרשיות במועדים

בחג הפסח ובחג הסוכות, כאשר קוראים בתורה מתחילים את הקריאה מענין 'שור או כשב' וגו', כתקנת חז"ל (מגילה דף לא.), ויש להתפלל, והלוא לכאורה אין לזה שום שייכות לענין המועדים?

ובדרשות חתם סופר (דף נג ע"ב ד"ה ולקחתם) כתב טעם נפלא בזה, וזו לשונו: "בקריאת יום טוב תקנו חז"ל להתחיל 'שור או כשב' וכו', לרמז מה שאיתא במדרש (ויקרא רבה פכ"ז, י) שלכן מילה בשמונה, כי אין שמונה ימים בלא שבת, כדי שטרם המולו - יקבל פני מטרוניתא תחילה, שהיא שבת קודש. ומשום כן, בהמה שבעת ימים יהיה עם אמו, ומיום השמיני והלאה ירצה, כדאיתא ברמ"א וט"ז הלכות מילה (סימן רסה ס"ק יג).

"על כן נראה לעניות דעתי, דיום טוב נמי הוה שבעה ימים, ושבעות הוא עצרת של פסח (רמב"ן פרשת אמור כג, לו), כדי שעל כל פנים יום אחד יהיה שבת ביניהם, לקדש כל הימים ע"י מטרוניתא. ואשר על כן, מתחלת פרשת מועדות משביתת שבת, ואנו מקדימים וקוראים מפרשת שור או כשב או עז, מטעם הנ"ל". עכ"ל.

"וְלֹא תַחֲלֹלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְשָׁכֶם" (כב, לב)

מסירות הנפש של הגאון ר' אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד בשואה

בניו של הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, כותבים בפתיחה לספרו קובץ שיעורים, את תיאור גרעיו האחרונים עלי אדמות, וכה דבריהם: מות הקדושים של אבינו גאון ישראל הי"ד, היה המשך ישר בשלשלת קידוש השם והעסק בקיום התורה כל ימי חייו. וכך ספרו על ההכנות שעשה זצ"ל בשעות חייו האחרונות, לקראת עלייתו על המוקד ביום המר והנמהר י"א תמוז תש"א.

עד ראיה ששרד מאותו מעמד נורא, תיאר כיצד הופסקו הגאון והנלוים אליו באמצע לימוד מסכת נדה, והובלו לקדש שם שמים ביציאת נשמותיהם בעלות הלהב מעל המזבח. רבי אלחנן דיבר בשקט מתוך מנוחה נפשית אשר אפיינה אותו מאז ומתמיד, גם קולו לא נשתנה במאומה, ארשת פניו הביעה רצינות, אך לא חל בה כל שינוי. בדיבורו לא הורגשה כל נימה פרטית, הוא אף לא ניסה להיפרד מבנו רבי נפתלי. שיחתו היתה מכוונת לכולם לכלל ישראל, וכה אמר:

במרומים מחשיבים אותנו כצדיקים כפי הנראה, כי נבחרנו לכפר בגופותינו על כלל ישראל. לכן צריכים אנו לשוב אל ה' בתשובה שלימה תיכף ומיד כאן במקום, הזמן קצר, המבצר התשיעי [מקום הטבח וקידוש השם של קדושי סלבדוקה וקובנה] קרוב לכאן, עלינו להיות מודעים, כי קרבנותנו יעלו יותר לרצון על ידי התשובה, ובכך נציל את חיי אחינו ואחיותינו באמריקה. שלא יעלה ברעיונו של אף אחד מאתנו איזו שהיא מחשבת פיסול חם ושלוש, שהיא כפיגול ופוסלת את הקרבן. אנו מקיימים עתה את המצוה הגדולה ביותר - 'באש

הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה', האש שמכלה את גופותינו, היא האש אשר תחזור ותקים מחדש את בית ישראל.

ומסיימים בני הגאון זצ"ל את התיאור בדברים אלה: ויעלו קדושי עליון בסערה השמימה, ותורה באש חזרה עם תיקה ונרתיקה והדורשה וחוקרה, וגאון ישראל מופת הדור אדמו"ר זצוקללה"ה, אבינו רכב ישראל בעתותי שלום, ופרשיו בשעות חירות ומלחמה. ואחריו אחינו הקדושים, העילוי העצום והקדוש הרב נפתלי ביינוש זצוק"ל, וצדיק וקדוש אהוב ונחמד הרב צבי יהודה לייב זצוק"ל הי"ד, יצאו נשמותיהם מתוך אהלה ופלפולה של תורה, מגופות צרופים בכל מיני טהרה, גוילים נשרפים ואותיות פורחות, ואנחנו יושבים משמימים באשמה גדולה. ע"כ. (לקח טוב)

מעשה במעלת הקדיש על הנפטרים

בספר 'האיש על החומה' (תולדות חייו של רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, ח"א עמ' 345), מסופר מעשה נורא על חשיבות הקדיש: אשה מכובדת ובעלת עסק מבוסס בפרשבורג, היתה נוהגת במשך שנים רבות להביא מידי פעם תרומה לישיבה, בתנאי שיגידו בישיבה קדיש תמידי לעילוי אותן נשמות גלמודות שאין מי שיגיד קדיש אחריהן. והישיבה אכן העמידה בחור מיוחד שאמר קדיש לטובת נשמות אלו.

לימים, הסתלק לעולמו בעלה של האשה, ומכיון שהוא ניהל את העסק יחד איתה, פגעה פטירתו בעסק שהלך והצטמצם עד שנסגר כליל. מצבה הכלכלי של האשה הלך והחמיר, וברבות הימים נפל עליה עול נוסף, כאשר הגיעו שתי בנותיה לפרקן, והיה צריך להשיאן. נשאה האשה את סבלה בדומיה, וקבלה עליה את הדין באומץ, והשלימה עם גורלה. אולם על דבר אחד לא יכלה לוותר, ולבה היה מר עליה ביותר והכאיב לה עד מאד, והוא ענין הקדיש שעלול להתבטל אחרי שהפסיקה את הקצבתה למטרה זו.

במר נפשה, עלתה להנהלת הישיבה ושטחה את בקשתה, שהישיבה תמשיך גם הלאה את אמירת הקדיש לעילוי נשמות הגלמודים, עד שירחיב ה' גבולה ותחזור לתמוך בישיבה כמקודם. ראשי הישיבה התרגשו מתום לבם וצדקת נפשה, והבטיחו למלא את מבוקשה, ולשמור על אמירת הקדיש כמו שהיה עד עתה. הבטחה זו מילאה את נפשה אושר אין קץ, וכשברק של אושר מנצנץ מעיניה הנוגות, נפרדה מראשי הישיבה ופנתה ללכת לדרכה.

מעתה, שוב לא העיק עליה כל כך מצבה היא, ואפילו מצב שתי בנותיה שהגיעו מזמן לפרקן. כי מרגע שענין הקדיש לנשמות הגלמודות הובטח לה, כמעט שלא חסר לה כלום

בעולמו של הקב"ה. ובענין שתי בנותיה, שמה מבטחה בה' - אבי יתומים ודיין אלמנות, והוא הרחום וחנן יראה בודאי בעניין של שתי בנותיה, ויזמין להן את זיווגן ואת כל צרכיהן.

בצאתה לרחוב, בא למולה יהודי ישיש בעל הדרת פנים נדירה, כשזקן צח כשלג יורד על פי מידותיו, ובירכה לשלום. הופתעה האשה מהסברת הפנים הלבבית של הזקן הבלתי מוכר לה, והפתעתה גדלה שבעתיים בעת שהזקן התקרב אליה ונכנס איתה בשיחה, תוך התעניינות במצבה ומצב בנותיה. נאנחה האשה קשות, ושטחה לפניו את מר גורלה, ואת נפילתה מאיגרא רמה לשפל המדרגה, עד שאין לה את האמצעים ההכרחיים להשיא את בנותיה הבוגרות.

מהו הסכום המשוער הדרוש לך להוצאות הנישואין של בנותיך? שאל הזקן. לשם מה חשוב לכבודו לדעת? השיבה האשה בתמהון, ונקבה בסכום משוער. שלף הזקן גיליון נייר, ורשם הוראה לבנק המקומי לשלם לאשה את הסכום שנקבה. אולם בטרם שם את חתימתו, הביע משאלתו שהיות ומדובר בסכום רציני מאד, רצוי שתהא את חתימתו בנוכחות עדים, שיראו במו עיניהם כשהוא חותם אישית על ההמחאה, ויאשרו זאת בחתימת ידם. נרגשת ומופתעת ממה שהתרחש, עלתה לאולם הישיבה, ובקשה משני בחורים להילוות אליה.

משראה אותם הזקן, הציע להם שיתבוננו איך שהוא חותם את חתימתו על הוראת התשלום, וליתר ביטחון בקש מהם פיסת נייר, ורשם עליה את חתימתו על הוראת התשלום הנכבד לידי האשה, והורה לה שתלך ותפדה את ההמחאה למחר בבוקר.

כל הענין נראה לאשה ההמומה תמוה ומוזר, מה ראה הזקן הזר הבלתי מוכר להסביר לה פנים כל כך ולהראות רוחב לב כזה, עד כדי כיסוי הוצאות הנישואין של שתי בנותיה. אך אף על פי כן, הזדרזה למחר לסור אל הבנק, ובלב פועם ניסתה את מזלה. כשבחן פקיד הבנק את ההמחאה, הוא הביט באשה במבט תוהה, מסתכל פעם ופעמיים וכולו נבוך ומשתאה, תוך הבעת סימני מבוכה ביקש מהאשה להמתין, והוא נכנס עם ההמחאה למנהל הבנק שהיה גם בעליו.

וכאן התרחש מאורע מסעיר ביותר. כשראה מנהל הבנק את ההמחאה - צנח מכסאו והתעלף, בבנק כמה מהומה. הפקידים ששמעו על המתרחש, הכניסו מיד את האשה לחדר צדדי והפקידו עליה שומר לבל תתחמק, תוך חשד שיש כאן ענין עם מעשה מרמה. אחרי ששבה רוחו של מנהל הבנק, בקש לראות את האשה שהגישה את ההמחאה לפרעון. בהיכנסה שאל בבהילות, אימתי וכיצד קבלה את ההמחאה. רק אתמול קיבלתי אותו מיהודי מכובד בעל הדרת פנים, וישנם אפילו שני בחורי ישיבה היכולים לשמש כעדים, שראו איך כותב ההוראה חתם

על ההמחאה - ענתה האשה כמתנצלת. האם תוכלי לזהות את האיש, אם אראה לך אותו בתמונה? שאל המנהל. בודאי אזהה אותו, ואין לי כל ספק שגם שני הבחורים יוכלו לזהות אותו, ענתה.

חורה המנהל להביא לפניו את דיוקנו של אביו המנוח, וכשהוצגה התמונה בפני האשה, הצביעה ללא היסוס עליו כעל האיש שנתן לה את ההמחאה. מיד ציווה המנהל לפרוע את ההמחאה, ושלח את האשה לדרכה.

אחרי שהלכה האשה, סיפר המנהל לנוכחים כי האיש שמסר את ההמחאה לאשה, היה לא אחר מאשר אביו שהלך לעולמו לפני עשר שנים. בלילה הקודם, הופיע אביו בחלום ואמר לו בזה הלשון: "דע לך, כי מאז שסרת מדרך הישרה והתחתנת עם אשה נכריה והפסקת לומר עלי קדיש, לא מצאה נשמתי מנוחה, עד שבאה אשה פלונית וציוותה להגיד קדיש עבור נשמות שאין מי שיאמר קדיש אחריהן, וקדיש זה, שאמרנו בני הישיבה לפי פקודת האשה, גרם לי עילוי ונחת רוח לנשמותי. לכן עתה שמע בקולי, אשה זו תופיע מחר בבנק שלך עם המחאה שמסרתי לה לכיסוי הוצאות נישואי שתי בנותיה, ועליך לפרוע את ההמחאה כולה.

כשקמתי בבוקר נפעם מהחלום, סיים המנהל, סיפרתי לאשתי את דבר החלום, אך היא מצידה לעגה על חלומותיי, אולם משהופיעה האשה עם ההמחאה, הבנתי שאכן החלום אמת היה.

סיים מורנו רבי יוסף חיים זוננפלד את סיפורו ואמר: ומי היו שני הבחורים? אני וחברי רבי יהודה גרינוואלד. ואותו מנהל בנק, נהיה לבסוף בעל תשובה גמור, אשתו התגיירה כדון, וזכו להקים בית נאמן בישראל.

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת שְׁבִתוֹךָ" (כג, ג)

היונה שומרת שבת

דבר פלא הובא בספר "עין יעקב" על מסכת סוטה (לח:), והוא כי היונה מכירה בתבואה שנקצרה בשבת - ואינה אוכלת ממנה! ובספר "פרדס יוסף" (ויחי אות ג), הביא בשם היעב"ץ מופת חותך לקדושת יום השבת, שהיונה אינה תולשת בשבת מן המחובר. וזהו שאנו מזמרים בשבת: "יונה מצאה בו מנוח".

ואמר לי המקובל הרב אורי נורי שליט"א, כי טבעה של היונה שאינה משנה מקום אכסניה שלה, והיכן שעשתה בפעם הראשונה את הקן שלה - שם תהיה תמיד ולא תלך במקום

אחר.

ובספר "דברי שאול" (פר' נח) כתב: מצאתי בסידור היעב"ץ, ששמע כי יש מופת על שבת [מלבד נהר הסמבטיון], שהיונה אינה תולשת מן המחובר בשבת. והנה אם אמת הדבר, ניתן למצוא לכך רמז במה שמצאה היונה מנוח ביום השבת. וזאת, משום שקדושת השבת עליה, ומרגישה היא שאין לתלוש מן המחובר. ולדעתי, זהו שאמר הכתוב (בראשית ח, יא): "ותבוא אליו היונה 'לעת ערב' והנה עלה זית טרף בפייה". כי כל השבת לא הייתה תולשת, ורק לעת ערב [לאחר צאת השבת], עלה זית טרף בפייה, וזה רמז נפלא. (להתעדן באהבתך)

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת שְׁבִתוֹן מְקָרָא קֳדָשׁ" (כג, ג)

שמר על קדושת השבת - זוכה בעושר רב

מעשה שהיה, באברך בעל משפחה ברוכת ילדים, אשר במשך שנים רבות חי בצניעות מופלגת, והסתפק במועט. והנה, ביום מן הימים, הוא הקים כולל גדול באזור מגוריו, שהתקציב שלו בכל חודש היה קרוב למיליון שקל! בנוסף לכך, הוא אף קנה דירות לכל שנים עשר ילדיו, ונעשה בעל צדקה עצום.

במשך כשנתיים אף אדם לא ידע מהיכן הגיע אליו הכסף. והנה, בבוא חג הפורים, בזמן שאותו 'גביר' - ראש הכולל היה קצת שתוי לרגל מצוות היום, בעת ביקורם של אברכי הכולל אצלו - חשף את המקור לכספו, וכך הוא סיפר: בקיץ, לפני כשלוש שנים, היה זה בחודש אב ה'תשע"ח שכרתי רכב ויצאתי עם כל משפחתי לטיול בצפון, בשילוב תפילות בקברי הצדיקים שבאזור. לאחר יום עמוס בחוויות רוחניות וגשמיות וצבירת כוחות להמשך, בדרכנו חזור, ירדנו את הירידות של טבריה, והנה לפתע אני מבחין כי מד הדלק מראה שהדלק נגמר. לא ראינו תחנת דלק בקרבת מקום, ולא חלף זמן רב, והרכב נעצר בצד הכביש.

כעת אני יושב עם 12 ילדים בכל הגילאים, עייפים סחוטים ואין דלק. מה עושים? מתפללים... וכך חולפת לה חצי שעה בתפילות, אך אף אחד לא עוצר לסייע. כבר חשבנו שאנחנו הולכים לבלות שם את הלילה, אך לפתע רכב יוקרתי נעצר על ידנו, הנהג, שהיה נראה עשיר מופלג, פתח את החלון, ומשראה שהמדובר ב'חרדים' - הוא הפטיר כמה מילות גנאי והמשיך בדרכו.

אלא, שלא עברו כמה דקות, והנה הוא חזר למקום ואמר: תקשיבו! אני לא מעוניין לסייע לדתיים, אך כיוון שראיתי כאן ילדים קטנים, אני מרגיש צורך לסייע. אך תדעו, אני לא מסייע לעולם לדתיים. הוא שאל אותי מה הבעיה, ואמרתי לו שנגמר לנו הדלק, ואנו צריכים להביא דלק מהתחנה הקרובה.

אותו נהג נענה לבקשתי, ולקח אותי לתחנת דלק קרובה, אך כל הדרך הוא קיטר על כך שהחרדים סחטנים ולא נושאים בנטל.... כשהגענו סוף-סוף לתחנת הדלק, ירדתי לקנות דלק, אך מיד שבתי לרכב ואמרתי לנהג: סליחה! אני לא יכול לקנות כאן. לשאלת הנהג מדוע? עניתי: תקשיב טוב, אני אוהב את אבא שבשמים, ואבא שלי גם הוא אוהב אותי. אני לא רוצה בשום פנים ואופן להכעיס את מי שאני אוהב. הנהג העשיר לא הבין את כוונתי, ואז הראיתי לו את השלט הגדול שכתוב שם 'כאן פתוחים בשבת', ומי שפותח בשבת ועוד כותב זאת בענק - אני לא מעוניין לסייע בידו זה חילול ה'.

הנהג העשיר, שגם כך היה עצבני וכועס, פער שוב את פיו וסינן כמה משפטים, וגער בי על כך שאני משאיר משפחה באמצע הכביש בשתים בלילה, ו'הכל בגלל השבת שלכם'. והחזיר אותי לכיוון רכבי, השאיר אותי שם וברח כל עוד נשמתו בו.

אלא, ששוב לאחר עשרים דקות הוא חזר ואמר: אני לא בא לי לעזור לך, אני לא עוזר למשוגעים. אבל מה הילדים אשמים?! החלטתי בשביל הילדים לקחת אותך לתחנת דלק רחוקה ששם שומרים שבת. ואכן הוא לקח אותי עד לתחנת דלק רחוקה, כאשר כל הדרך פיו מלא 'שבחים' על כמה החרדים גרועים והם נטל על הציבור וכו'. לאחר שחזרנו לרכב, הודיתי לו מאוד והשארתי אצלו את פרטיי האישיים, למקרה שיצטרך פעם משהו. נסענו לביתנו והעניין נשכח ממני.

כעבור תקופה, אני מקבל טלפון: שלום, כאן מדבר אריק, פגשתי אותך בכביש בירידות לטבריה. האם אתה זוכר אותי? עניתי לו: כן, בוודאי שאני זוכר, תודה על הכל, אבל מה עכשיו? עוד פעם אתה רוצה לגעור בי? ענה הלה: הפעם זה בעניין אחר, וכך הוא מספר: אבי נפטר והשאיר לי ירושה בשווי של קרוב למיליארד דולר. הוא כתב בצוואה, שהוא רוצה שחצי מכספו ילך לאדם שה' אוהב אותו. אני כבר זמן רב חושב למה כוונתו, והנה אני נזכר, שלפני כמה חודשים פגשתי אותך ואמרת שאתה לא רוצה למלאות דלק בתחנה המחללת שבת, כי אתה אוהב את הקב"ה והקב"ה אוהב אותך, לכן אתה לא תסייע למי שמצער אותו. ואמרתי לעצמי, כי אתה הוא האיש אליו אבא שלי התכוון, ואני רוצה לפגוש אותך ולהעביר לך נכסים העומדים על מאות מיליוני דולרים... ההמשך הוא, שמאותם רווחים של המשרדים לבד, אני יכול לחיות בעושר כל ימי, ולהחזיק כולל ולתת צדקות במיליון שקל לחודש...

רואים מכאן דבר גדול, שכאשר האדם עושה למען הקב"ה ובפרט בענייני השבת, הקב"ה מחזיר לו. ולא רק שלא ניזוק, אלא זוכה כבר בעולם הזה לישועות גדולות. גם אנחנו,

כאשר מזדמן לנו ניסיון בענייני השבת, נעמוד בזה בע"ה בכל הכוח, ולא נתפתה לאתרים מפוקפקים, ואז נוכח שהקב"ה ירעיף עלינו אהבה בכל העניינים.

"אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם" (כג, ד)

קידוש המועדים מסור לבית דין

"אתם" כתיב, ודרשו בו (ר"ה כה.) אשר תקראו אתם. מכאן, שקידוש המועדים מסור לבית דין, ואפילו אם קבעוהו שלא בזמנו, ואפילו עשו זאת בטעות. והוא שדרשו רז"ל, אתם - אפילו שוגגים, אתם - אפילו מוטעים. וכן אמר הכתוב (שמות יב, ב): החדש הזה לכם, כלומר שלכם הוא.

וכתב רבנו החיד"א בספרו חומת אנך רמז לכך אפשר **"אשר תקראו אתם במועדם"**, אתם ראשי תיבות, אנוסים, תועים, מזידין, שאף באופנים אלו החדש יהיה מוקדש על פי עמ"י.

וכן תמצא בפרקי רבי אליעזר (פ"ח), בכ"ח באלול נבראו חמה ולבנה, וימים ולילות תקופות ועיבורין היו לפני הקב"ה והיה מעבר את השנה, ואחר כך מסרן לאדם הראשון. שנאמר (בראשית ה, א): זה ספר תולדות אדם. ואדם מסרן לחנוך, שנאמר (בראשית ה, כד): ויתהלך חנוך את האלהים. וחנוך לשם, ושם לאברהם, ואברהם ליצחק, ויצחק ליעקב, עד שבאו למצרים. שנאמר (שמות יב, א): בארץ מצרים לאמר. מהו לאמר? אמר הקב"ה: לך אמור להם, עד עכשיו היה אצלי סוד העיבור, מכאן ואילך - שלכם הוא לעבר את השנה.

וכך היו ישראל נוהגין לעבר את השנה בארץ, כשגלו לבבל - היו מעברין אותה על ידי הנשאים בארץ. בקש יחזקאל לעבר את השנים בבבל, אמר לו הקב"ה: אין לך רשות לעבר את השנה בחוץ לארץ, ישראל שבארץ יעברו את השנה. מכאן אמרו, אפילו צדיקים וחכמים בחוץ לארץ, ורועי בקר בארץ, אין מעברין את השנה אלא על ידי הדיוטות שבארץ.

וכיצד מעברין את השנה? היו מביאים ספר תורה לפניהם, והיו עושין גורן עגולה, ויושבים הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו. ונותנים פניהם למטה לארץ, ועומדים ופורשים כפיהם למעלה לאביהם שבשמים. וראש ישיבה מזכיר את השם, ושומעין בת קול כלשון הזה: וידבר ה' אל משה לאמר. ואם עון הדור גורם - אין שומעין כלל. ואשריהם העומדים במקום ההוא בשעה ההיא, שנאמר (תהלים פט, טז): אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, באור פניו של הקב"ה הם מהלכין. עכת"ד.

ומכאן יש ללמוד מעלת הארץ הקדושה, וכמה היא חביבה לפני המקום. וכן אמרו בירושלמי (סנהדרין פ"א ה"ב): "אל יתר זקני הגולה" (ירמיה כט, א), אמר הקב"ה: ביותר הם עלי זקני הגולה. חביבה עלי כת קטנה בארץ ישראל מסנהדרי גדולה בחוצה לארץ. וכשהיו הזקנים מתקבצים בלשכת הגזית שבמקדש, והיו אומרים מקודש מקודש אחר שקבלו עדותן של עדים, היה אותו יום נקבע בשמים על פי סנהדרי גדולה של מעלה, לישב בדין לדון העולם בראש השנה. והיה הקב"ה והסנהדרין של מעלה מסכימים על ידם וגומרים את דעתם. ועל זה אמר הכתוב (תהלים נו, ג): אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי, כלומר שהיה מסכים ומשלים עמהם. (רבינו בחי)

"בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים פֶּסַח לֵה" (כג, ה)

רמזי הכתוב

בארבעה עשר לחודש - סופי תיבות: שרה. לרמז כי בניסן נפקדה שרה (עי' תוס' ב"ק צב. ד"ה כאשר). פסח לה' - עת רחמים הוא לפני הקב"ה, ורגיל לרחם על בריותיו בעת הזאת, מבראשית עד היום. פסח - פה סח, פה שסח "במה אדע" - גרם לבניו להשתעבד עד זה העת. פסח לה' - עם האותיות גימטריא רד"ו, סוד זה מסר יעקב לבניו (בראשית נ, כה): פקוד יפקוד אלהים אתכם. פה סח - פה שבמרכבה סח ואמר לפני הקב"ה: הגיעה עת שתגאל ישראל, כי אותיות שבמרכבה מלמדין סניגוריא על ישראל. (מושב זקנים בשם ר"א מגרמיזא)

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרְתֶּם אֶת קִצְרֶיהָ וְהִבֵּאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קִצְרֵכֶם אֶל הַכֹּהֵן" (כג, י')

התכלית האמיתית - לימוד התורה

מִרְן ראש הישיבה רבי יהודה צדקה זצוק"ל בספרו 'קול יהודה', מסביר את הקשר בין הפסוקים הללו עם פרשת העומר. כי הנה יש לשאול: מדוע תלתה התורה את מצות העומר בקציר - מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות, ולמה לא קבעה התורה תאריך מיוחד לספירת העומר כמו בשאר החגים, אם באחד או בעשור לחודש?

ונראה לומר בס"ד על פי דברי הזוהר בפרשתנו, האומר כי תכלית ספירת העומר הוא בכדי שנהיה מוכנים לקבלת תורה. ולכן צריכים להיטהר בדרך שהאשה סופרת להיטהר לבעלה, וכך בני ישראל נצטוו לספור שבעה שבועות - להיטהר מטומאת מצרים ולקבל את התורה. וזה הטעם שתלתה התורה את ספירת העומר עם ראשית הקציר, כי האדם עובד כל השנה בשדה, חורש וזורע, ועדיין לא הגיע לתכלית. ורק בעת הקציר כשקוצר יגיעו מהשדה

רואה שעמלו עשה פירות. ופן יחשוב האדם, כי זה הוא כל תכליתו בעולם הזה, לכן צותה תורה שהתכלית האמיתית היא, שבעת הקציר יספור שבעה שבועות בכדי להגיע לתכלית האמיתית - והיא קבלת התורה, כי בכל שנה צריך הכנה חדשה לקבלתה.

ומעתה, יתיישב מאמר המדרש בפרשת אמור (ויקרא רבה אמור פכ"ח ס"א): דבר אל בני ישראל והבאתם, הדא הוא דכתיב (קהלת א, ג): מה יתרון לאדם בכל עמלו, כלומר, בא לרמוז לנו, כי גם בזמן שהאדם הגיע לתכלית העבודה וקוצר שדהו, עדיין אין לו יתרון, אבל בעמלה של תורה יש יתרון. והסבר הענין הוא, על פי מה ששמעתי מפי מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל על דברי הגמרא (פסחים נ). פסוק אחד אומר (תהלים נז, יא): כי גדול עד שמים חסדך, ופסוק אחר אומר (תהלים קח, ה): כי גדול מעל שמים חסדך? לא קשיא, כאן בעושיין לשמה, וכאן בעושיין שלא לשמה.

ושאל הרב הנוכח, מה ההבדל אם 'עד' השמים או 'מעל' השמים? וכי לא די לאדם שיקבל שכר עד השמים, ומה יתרון יש לעושים לשמה בכדי לקבל למעלה מן השמים? והסביר, כי 'עד' השמים - פירושו עד הטבע, כלומר תפילתו תהיה מקובלת עד הטבע ולא יותר. מה שאין כן העושים לשמה - יהא כוחם למעלה מהטבע, כדוגמת רבי חנינא בן דוסא שאמר לבתו: מי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק (תענית כה), שזה למעלה מהטבע. ובכך מראה על מעלתו העצומה, לעומת הלומד תורה שלא לשמה שאינו מסוגל לפעול רק עד הטבע.

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַ שְׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה" (כג, טו)

ישראל ספרו את העומר במדבר

בפירוש 'אור החיים' הקדוש מבואר, כי בני ישראל נצטוו לספור ספירת העומר בעודם במדבר, טרם כניסתם לארץ ישראל. ואף שהקדים לומר (לעיל פסוק י): "כי תבואו אל הארץ וגו' וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר" וגו', דמשמע שמצות ספירת העומר נוהגת רק אחר ביאתם לארץ, לכן אמרה תורה כאן: "ממחרת השבת", לומר כי מעכשיו תתחילו לספור, עוד קודם ביאתכם לארץ.

וכן מפורש בר"ן על הרי"ף (מסכת פסחים דף כח). וזה לשונו: ובהגדה גם כן אמרו, בשעה שאמר להם משה (שמות ג, יב): 'תעבדון את האלהים על ההר הזה', אמרו לו ישראל: משה רבנו! אימתי עבודה זו? אמר להם: לסוף חמשים יום. והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר. עכ"ל.

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת" (כג, טו)

זהירות מלצער את הזולת

בגיליון השבועי של הרב יואל ארזי שליט"א, מובא מעשה נפלא על החתם סופר זצ"ל:
פעם בשעת רעווא דרעווין ישבו בחורי הישיבה של החתם סופר, ודברו ביניהם כי רבם -
"החתם סופר" הינו אדם קדוש עליון, ובוודאי הוא זוכה מפעם לפעם לגילוי אליהו. משכך, -
העיוז פנים וביקשו מרבם שיתן להם פעם אחת את הזכות לראות את אליהו הנביא. נענה להם
החתם סופר, והבטיח להם נאמנה כי לא ירחק היום והם יזכו לכך. זרחו פניהם של התלמידים,
ומני אז החלו בהכנה דרבה לקראת הפגישה הנכספת עם אליהו הנביא. הם התחזקו בתורה
ויראת שמים, והמתינו בקוצר רוח לרגע המיוחל.

לימים, נכנס אל היכל הישיבה הלך עני ומסכן, אשר מראהו המשונה עורר דחיה, כמה
מהבחורים שהיו בעלי מידות אצילות נגשו אליו, הושיטו לו את ידם והתעניינו בצרכיו
ובמעשיו, והציעו לו עזרה במה שיבקש. אך מנגד, היו כמה מהתלמידים אשר מתוך ילדות
שהייתה בהם, גיחכו עליו ולא התנהגו עמו כמו שצריך. חיוכם של הללו - הופסק ברגע שהחתם
סופר נכנס לבית המדרש, וביקש מאותו אדם להתלוות אליו. לאחר זמן מה, כאשר הסתגרו
בחדרו של החתם סופר, יצא רבי משה מהחדר, ונכנס להיכל בית המדרש כאשר מתיחות ניכרת
על פניו. הוא הורה לקבץ את כל הבחורים סביבו, ומיד פתח ושאל: הראיתם את ההלך העני
שישב כאן? ענו כולם ואמרו כי אכן ראו אותו. האם הושטתם ידכם אליו לשלום? חלקם ענו
כן, וחלקם השיבו שלא עשו כן.

המשיך החתם סופר ואמר להם: דעו, כי אותו הלך - היה לא אחר מאשר אליהו הנביא. אלו
שהתייחסו אליו בכבוד, מובטחני שיהיו מורי הוראה בישראל ויזכו להרביץ תורה. ואלו
שלא הקדימו פניו לשלום ולא התעניינו בשלומו, למרות שיש ביניהם גם מהתלמידים
המובחרים - לעולם לא יזכו להרביץ תורה ולהורות הוראה, ויהיה להם רחמנא-ליצלן צער גדול
בנים. אמנם אלו שגיחכו על מראהו המיוסר, יסטו רחמנא-ליצלן מהדרך הישר.

וכאשר אמר כן היה, אחד התלמידים שהתעלמו מההלך היה רבי יהודה מורדן, שהיה גדול
מכל חבריו בענייני תורה והלכה, אך מעולם לא הצליח לשמש כרב. עוד תלמיד ענק
בתורה היה רבי זעקיל פולק, שגם הוא לא זכה לומר 'שלום' להלך העני, ולמרות גדולתו
העצומה בתורה לא זכה לכהן כרב. רק בנו זכה לכהן בחייו כרב קהילה חשובה, אלא שביום
בהיר הוא נפטר בדמי ימיו. אביו רבי זעקיל הספידו ואמר: ידעתי שיתרחש דבר לא טוב עם

בני, שכן החתם סופר אמר לנו כי יהיה לנו גם צער גידול בנים רחמנא-ליצלן, והדברים נתקיימו במלואם.

ממעשה זה ניתן להיווכח כמה צריכים אנו להיזהר בכבוד הזולת בכל מצב, וכמה מסוכן הזלזול בכבוד הבריות.

החזון איש היה ידוע ומפורסם בזהירותו בכבוד הבריות. ומסופר עליו, כי לעת זקנותו הוא הילך פעם ברחובה של עיר, ולפתע, למרות חולשתו, הוא תפס את רגליו ורץ כשהוא מתנשף לכיוון ביתו. שאלוהו מקורביו לפשר הדבר. ענה להם החזון איש: בדרכי, עברתי ליד ביתו של מי ממקורבי, ושמעתי קול מריבות העולה מביתם. חששתי כי בעוד רגע קט הוא יראה אותי עובר למטה, ועלול הוא להצטער מכך שמא שמעתי את הצעקות. ומפני שלא חפצתי שיהודי יצטער חלילה בגללי, אצתי לביתי כל עוד נפשי בי...

כיצד נדון לכף זכות?

יהודי אחד, רכש מכונית חדשה, והיה שמח בה מאוד. מעתה הוא יוכל לנסוע למירון ולמקומות הקדושים ככל אשר יחפוץ...

יום אחד, בעודו נוסע ברכבו החדש והנוצץ, והנה הוא רואה לפתע ילד עומד על המדרכה, ומשליך לעבר רכבו אבן גדולה. משיצא לבדוק את גודל הנזק, נוכח הוא לראות, כי האבן גרמה לשקע גדול ומכוער בפח הרכב. הלה כעס עד למאוד, והחל צועק על הילד שעמד נכלם ומבוויש ולא אמר מילה.

משראה כי הילד לא פוצה את פיו, שאל אותו בכעס: מדוע עשית לי כך? ענה לו הילד: כי רציתי שתעצור לי. ומדוע רצית שאעצור? הסכת ושמע. יש לי אח כבן 15 שהוא נכה, ואני לוקח אותו כל יום לסיבוב עם כסא הגלגלים שלו. וכעת הוא נפל מהכסא ובוכה כמו ילד קטן, ואין לאל ידי להושיע אותו. ומרוב הלחץ חיפשתי אדם מבוגר שיבוא להושיט יד ולסייע, עד שראיתי אותך עובר ברכב, ולא ראיתי ברירה אחרת מלבד לעצור אותך בצורה כזו.

מששמע האיש כן, התחלף כעסו לרחמים מרובים על הנער האומלל, ומיד ניגש להושיט עזרה ולסייע.

מני אז, מספר אותו יהודי, למדתי לדון כל אדם לכף זכות, ואפילו מי שזורק עליך אבן, מי יודע מה עומד מאחורי זה. ובכדי שלא אשכח את המסר, לא תיקנתי שוב את הנזק שנעשה ברכב, למען יעמוד כל העת לנגד עיני מה שאמרו חכמים: והוי דן את כל האדם לכף זכות!

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת" (כג, טו)

הבירור בספירה - לפי מה שהוא אדם

אמרו רבותינו, כי ימי הספירה נועדו לתיקון ובירור המדות אחר יציאת מצרים עד קבלת התורה. ואמרו, "וספרתם לכם" - שתהיה ספירה לכל אחד. והכוונה בזה, שכפי שכל אחד משתוקק להיטהר, כך עולה בידו. שזהו כלל ופרט וכלל, פסח - כלל, גאולה לכל בית ישראל. ואחר כך ימי הספירה - פרט, לברר ספירה לכל אחד ואחד. ושבעות - חזר וכלל, מתן תורה. וידוע הוא, כי כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, ולכן הוא כפי מה שהאדם מברר בימי הספירה.

והענין גם כן, מכלל שצריך לפרט ומפרט שצריך לכלל, קודם הגאולה לכלל, ואחר כך נצרך כל אחד לברר חלקו, ואחר כך להתבטל שוב לכלל. וזהו שאמר החידושי הרי"ם זצ"ל (אמרי הרי"ם, בחוקות): "אם אין אני לי מי לי" - פרט. "וכשאני לעצמי מה אני" - להתבטל לכלל. ועל ידי זה: והקרבתם מנחה חדשה - התחדשות בעבודת ה'.

"עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה'" (כג,

טז)

ימי ספירת העומר הם כחול המועד

רבנו בחיי (כאן) כתב דבר נפלא, וז"ל: כבר ידעת, שאין הספירה אלא מ"ט, ועל כן תמצא טעם במלת "תספרו", ואינה דבקה למלת "חמשים". אבל "חמשים" דבק ל"והקרבתם", כי הספירה מ"ט, והקרבת ביום חמשים. שלא הזכירה תורה חג שבועות ביחוד כשאר החגים, ושיאמר כן: "בחדש השלישי בששי בו חג השבועות", כמו שאמר בפסח (לעיל פסוק ו): "בחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות". בא ללמד, כי הוא חג נגזר אחר מצות העומר, ומ"ט יום הספורים בין ראשון של פסח עד השבועות, הנה הם כחולו של מועד בין ראשון של סוכות ושמיני עצרת. עכ"ל.

וכן כתב הרמב"ן (לקמן פסוק לו), וז"ל: והימים הספורים בינתיים, כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג. עכ"ל.

"והקרבתם מנחה חדשה" (כג, טז)

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים

רמז לתורה שהיא מנחה חדשה, שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים (ספרי דברים ל"ג). כי בכל יום הוא בחינת נתינת התורה, שמתגלים טעמים לדיניה מחדש. ושתי הלחם חמץ - רומזים ליצר הרע, שהתורה תבלין כנגדו.

"והקרבתם מנחה חדשה לה'" (כג, טז)

התאוות הרמוזות בלחם - יקריב אותם לה' יתברך

"מנחה חדשה לה'" - ר"ת לחם. רומז לשתי התאוות הנקראות לחם. הלחם כפשוטו, ששקוע בתאוות האכילה. והלחם - כמו שכתב רש"י אצל יוסף הצדיק על הפסוק (בראשית לט), "כי אם הלחם אשר הוא אוכל" - היא אשתו, אלא שדבר הכתוב בלשון נקיה.

ועל עניני תאוות אלו נאמר: "והקרבתם מנחה חדשה לה'", בחינת קרבן שתי הלחם. וכמו שאומרים בזמירות: 'על שני לחם יבצעו תמימים', שהיהודי יזכר את שני הלחם ויתחדש בהם כבריה חדשה, מבחינת בהמה לבחינת אדם.

כי הנה הקב"ה בחר בישראל כבר ביציאת מצרים שאז נעשו ישראל לעם הנבחר, אבל לקבלת התורה לא זכו רק אחרי ימי הספירה. משום שלקבל את התורה זוכים רק אחרי שמתחדשים כבריה חדשה, ומקיימים "והקרבתם מנחה חדשה לה'" בכל הענינים של לחם, שיהיו כרצון ה'. ובכך יוצא מבחינת בהמה העושה ככל תאוות לבה, ונעשה בבחינת אדם - שהוא שליט על עניינים אלו.

זו העבודה העיקרית של ימי הספירה - 'לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו, ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה', קדושתך עליונה היא ע"י שמקדש את עצמו גם במותר לו, ועי"ז זוכה לקבלת התורה. (אור פני חיים)

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ" (כד, כד)

שם שד"י מבריה את המזיקים

בחודש השביעי באחד - ס"ת: שדי. השביעי באחד לחודש - ס"ת למפרע: שדי. וכן, 'בחדש' - בגימטריא שדי. לומר, כי באותו יום נועד הקב"ה עם השטן המלמד קטיגוריא על ישראל. (מושב זקנים)

"וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן" (כג, מ)

שמות הוי"ה מצילים מהרעות

ולקחתם לכם ביום הראשון, ראשון לחשבון עוונות (מדרש תנחומא, אמור פרשה ל').

הגאון רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע, אמר על הפסוק (תהלים לד, ט): "רבות רעות צדיק ומכולם יצילנו ה'", כי הנה בתוכחה שבמשנה תורה יש תרע"ו תיבות כאותיות רעו"ת. אך לעומת זה יש בתוכחה כ"ו פעמים שם הוי"ה, העולה כ"ו, וכ"ו פעמים כ"ו עולה גם כן תרע"ו. ושמות אלו ממתיקים את הרעו"ת מן התוכחה, ומגינים עלינו מהם.

וזהו שאמר: "רבות רעות צדיק", משה רבנו אמר תוכחה כמספר רעו"ת תיבות, אך: "מכולם יצילנו ה'" - שהשם הוי"ה מצילנו מהם, ע"כ דבריו הקדושים.

והוסיף על זה ה"קדושת ציון":

דחנה, תיבת 'עונות' במילואה כזה: עי"ן ו"ו נו"ן ו"ו תי"ו, בגימטריא גם כן רעו"ת. וזה מרמז, שהעוונות הם הגורמים עונשים ורעות. והנה אמר הפייטן (ליום ב' דסוכות), שהצ"ח כבשים הבאים במוספי סוכות, באים להגן עלינו מ-צ"ח קללות שבתוכחה אשר במשנה תורה.

וזהו שאמרו במדרש, ראשון לחשבון עונו"ת. שיום הראשון של סוכות, שמתחילין להקריב בו מהצ"ח כבשים, מגינין עלינו מצ"ח קללות שבתוכחה, שיש בה רעו"ת תיבות, העולה כחשבון עונו"ת. וזהו: ראשון לחשבון עונו"ת, כלומר ראשון להמתקת החשבון והגימטריא של מילת עוונות. (להתעדן באהבתך)

"פְּרִי עֵץ הָדָר" (כג, מ)

בשרשי אילן האתרוג יש אותיות הוי"ה

דבר נפלא שהביא הגאון רבי ישעיה אשר זעליג מרגליות ז"ל בהקדמת הסה"ק "צבי לצדיק" (הגהות הרה"ק מזידיטשוב זצ"ל על תקוני הזוהר, ושם עמ' כב בהג"ה) וז"ל: אמר הגאון מליסא לרבינו מוהרצ"ה, אומר לכבודו דבר חידוש, אשר ראה בספר קדמון, ששרשי אילן האתרוג מונחין וגדלין בארץ בצורת אותיות של שם הוי"ה ב"ה, ודבר זה היה לחידוש גדול לפני רבינו מוהרצ"ה זלה"ה. וראיתי למי שהעיר שבזה (סוכת גדולי ישראל עמוד ככ"ט) יובן מש"כ בזה"ק (פרשת ויחי דף רכ:): "כל הנקרא בשמי, היינו דכתיב פרי עץ הדר". ובוה נוכל להבין קצת מעלת פרי האתרוג והקשר לאדם - כי האדם עץ השדה.

"בַּסֶּכֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים וְכוּ' לְמַעַן יֵדְעוּ דִּרְתִּיכֶם כִּי בַּסֶּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'" (כג, מב-מג)

למה עושים סוכות בתשרי?

הנה ידוע כי הטעם לישיבה בסוכה כמו שמפורש בכתוב, למען נזכור הנסים הגדולים שעשה האל ב"ה לאבותינו במדבר בצאתם ממצרים, שסככם בענני כבוד שלא זיזק להם השמש ביום והקרח בלילה. ויש שפירשו שסוכות ממש עשו בני ישראל במדבר. ומתוך זכירת נפלאותיו שעשה עמנו ועם אבותינו נוהר במצוותיו ב"ה, ונהיה ראויים לקבלת הטובה מאתו, וזה חפצו ב"ה שחפץ להיטיב.

ויש לשאול, והרי כשיצאו בני ישראל ממצרים, הושיכם ה' בסוכות, וזה היה בחודש ניסן. נמצא, כי בני ישראל ישבו בסוכה בחודש ניסן, ומדוע אפוא, נצטוונו לישב בסוכה בחודש תשרי? ומצאנו בזה כמה טעמים:

להראות שעושים את המצוה לשם שמים

א. הטור (או"ח תרכ"ה) כתב, כי הטעם הוא כדי להראות שעושים את המצוה לשם שמים, וכן כתב הלבוש.

והמהרי"ל (מנהגים, סוכות) הרחיב בטעם הטור וכתב, שאם היו עושים בניסן, לא הייתה ניכרת המצוה כל כך, כי הרואה אומר שיישבת הסוכה עריבה עליו, שהרי ימות החמה נכנסים. אבל בתשרי, אדרבה, אז מתחילים ימות הגשמים, וכולם נכנסים לבתיהם, ורק ישראל קובעים דירתם בסוכה, אם כן ודאי כוונתם לעשות רצון אביהם שבשמים.

להראות שנצחו בדין

ב. עוד יש לומר ע"פ משל לשניים שעמדו בדין ויוצאים, שהמנצח שמח ביותר, והמנוצח יוצא בפחי נפש. כך ישראל, כיון שעמדו לדין ביום הכפורים, ציוה הקב"ה שישמחו במצות סוכה ולולב, להראות לכל שהם המנצחים.

ליפטר מגלות אם התחייבו

ג. בילקוט שמעוני (רמז תרנ"ג) נתן טעם נוסף, כיון שבראש השנה הקב"ה דן את כל באי עולם, וביום הכפורים חותם את דינם, ואפשר שיתחייבו ישראל גלות. לכן ציוה לעשות אז סוכה שיגלו מבתיהם לסוכה, והקב"ה מעלה עליהם כאילו גלו.

בט"ו בתשרי עשו את המשכן וחזרו ענני כבוד ביום זה

ד. הגר"א (שיר השירים א, ד) כתב, כי ביום הכיפורים ירד משה והוריד לוחות שניות, ובישר לו הקב"ה (במדבר יד, כ): סלחתי כדברך, והסכים לחזור ולהשרות השכינה בעם ישראל. ובי"א בתשרי צוה משה על המשכן, וב' ימים הביאו תרומה, ובי"ד בתשרי נטלו כל חכם לב את הזהב במנין ובמשקל, ובט"ו בתשרי התחילו לעשות את המשכן, ואז חזרו ענני כבוד ביום זה. ולכן עושים סוכות ביום זה, זכר לענני כבוד.

לאחר שהאדם התקדש ונטהר בר"ה וביזה"כ, אפשר לו לשבת בסוכה

ה. הזוהר הקדוש בפרשת אמור (דף קד.) כתב, כי רק לאחר שהאדם התקדש ונטהר בראש השנה וביום הכפורים, אז אפשר לו לשבת בסוכה. כי אם לא כן, מגודל חשיבות הסוכה ועוצם קדושתה שהיא מקום השראת השכינה, לא היתה אפשרות לשבת בסוכה - בצל השכינה.

אחרי שלקחנו אורות מאימא עילאה יכולים לשבת בצילא דמהימנותא

ו. הטעם ע"פ הסוד, שבסוכה יש אורות מקיפים מאימא. וידוע, ש'אימא' - היא אות ה' ראשונה דהוי"ה ב"ה, המרמזת על הסוכה שיש לה ב' דפנות והשלישית די בטפת. ועל זה אמר (בראשית לג, יז): "ויעקב נסע סכתה" - סוכת ה'.

ולכן, רק אחר יום הכפורים שלקחנו שפע מאימא ועלינו אליה, אנחנו יכולים לשבת תחת צילא דמהימנותא לחסות שם שבעת ימים, כמו שכתוב (שמות כב, כט): שבעת ימים יהיה עם אמו.

נכנסים לסוכה לינצל מקיטרוג השטן ולסתום פיות המקטרגים

ז. כן נודע, שקיבלנו בימים הנוראים אורות גדולים, והשטן - עשו הרשע, לקח בעל כרחו את כל העוונות של עם ישראל על ראשו, כמבואר בזוהר הקדוש, והוא מקנא בנו מאד. לכן אנחנו צריכים עתה להיכנס תחת כנפי השכינה שהיא הסוכה, כדי שתגן עלינו. וכן כדי לסתום פיות המקטרגים והחיצונים, לבל יינקו שפע מהימים הנוראים.

אנחנו עושים זכר לענני כבוד כדי שאדם ישריש אצלו שצריך לזכך את החומר

ח. מרן הבן איש חי (ידי חיים הובא באוצרות חיים ימים וזמנים מועדים ב' עמוד ריא) נתן טעם, כי אחרי חטא אדם הראשון, עיקר עבודת האדם היא לזכך את החומר. ובמעמד הר סיני התעלו בני ישראל למדרגה של אדם הראשון קודם החטא, אך כשחטאו בעגל, חזרה זוהמתו. ואחר יום הכפורים, שהקב"ה מחל להם - השיב את ענני הכבוד, והעננים היו מזככים אותם, ואפילו

המלבושים לא בלו כל ארבעים שנה. ולכן אנחנו עושים זכר לענני כבוד, כדי שאדם ישריש אצלו שעיקר עבודתו היא לזכך את החומר.

צאו מבתיכם, אל תשנו במיטה הקבועה, לכו הסתרתו בסוכה

ט. ישנו הסבר נוסף של הגאון רבי שלמה קלוגר מבראד זצ"ל (הובא בספר פרדס יוסף ויקרא כג, לד) ע"פ המסופר בגמרא (תענית כד:) על יהודי אחד שלקח לו גויה, ורבא גזר עליו מלקות. כתוצאה מהמלקות, פרחה נשמתו של החוטא. נשמעו הדברים בבית שבור המלך והוא החליט להתנקם ברבא. נודע איפוא לאיפרא הורמיו, אמו של שבור המלך, שבנה מתכוון לעשות צרות לרבא, אמרה לו: הוד מלכותו, בני היקר, אל תפגע ביהודים, מסוכן להתחיל איתם, למה? כי הם רק מתפללים והאלוקים שלהם נותן להם את בקשתם, למשל? אם לא יורד גשם, הם מבקשים ממנו והוא מוריד גשם. אמר לה שבור מלכא: היהודים מבקשים גשם בחורף ואז יורד גשם, נראה אותם מקבלים גשם בקיץ! שלחה איפרא הורמיו לרבא שיתפלל עכשיו בתמוז שירד גשם כדי לעצור את הגזרות של בנה.

רבא התפלל ולא נענה אמר לפניו: ריבונו של עולם, "אלוקים, באוזנינו שמענו אבותינו ספרו לנו פעל פעלת בימיהם בימי קדם", לאבותינו פעלת מעל הטבע, ואנו בעינינו לא ראינו. התקבלה תפילתו וירד גשם כהוגן, עד שמהמרזבים של מחוזא זרמו מים לנהר החידקל.

בלילה בא אביו של רבא אליו בחלום והזהיר אותו: אתה הטרחת את הקב"ה להוריד גשם שלא בזמנו, שלא כדרך הטבע, יש עליך כעס, המזיקים רוצים לטפל בך! הלילה אל תישן במיטתך. בבוקר בא רבא וראה את מיטתו קרועה מהחרבות של השדים.

אומר רבי שלמה קלוגר: התחלנו את השנה עם הימים הנוראים - ראש השנה ויום כיפור. מי יודע אלו גזירות היו צריכות לבוא. ואנחנו, בימי התשובה, בכינו התחנונו אל ה' שירחם עלינו, שיבטל את הגזרות הרעות וישנה את התוכנית לטובה, הטרחנו את הקב"ה לשנות את טבע העולם, לבטל את האמור להיות כפי מעשינו. כעת מי יודע איזו סכנה נשקפת לנו כתוצאה מכך. יש חשש גדול שהשדים כבר הגישו עתירה ובינתים מצחצחים חרבות.

אומר לנו הקב"ה: צאו מבתיכם, אל תשנו במיטה הקבועה, לכו הסתרתו בסוכה, כי יצפני בסכה ביום רעה יסתירונו בסתר אהלו, כאן תהיו מוגנים מהפגעים הרעים.

היושב בסוכה זוכה לשבע חופות

דרשו רבותינו על הכתוב (תהלים טז, יא): תודיעני אורח חיים שובע שמחות את פניך, כתיב שובע חסר ו' - שבע, ללמד כי מי שיושב בסוכה שבעה ימים, יעשו לו שבע חופות

בעולם הבא. ואפי' בעל עבירות, אם עושה סוכה, זוכה והקב"ה מסכך עליו ע"י הסוכה בעולם הבא, ולא יוכלו מלאכי חבלה להזיקו.

הסוכה מצילה מהחיצונים ומהנפילות

וכן 'סִכַּת' גימטריא: ת"פ, כמנין לילי"ת. לרמוז כי בכח מצות הסוכה להכניע אותה. וידוע, שהסוכה היא מצלת אותנו מן החיצונים המתגרים בנו מחמת המצוות הגדולות שעשינו.

וידוע עוד, כי הסוכה היא "תיבת נח" המצילה מן ה"מבול" של החיצונים. ורמז לזה, כי התיבה הייתה אורכה שלש מאות אמה, רוחבה חמשים אמה, וקומתה שלושים אמה. העולה יחד שלוש מאות ושמונים, כמנין שלום עם ד' אותיות.

וידוע גם, כי סוכה בגימטריא: הוי"ה אדנ"י. ואם נכפיל י' פעמים א', ועוד ה' פעמים ד', ועוד ו' פעמים נ', ועוד ה' פעמים י', נקבל בסך הכל שלוש מאות ושמונים, גימטריא שלום, כנ"ל. וזהו שאומרים בתפילה: "ופרוס עלינו סוכת שלום".

עוד נרמז בראשי תיבות סוכ"ה: סומך ועוזר כל הנופלים. לרמוז שעל ידה עולים מכל נפילה בין ברוחניות בין בגשמיות.

הסוכה משמרת על כל גופו של אדם

אומר שלמה המלך ע"ה בסוף קהלת (יב, יג): "את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם". על האדם לפחד וליזהר מלעבור על שס"ה מצות לא תעשה, וכן יש לשמור ולקיים רמ"ח מצות עשה, שהם כנגד רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו של האדם. וזהו שאמר: את האלהים ירא, הם שס"ה מצוות לא תעשה, ואת מצותיו שמור - רמ"ח מצוות עשה, ואז - כי זה כל האדם, כי האדם השלם הוא רמ"ח אברים ושס"ה גידים. וע"י מצות סוכה, שהיא מהמצוות שאדם מקיימם בכל גופו ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, נשמרים כל אבריו, ומקבלים הארה ע"י מצות הסוכה.

ובזוהר הקדוש (תצוה, דף קפז.) כתב, מי שנוהר במצות סוכה, אם חלילה יפול באיזה צרה, מצות הסוכה תגן עליו מאד, כמו שכתוב (תהלים כז, ה): כי יצפנני בסוכו.

ודרשו רבותינו (סוכה כה:), כי המצטער פטור מן הסוכה. והכוונה, כי על ידי מצוות הסוכה - נפטרים מכל צער. ועוד אמרו רבותינו (סוכה כה.) חולים ומשמשיהן פטורים מן הסוכה, והכוונה, שעל ידי מצוות הסוכה נפטרים מכל החולאים.

מעלת קדושת הסוכה

וכתב בספר ראשית חכמה (שער הקדושה פי"ד): וכן היה מנהג מורי [רבי משה קורדובירו] ע"ה, שלא לדבר בתוך הסוכה בימי חג הסוכות אלא בדברי תורה, כי מצות סוכה קדושה גדולה, והעד שעצי הסוכה חלה עליהם קדושה ואסורים כל ז' כמו שאמרו רבותינו ז"ל וכו', הרי שאדם בתוך הסוכה מוקף מאויר קדושה, וכמה קדושות יש בה כמבואר, ולכן ראוי להתרחק משיחה והיתול אלא יקיים וגילו ברעדה. וכן העיד החיד"א, אני ראיתי חסידים שהיו רועדים כל גופם לפני שהיו נכנסים לסוכה, והיו מנשקים את הדפנות מבפנים ומבחוץ. וכ"כ רבנו האריז"ל (פרי עץ חיים, שער חג הסוכות) ויזהר שלא לדבר בסוכה אלא בדברי תורה, כי מצות סוכה גדולה קדושה, עד כי עצי סוכה אסורים בהנאה.

עוד כתב בשם רבנו האר"י, שאם היה לנו עיניים לראות את השפע היורד מאת השם יתברך דרך הסכך והדפנות וכו', היינו מתמלאים שמחה, ולא היינו יכולים כלל לצאת מן הסוכה.

ימי הסוכות - כנגד הספירות

"בסכת תשבו שבעת ימים" אומר הזוהר הקדוש (דף קג:), כי הימים האלו הם כנגד הספירות העליונות חג"ת נה"ם, שכל אחד מהם נקרא 'יום', 'יום א' - חסד, 'ב' - גבורה, וכו', ולכן הקב"ה מצוה את הספירות העליונות ואומר להם: תשבו עם בני בסוכה, ותשפיעו עליהם שפע של קדושה וטהרה.

ואמר רבי אבא, בתחילה כתוב 'בסכת תשבו שבעת ימים', שהוא מלשון נוכח, ואח"כ כתוב 'כל האזרח בישראל ישבו בסכת', בלשון נסתר. ותיקן, שבתחילה דיבר לספירות העליונות, שהם האורחים העליונים אברהם יצחק ויעקב וכו', שהם שורשן של הספירות העליונות, ואח"כ מדבר אל כל ישראל לישב בסוכה. ולכן צריכים ישראל לעמוד בפתח הסוכה ולהזמין את האושפיזין קדישין, ולומר כפי שהיה אומר רב המנונא סבא, תיבו אושפיזין עלאין וכו'.

לשמח את העניים

וכתב עוד בזוהר הקדוש (שם קד.) שחייבים לשמח את העניים בימים אלו, כי זהו החלק והמנהג של האושפיזין, ואם לא עושה כן, קמים האושפיזין והולכים להם, וח"ו מקללים אותו וכו', ואם נותן לעניים, כל אחד מברך אותו וכו'.

דירת עראי

הנה, נודע מה שאמרו רבותינו, כי מצות הסוכה רומזת לאדם שיצא מדירת קבע, כי חושב שהעולם הזה הוא קבע, והוא העיקר. ויש בדירת עראי שבעה ימים, כנגד שבעים שנותיו של אדם, כדי שידע שהכל הבל וריק, והאדם הינו רק זמני כאן בעולם הזה.

ולכן, סכה ר"ת: סוף כל האדם. וכאשר האדם מתבונן בזה, רואה כי העיקר הוא עולם הבא, וכל מה שקורה כאן בעולם הזה הכל הבל, הכבוד המדומה והעושר וכו'.

וכן ידוע, שהכשר סוכה הוא ע"י שתי דפנות והשלישית אפילו טפח. והענין הוא, כי הסוכה רומזת לחיי העולם הזה שהם צריכים להיות עראי, והעולם הבא הוא קבע ועיקר. והנה, בעולם הזה האדם צריך 'בני, חיי, ומזוני' וטוב העולם נכלל בזה, והם 'הג' דפנות, שתי הדפנות השלימות הם 'בני' ו'חיי' שהם צריכים להיות בשלמות ויבקש מאת הקב"ה שיהיו בניו גדולים וחיייו יהיו ארוכים וטובים כהלכתן, אבל "מזוני" יסתפק במועט ומספיק אפי' טפ"ח, שהוא ר"ת: **טוב פת חרבה**. (האלשיך הקדוש)

וכתב השל"ה הקדוש (סוכה, תורה אור עו) בענין הסוכה דירת עראי או דירת קבע. הנה נחלקו רבנן ורבי יהודה (סוכה ז:) אם צריך שהסוכה תהיה דירת עראי או קבע, ואלו ואלו דברי אלקים חיים. כי יוצאים מהבית לגור בדירת עראי, להורות כי כל גורן ויקב של העולם הזה הוא רק עראי וכלא נחשב בעיניו, וכל מגמתו לעולם שכולו ארוך שהוא עיקר דירתו. ויען כי יושבים בסוכה רק ז' ימים בשנה ואחר כך שוכחים כל הרמז הלז, על כן הסוכה צריכה להיות דירת קבע, כלומר שאותו העראי יהיה קבוע אצלו ובלבד כל ימיו.

הסוכה מטהרת כמקוה

והנה סוכה מטהרת כמקוה. כי ישנם שתי מצוות שכל הגוף נכנס בתוכם - הסוכה והמקוה. ויש רמז נאה על זה, שהמילוי של תיבת סוכ"ה [מ"ך ו' ה' ה'] עולה בגימטריא קנ"א כמנין מקו"ה, ורמז בזה כי סוכה ומקוה המה ענין אחד, שבשניהם נכנסים בכל הגוף בתוך המצוה.

ויש להוסיף על זה, שלכן הרמז טמון במילוי של סוכה, כי זהו דבר הנסתר בתוך הסוכה, כי רק כאשר נכנסים לתוך הסוכה, כמו המילוי שנכנס לתוך התיבה, אז הסוכה בבחינה זו של מקוה.

והנה, שיעור מקוה כשרה הוא תתק"ס לוגין, והתיבות (ויקרא כג, מג): למע"ן ידע"ו דורתיכ"ם הנאמר במצות סוכה, עולים גם כן בגימטריא תתק"ס, לרמז על הנ"ל, שהסוכה מטהרת כמקוה. (צמח דוד מדינוב, עמ' רסט)

הסוכה מונעת מחלוקת

לימוד מסכת סוכה, ובפרט אם לומד בסוכה, היא סגולה להניצל ממחלוקת. והרמז לזה, שנאמר בתהלים (תהלים לא, כא): "תצפנם בסוכה מריב לשונות". (רוקח הל' סוכה)

וגם מצות סוכה מונעת מריבה. והזהיר במצות סוכה כתיקונה, מובטח לו שלא תהיה מריבה בתוך ביתו כל אותה שנה. (כף החיים סי' תרכו ס"ק י')

לקיים מצות סוכה בשמחה ובמסירות

יש לעשות הסוכה בשמחה ובמסירות נפש, ועל ידי זה זוכה לדברים הרבה. וכמו שהביא בנו של רבי חיים מצאנו, על כפרי פשוט וירא שמים שלא היה לו במה לסכך את סוכתו, כי לא היה לו כסף לרכוש סכך. ובערב החג יצאו הוא ואשתו אל היער לתלוש ענפים בשביל הסכך, וכשהתחיל לרדת אט אט הערב, התחילו לחשוש שמא נכנס החג, והתחילו תולשים הענפים בשיניהם כדי לעשות זאת בשינוי, ותוך כדי נפצעו בפיהם. וכל זה בכדי לקיים את המצווה החשובה, ועל ידי זה נעשה רעש בשמים. תוך כדי כך, הופיע להם אדם שהחל לעזור להם, ואף הביא אותם לעיר, וסייע בעדם לסכך את סוכתם, וכך זכו לקיים את מצוות החג בשמחה. וכשסיפרו את המעשה לרב הקהילה, אמר להם כי היה זה אברהם אבינו ע"ה, אושפיזא קדישא הראשון, שבא בעצמו ועזר להם בגלל מסירות נפשם.

"בַּסֻּכָּה תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכָּה" (כג, מב)

סכך העשוי מזהב הגדל בקרקע

במסכת יומא (דף כא:): איתא: "אמר רב אושעיא, בשעה שבנה שלמה בית המקדש, נטע בו כל מיני מגדים של זהב, והיו מוציאים פירותיהן בזמן, וכשהרוח מנשבת בהן - נושרין, שנאמר (תהלים עב, טז): "ירעש כלבנון פריו". וכשנכנסו נכרים להיכל - יבש, שנאמר (נחום א, ד): "ופרח לבנון אמלל". ועתיד הקב"ה להחזיר, שנאמר (ישעיהו לה, ב): "פרח תפרח ותגל אף גילת ורגן כבוד הלבנון נתן לה".

מבואר בגמרא, כי בבית המקדש היה דבר פלא ונס, שהיו נטועים 'מגדים של זהב' אשר היו מוציאים פירות זהב אמיתיים. הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל ביאר זאת בהספד שנשא והודפס בספרו 'יערות דבש' (ח"א דרוש ד), כי פירות אלו של זהב לא גדלו בדרך נס, אלא בדרך טבע. כי היה שלמה המלך מכיר בחכמתו את מקום התפשטות השפע של זהב לכל מדינות הקרובות והרחוקות, ונטע בחכמה ידועה במקום ההוא אילן, והיתה הארץ נושאת פירות זהב, כי המקום ההוא - ניקות ועפרות זהב לו.

והעיד היעב"ץ בהגהותיו על מסכת יומא (דף כא:): שפלא זה עדיין קיים בימינו, וכך הוא כותב: "מקצת ומעין זה הפלא נמצא גם היום במחוז טאקייא [הוא חבל טוקאי בצפון מזרח הונגריה המשופע בכרמים], לפעמים מוצאים גרגירי זהב בתוך הענבים הגדלים בהר שם, אף חוטי זהב גדלים על גביהם מבחוץ, כך הגידו לי רבים בני סמכא שראום בעיניהם".

היעב"ץ הזכיר פלא זה גם בסידורו 'עמודי שמים' (הלכות סוכה), לענין אם מותר לעשות ממנו סכך, וזה לשונו: "אין מסככין בבדי זהב הצומחים מן הארץ, כמו שנמצאים במחוז אחד [נקרא רא"א] בארץ הגר, וזה דבר מפורסם. וכן נמצא פעם אחת בארץ פולין שבולת דגן של זהב, כפי שהגידו אנשי אמת. וככה נודע שבמחוז טוקייא גדילים ענבים עם גרעיני זהב ובדי זהב מבחוץ כמעט כל שנה. [וכשהייתי בארץ מעררין ידעתי שהובא אל הקיסר, וגיסי הרב הגאון ע"ה הגיד לי, שהוא ראה אותם בעיניו בהיותו רב בדוקלא]. נמצא, שיש בעולם פסולת גורן ויקב של זהב ממש, ופסולין לסיכוך". עכ"ל.

ואם כי לא הסביר כאן, מדוע זהב הצומח פסול לסכך אם אכן הוא מגידולי קרקע, אך דבריו עשירים במקום אחר. שכן כתב בחיבורו על המשניות 'משנה לחם' (סוכה פ"א מ"ה), בזה הלשון: "עם היות נמצא לפעמים בזמן ובמקום ידוע, בדי זהב צומחים מן הקרקע וגדילים בזקיפה, כאשר הגידו רבים מדרי מדינת הגר שראו בעיניהם וכו', ואין זה נקרא צמיחה לענין זה [הכשר סכך], כי באופן זה, כל מה שבבטן הארץ צומח הוא, גם החול והאבנים והמתכות שמוצאים גדלים, כנודע". עכ"ל.

סכך העשוי מנוצות עופות

מובא בזוהר הקדוש (שמות דף טו:): אודות אילן שגדלים בו עופות, וז"ל: אמר רבי יהודה, מאי דכתיב (קהלת ז, יד): גם את זה לעמת זה עשה האלהים? כגוונא דרקיעא עבד קודשא בריך הוא בארעא, וכלהו רמיזא למה דלעילא. דכד הוה חמי רבי אבא חד אילנא דאביה אתעביד עופא דפרח מניה, הוה בכי ואמר: אי הוו בני נשא ידעי למאי רמיזאן, הוו מבזען מלבושיהון עד טבוריהון, למאי דאתנשי חכמה מנהון. כל שכן בשאר מה דעבד קודשא בריך הוא בארעא. [תרגום: כמו ברקיע - עשה הקב"ה בארץ. והכל רומז למה שלמעלה. שכאשר היה רואה רבי אבא אילן אחד שענפיו עושים עוף הפורח ממנו, היה בוכה ואומר: אילו היו יודעים בני האדם למה רומזים, היו קורעים מלבושיהם עד טבורם, בגלל מה שנשכחה החכמה מהם. כל שכן בשאר מה שעשה הקב"ה בארץ].

ודע לך אחי חביבי שאני וחברי ראינו זה העץ בטבריה ע"י קבר ר' חייא ובניו וראינו העופות גדלים ממנו בחרטומו ואח"כ מתבשלים ופורחים כאחד הצפרים שרואים אותם פורחים, והוא פלא גדול והיינו אז בחורים ובאנו לחכם מו"ר רבי יצחק כדורי זצוק"ל שהיה בא כל יום לישיבה ללמוד בחדר המקובלים וסיפרנו לו שראינו עץ שגדלים בו עופות, ואמר לנו תביאו לי את הפירות הללו תקטפו מן העץ ותביאו לכאן. וכן עשינו ונסענו לשם ולקחנו מאלו שעוד מעט כבר פורחים והיה מסתכל בזה ושמח ואמר מה רבו מעשיך ה', ועי' "אור החמה" שכתב ששמעתי מפי מגידי אמת שבארץ הודו יש אילן שיוצאים ממנו עופות קטנים וכו' עיי"ש, ואנחנו ראינו בעינינו בא"י בטבריה ולא צריך את הודו לזה.

והנה בספר אוצר פלאות התורה הביא בשם 'פתח הדביר' כתב: ודע שראיתי במחזור 'ש'לש רגלים' הנדפס מחדש בוניה, מסודר מהרב מוה"ר ראובן ברוך נר"ו, שכתב בדיני סוכה כלל ב' בסוף העמוד, וזו לשונו, בנידון דידן שאין מסככין בדבר שאין גדולו מן הארץ, נסתפקתי, אם סיכך בנוצות העופות הגדלים על האילנות וכו'. ולעניות דעתי נראה, דאף על גב דאפשר דמדינא שרי לסכך בהם, דהא הוי דבר שגידולו מן הארץ וכו', לענין הנוצות לסכך בהם כשתלשן מן הגוף בעודן מחוברים באילן, נראה דשפיר דמי. מיהו, משום גזירה נראה לאוסרן, שמא יבואו לסכך בנוצות דשאר עופות הפרים ורכים הנבראים מן הביצה, דהנהו ודאי פסילי, דלא הוו גידולו מן הארץ, ואסרינן הני אטו הני.

ועיין עוד ב'פתח הדביר' שם, שהסתפק לענין ברכת הנהנין, שהרי על דבר שאין גידולו מן הארץ מברך על אכילתם שהכל נהיה בדברו, ולדעת הפוסקים הסוברים שעופות אלו הגדלין באילנות אינם אסורים באכילה משום שרץ, יש לומר שיש לברך עליהן בורא פרי העץ.

"לִמְעַן יֵדְעוּ דִּרְתֵּיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (כג, מג)

מדוע עושים רק זכר לענני כבוד?

ידוע שכל עיקר מצות סוכה היא, היות וכאשר יצאנו ממצרים הקב"ה הושיב אותנו בסוכות, שהם היו שבעה ענני כבוד שבהם הקב"ה הקיף אותנו ושמר אותנו, ולכן נצטוינו לשבת בה שבעה ימים.

וידועה השאלה, והרי היו שלש מתנות נכבדות לעם ישראל; המן בזכות משה רבנו, ענני כבוד בזכות אהרון, ובאר בזכות מרים. וא"כ מדוע אנחנו עושים רק זכר לענני כבוד? ותירץ הגאון חיד"א (ראש דוד, ד"ה ואחשוב) בזה ג' תירוצים:

א. כאשר אנחנו עושים זכר לאיזה ענין, לא עושים מדבר שיש עליו קטרוג, כמו שאמרו (ר"ה כו.) אין קטגור נעשה סניגור. ובגלל זה אנחנו תוקעים בשופר של איל, זכר לעקדתו של יצחק, ולא בשל פרה כדי לא לזכור ח"ו מעשה העגל. ולכן, גם כאן לא נעשה זכר למן, היות ועם ישראל קראו לו (במדבר כא, ה): לחם הקלוקל, וכן לא נעשה זכר למים, בכדי שלא להזכיר את מי מריבה אשר רבו בני ישראל (במדבר כ, יג). אבל בענני הכבוד היתה שמחה גדולה לעם ישראל, ולא היה בהם שום מחלוקת, ולכן עושים להם זכר.

ב. בענני כבוד היה חלק רק לעם ישראל, כי ידוע שהערב רב לא היו בתוך ענני כבוד, משא"כ המים והלחם שהיו לכולם.

ג. על הלחם והמים אין כל כך רבותא, שכן כל אב חייב לתת לבנו לחם ומים, אבל על ענני כבוד הוא נס גדול יותר, כי האב איננו חייב לעשות לבנו כבוד גדול שזכה.

וכנגד ג' יישובים אלו, יש שלושה פסוקים במצות סוכה:

- א. "בסכת תשבנו שבעת ימים", בלי שום קטרוג, ולכן אפשר לישב בסוכות ולעשות לזה זכר.
- ב. "כל האזרח בישראל ישבו בסכת", כי רק על בני ישראל היו ענני הכבוד ולא על הערב רב.
- ג. "למען ידעו דורותיכם כי בסכת הושבתי", עשיתי להם כבוד גדול יותר מהחיוב של אב לבנו.

"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מִצְוֵי ה' אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (כג, מד)

טעם לתקנת קריאת פרשיות המועדים

"מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו" (מגילה לב.).

רבנו הבן איש חי בספרו בן יהוידע (מגילה שם), מצא טעם נפלא נוסף לתקנה זו:

בספר "שער החצר" הובא טעם לעצם מצות שלושת הרגלים, והוא: שהרי ידוע מה שאמרו חז"ל, כי הזמן שבו עבדו בני ישראל את העגל - היה שש שעות ולא יותר. ומכיון שקיימא לן, שבכדי לבטל איסור, צריך שיהיה ששים כנגדו. לכן, כדי שיתבטל איסור העגל שהיה שש שעות, תיקן הקב"ה לישראל שלשה רגלים, שהם שבעת ימי סוכה ושבעת ימי פסח ויום אחד של שבועות - סך הכל חמשה עשר יום, שהם שלוש מאות וששים שעות, פי ששים מששת השעות של חטא העגל.

על פי זה, היו שפירשו את כוונת המסורה אודות ארבע הפסוקים שבהם מופיעה המילה "אלה":
 "אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי" (תהלים מב, ה), "אלה אלהיך ישראל" (שמות לב, ד), "גם אלה תשכחנה" (ישעיהו מט, טו), "אלה מועדי ה'" (לעיל פסוק ד).

וכך ביאור הפסוקים: "אלה אזכרה" - תמיד, כדי לתקן את החטא של "אלה אלהיך ישראל" שאמרו בעגל. ומהו התיקון שנעשה כדי ש"גם אלה תשכחנה"? - "אלה מועדי ה'". כי על ידי שמירת המועדים שהם שלוש מאות וששים שעות, מתבטל בששים חטא העגל שהיה שש שעות.

וידוע הוא - מוסיף ריש גלותא דבבל - שבכל תיקון צריך שיהיה גם לימוד תורה, כי אין נעשה בנין להריסת העוון אלא על ידי התורה. שהרי לכך נקראים תלמידי החכמים שעוסקים בתורה בתואר "בנאים", כמו שאמרו חז"ל (ברכות סד): "אל תקרי בניך אלא בוניך". ועל כן, אם תהיה שמירת המועדים בלי שתצטרף אליה קריאת התורה - לא יהיה בכך בנין, לאחר החורבן שנגרם בחטא העגל. ולכך תקנו לקרוא את פרשיות המועדים בזמנן, כדי שקריאת התורה והמעשים יבואו יחד, כי כל הקורא בפרשת עולה כאילו הקריב עולה, ועל ידי צירוף השנים - הקריאה והמעשה - תועיל קדושת עיצומו של יום לכפר על חטא העגל ולבטל את איסורו.

הוא אשר אומר הפסוק: "וידבר משה את מועדי ה'", כלומר: שתיקן להם לקרוא את פסוקי המועדים במועדים, "אל בני ישראל" - כדי שיועילו לבני ישראל, כי "בני" הוא מלשון בנין ["אל תקרי בניך - אלא בוניך"]. ונמצא אם כן, כי הלימוד והמעשה גם יחד, הם שיבנו מחדש את החרבן שהותיר חטא העגל אחריו.

"צו את בני ישראל וכו' להעלות נר תמיד, ולקחת סלת ואפית אתה שתיים עשרה חלות" (כד, ב, ה)

התורה קודמת לפרנסה

הקדימה תורה הדלקת הנרות שהיא רמז לתורה - ללחם הפנים שמשפיע פרנסה. ללמדנו, שישים האדם את עיקר עיונו בחיי העולם, ללמוד תורה ולקיימה, ורק אחר כך יעסוק בפרנסה. (טעם ודעת)

"ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה' תמיד מאת בני ישראל ברית עולם" (כד, ח)

מעלתה של התמימות

בספר "משנת חכמים" (אות ר"כ) למהר"מ חאגיז, הביא מעשה שהיה בימי האר"י ז"ל: **מעשה** היה באחד מהאנוסים, שנתגדל בצוק העיתים בזמן של גזירות שמד. וכמובן שידעותיו בתורה ובמצוות לא היו מרובים. והנה, אנוס זה עזב את מדינת פורטוגל, ועלה לשכון בארצנו הקדושה בעיר הקודש צפת תובב"א.

פעם אחת, דרש אחד מהרבנים בבתי כנסת שבצפת על אודות לחם הפנים שהיו מקריבים בבית המקדש לפני הקב"ה, ועכשיו כאשר חרבה עירנו ושמם בית מקדשינו, שוב אין לו להקב"ה את ריח הניחוח שעל ידי לחמים אלו. וכך נאנח ונצטער אותו הרב בדרשתו, על גודל החורבן.

ישב שם אותו אדם תמים וטהור הלב שעלה לא מכבר מפורטוגל, והדברים נגעו מאד לליבו, עד שנתמלא רגשי חמלה ורחמנות כביכול על מלכו של עולם, שאין לו לחם לאכול ואין לו במה להשביע את נפשו. לנוכח כן, בער בקרבו רצון עז למלא את החלל החסר, ויבוא לביתו וציוה לאשתו שבכל יום שישי תכין שתי ככרות לחם נאות ומשובחות, שיהיו נלושות בטהרה, והקמח סולת יהיה מנופה ב"ג נפה, והאפייה תהיה בתנור הטוב ביותר. כל זאת, יען כי הולכים הם להקריבו בהיכל ה' לפני האלוקים, אולי נזכה והקב"ה יקבלם ויאכל את קרבן העולה הזה.

ואכן אותה אשה כשרה, עשתה תיכף רצון בעלה. ובכל יום שישי הייתה אופה שתי לחמים גדולים ונאים, והוא היה הולך ברגש לבית הכנסת בשקט ובהצנע בשעה שאין איש שם, והניחו לפני ארון הקודש, תוך שהוא עומד ומתחנן כבן המתחטא לפני אביו. והיה אומר לפני הקב"ה: הנה נא הואלתי להקריב לפניך שתי לחמים טובים, בבקשה ממך! קח אותם, ויערב ויבושם לך מאד. כך הוסיף ושפך צקון לחשו בתפילות ותחנונים שפרצו מעומק לב טהור של יהודי תמים, שכל חפצו הוא רק שלא יחסר להקב"ה מאומה. כשסיים את סדר תפילתו, פנה האיש לביתו, כשבלו מלא תקווה שהקב"ה יקבל את קרבנו לריח ניחוח.

לא עברו שעות רבות, עד שבא השמש של בית הכנסת, ומצא שם שתי ככרות נאות. הוא לא התמהמה יתר על המידה בדרישות וחקירות, ולקחו עמו לביתו בלב שמח על כך שיש לו חלות משובחות לסעודת השבת. כיון שנטו צללי ערב, חזר ובא אותו אנוס לראות מה נעשה עם הלחמים שהקריב לפני הקב"ה, והנה לשמחת לבו גילה כי לחמים אלו אינם על מקומם, והסיק מכך כי בוודאי הקב"ה קיבל את מנחתו. נתמלא אותו אדם שמחה גדולה עד מאד, ורץ לביתו לומר לאשתו: ברוך ה' אשר זכינו שלא בזה ולא שקץ ענות עני, והקב"ה קיבל את קרבנו, ותיכף ומיד אכל את הלחם המשובח בעודו חם. והוסיף ואמר לאשתו, כי מכאן ולהבא תזהר בדבר זה ביתר שאת ויתר עז, לעשות לחמים מדי שבת בשבתו, כי הנה רואים אנו שהם ערבים להקב"ה.

ואכן הוא המשיך במנהגו זה במשך תקופה ממושכת, תוך שלבו סמוך ובטוח כי אכן הקב"ה לוקח את לחמיו, וכביכול הוא אוכל אותם בכל שבת ושבת.

ויהי היום, ובאחד מערבי שבתות, בשעה שאותו אדם היה רגיל להביא את הלחמים לפני ארון הקודש, ישב בבית הכנסת רב הקהילה ושינן לעצמו את הדרשה שעתיד היה לדרוש למחרת היום. בתוך כך, נכנס היהודי דנן לבית הכנסת ושתי לחמיו בידו, מבלי שהרגיש כי הרב נוכח בבית הכנסת באותה שעה. ניגש היהודי לארון הקודש, והניח שם את הלחמים כדרכו, תוך שהוא פותח את פיו בתפילה ותחנונים ברגש רב והתעוררות גדולה, ומעומק הלב ביקש: רבונו של עולם! הנה שוב הבאתי לך את הלחמים שהנך אוהב מאד, ובקשתי שטוחה שתקבל לריח ניחוח את קרבני, תחת הלחם הפנים שהקריבו לפניך בבית המקדש.

כששמע הרב את סדר תחינותיו ובקשותיו, חרה לו מאד, קרא לאותו אדם ואמר לו: שוטה ופתי! וכי סבור אתה שאלוקינו אוכל לחם? והלא הוא אינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף, ואין לו שום דמיון כלל, ועבירה גדולה היא לייחס אליו כאילו הוא אוכל ח"ו. וכך הוסיף וייסר אותו בתוכחת מוסר, עד שלביתיים הגיע השמש לקחת את הלחמים, כפי שהורגל משכבר. ואז פנה הרב ואמר לאותו יהודי תם-דרך: הנך רואה, כי השמש הוא זה שלוקח את הלחמים לעצמו ומשביע בכך את נפשו, ואין זה עולה להקב"ה כלל וכלל.

לנוכח כל המבוכה הזאת, פרץ האיש ההוא בבכי תמרורים מאין הפוגות, ואמר כי הוא לא חשב לעשות עבירה ח"ו, אלא טעה בהבנת דרשתו של הרב.

לא חלף זמן רב מאותו מעמד, והנה הגיע שליח בהול אל אותו רב מאת רבינו האר"י הקדוש, אשר ציווה לאמר לו: צו לביתך, כי למחר בעת שהיה לך לדרוש - מות תמות, וכבר יצא הכרוז על זה בשמיים. נבהל הרב ונחרד מאד על השמועה הלא טובה, ותיכף הלך אצל האריז"ל שיאמר לו מה פשעו ומה חטאו.

ענה האר"י ואמר, כי גזירה זו נגזרה עליו אחר שביטל את אותו נחת רוח שהיה לפני השם יתברך מאותו לחם הפנים של היהודי התמים, וכי לא היה לפני הקב"ה נחת רוח שכזה מיום שנחרב המקדש ובטל לחם הפנים עד אותו יום. וגזירה זו שוב אי אפשר לבטלה. ואכן, הלך אותו חכם וציווה לביתו, ולמחרת בעת הדרשה נסתלק לבית עולמו, כאשר הגיד רבינו האר"י ז"ל.

"וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי בֶּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי" (כד, י)

תכונות ההורים מוטבעות בילדיהם

והוא בן איש מצרי - שתכונות ההורים מוטבעות בילדיהם. והאיש המצרי הטביע בבנו את מידת העזות שהביאה אותו לגדף. וכן מצנינו בפרשת יפת תואר שנשמכה לבן סורר ומורה, כי האשה הנכרית הטביעה בבנה מידה זו.

חמימות הלחם כפי האמונה

אֵיתָא במדרש (ויקרא לב, ג) על הפסוק: "וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וגו', ויקוב בן האשה הישראלית את השם", מהיכן יצא? מפרשה שלמעלה יצא. כלומר, שעניין לחם הפנים הנוכח מקודם - הוא שגרם לו לגדף, שלגלג על אכילת לחם הפנים בשבת, לאחר שערכו את השולחן בשבת הקודמת ואפו את הלחם ביום שישי. ונמצא, שהפת נאכלת לאחר תשעה ימים. וכה אמר: 'וכי דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום, או שמא פת צוננת של תשעה ימים?'

והקשה הרה"ק האמרי אמת' זי"ע, שהרי מבואר בגמ' (חגיגה כו:): כי 'נס גדול נעשה בלחם הפנים - כסידורו כך סילוקו, שנאמר (שמואל א' כא, ז): "לשום לחם חום ביום הלקחו" - שאף בשעה שסילקו את הלחם, היה עדיין חם כמו בשעת אפייתו. ואף הראו את הלחם החם לעולי רגלים, להראות חיבתם לפני המקום. וא"כ, כיצד היה יכול המגדף ללגלג על הפת הצוננת? **ותירץ**, כי לחם הפנים - כשמו כן הוא: כמים פנים לפניו. ולכן, הוא לא היה נראה לכל שהוא חם, אלא כל אחד ראה את חמימות הלחם - כפי האמונה וה'חום' שהיה בליבו. המאמין בדברי חז"ל שחלה הברכה בלחם ונשאר בחומו, זכה לראות במו עיניו את הלחם כשהוא בחמימותו. לעומתו, מי שבליבו פנימה שררה 'צינה', ומחמת כן פקפק בנס זה, הוא לא ראה אלא פת צוננת. ומאחר שאותו 'מגדף' היה פגום באמונתו, על כן ראה שהפת צוננת, וכפי שהיה סבור בליבו.

"וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוֹם בְּעֵמִיתוֹ פֶּאֶשֶׁר עָשָׂה בֶן יַעֲשֶׂה לוֹ" (כד, יט)

כל הפוסל - במומו פוסל

כאשר מצביע אדם על חסרון בזולתו, נותן מום בעמיתו ופוסלו, הוא עצמו מפסיד מכך. "כאשר עשה בן יעשה לו" - ונפסל הוא עצמו. וכמו שנרמז בדברי חז"ל (קידושין ע.) "כל הפוסל במומו פוסל". ולכן אמרו (ב"ב ס:): "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים".

"עין תחת עין" (כד, כ)

עין "תחת" עין - ממון

אומרת הגמרא (ב"ק דף פג:): תניא ר' דוסתאי בן יהודה אומר, עין תחת עין ממון. וכן תניא בשם רשב"י והיינו לומר כי אין הכוונה שיוציאו לו את העין, אלא לתשלום ממון.

והנה יש לפרש כי דרשת חז"ל זו רמוזה בפסוק עצמו דהנה אם ניקח את המלה "עין" האות שמתחת לאות ע' היא פ', והאות שמתחת לאות י' היא כ', והאות שמתחת לאות נ' היא ס'. פירוש כשכותבים את האותיות א' ב' וכו' כסדר, האות ב' נקראת מתחת לאות א' וכן בשאר האותיות. ואם תחבר אותם, יצא אותיות "כסף".

וזה שרמזה התורה "עין" אם אדם הוציא לשני את עינו, אז דינו "תחת עין" שישלם לו כסף שהם האותיות שמתחת לאותיות עין. ונפלא. (הגר"א מוילנא בס' קול אליהו פרשת משפטים

אות סז)

דרושים להילולת רשב"י

דרושי הילולת רשב"י – דרוש א'

הזכות הגדולה להגיע לציזון הרשב"י זיע"א בל"ג בעומר ובכל השנה כולה

ידוע שקבורתו של רבי שמעון בר יוחאי היתה בידי שמים ולא היתה על ידי איש, ומן השמים קבעו וקדשו את הר הקודש מירון למקום העליה לרגל כי אחר שיצאה מיטת רשב"י מן הבית עלתה באויר ואש ה' היה לזהט לפניו, שמעו קול עולו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון, יבא שלום ינוחו על משכבותם. וכאשר נכנסה המיטה למערה, שמעו קול במערה, זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות כדאיתא בסוף האדרא זוטא. הרי לנו מזה שני דברים אחד שקבורתו של רשב"י היתה בידי שמים ולא ע"י איש. ושנית שמשמים נכנסה המטה דוקא במערה שבמירון ובוה נקבע מירון למקום העליה לרגל, וכמו שאמר הבת קול עולו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון. ועד היום הזה בכל שנה ושנה נשמעת בת קול זו בל"ג בעומר מסוף העולם ועד סופו ומכרות ואומרת עולו ואתכנשו להילולא דר' שמעון, ולכן עולים ובאים מכל העולם לאתרא קדישא מירון.

ורצונו של הרשב"י שיבואו למירון וישמחו ויאכלו וישתו ביום זה. וכמובא בשער הכוונות דרושי הפסח דרוש י"ב "ענין מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג לעומר על קברי רשב"י ור"א בנו אשר קבורים בעיר מירון כנודע ואוכלים ושותים ושמחים שם אני ראיתי למזל"ל שהלך לשם פעם אחת ביום ל"ג לעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע ההוא וזה היה פעם הא' שבא ממצרים אבל אין אני יודע אם אז היה בקי ויודע בחכמה הזו הנפלאה שהשיג אח"כ. והה"ר יונתן שאגי"ש העיד לי שבשנה הא' קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מזל"ל שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו ושם גלח את ראשו כמנהג הידוע ועשה שם יום משתה ושמחה. גם העיד הה"ר אברהם הלוי כי בשנה הנז' הלך גם הוא שם והיה נוהג לומר בכל יום בברכת תשכון נחם ה' אלהינו את אבלי ציון כו' וגם בהיותו שם אמר נחם כו' ואחר שגמר העמידה א"ל מזל"ל כי ראה בהקיץ את רשב"י ע"ה עומד על קברו ואמר לו אמור אל האיש הזה אברהם הלוי כי למה אומר נחם ביום שמחתינו והנה לכן הוא יהיה בנחמה בקרוב ולא יצא חדש ימים עד שמת לו בן א' וקבל עליו תנחומין וכתבתי כל זה להורות

כי יש שרש במנהג הזה הנו'. ובפרט כי רשב"י ע"ה הוא מחמשה תלמידיו הגדולים של ר"ע ולכן זמן שמחתו ביום ל"ג לעומר כפי מה שביאר לעיל ביום ל"ג לעומר, ע"כ.

ובספר "דרכי ציון" הביא מכתב שכתב רבינו עובדיה מברטנורא זלה"ה לאחיו בשנת רמ"ט - וז"ל: "בי"ח באייר יום מיתתו, באים מכל הסביבות ומדליקים אבוקות גדולים, מלבד מה שמדליקין עליה נר תמיד וכו', והרבה עקרות נפקדו, וחולים נתרפאו בנדר ובנדבה שהתנדבו למקום", עכ"ל.

וראה מש"כ מו"ר הרי"ח הטוב, מי שגר בארץ ישראל מצוה לנסוע למירון להיות שם בהילולא רבתי של עיר וקדיש התנא רשב"י, ובודאי יוושע שם בכל משאלות לבו לטובה.

עוד כתב, ומי שרגיל ללמוד בספרי הזוה"ק והתיקונים, ומאמרי רשב"י מהש"ס ומדרשים יש לו פתחון פה שם בבואו למירון להתפלל, ויוושע בכל משאלות לבו לטובה.

והוסיף כי מי שנמשך אחר תורת רשב"י ומדותיו נקרא ג"כ "מתלמידי רשב"י", וכמו שכתב המאירי (אבות פ"ה) על תלמידיו של אברהם אבינו, דכל מי שיש בו ג' דברים אלו, הוא מתלמידיו של אברהם אבינו ע"ה.

א"כ תלמידי רשב"י, אלו העוסקים בתורתו ומתנהגים בדרכיו ועל פי מדותיו וכו', יכולים הם לדבק נפשם אליו בהתקשרות עצומה, כמו שהיו תלמידיו בעוה"ז, כי אלו ההולכים בדרכיו ועל פי סדר תורתו גם אלו נקראו - בנים ותלמידים אמיתיים. ובודאי עושים נחת רוח גדול לרשב"י.

וא"כ ג' בחינות בזה: **א.** מי שעולה למירון ומתפלל שם ביום ל"ג בעומר, יוושע בכל משאלות לבו לטובה. **ב.** מי שרגיל ללמוד זוהר ותיקונים ומאמרי רשב"י בש"ס וכו', יש לו פתחון פה לבקש כרצונו בבואו למירון ויוושע בכל משאלות לבו. **ג.** מי שהולך בדרכיו ובמדותיו ונמשך אחר תורתו וזכה להחשב כתלמיד של רשב"י זע"א.

וראה מה שכתב רבי אברהם גלאנטי זצוק"ל (מובא בספר כוחו דרשב"י), כי אלו הלומדים ומייגעים עצמם בספר הזוה"ק והתיקונים, ומתנהגים בחסידות ובקדושה והולכים אחר רשב"י, הם יכולים לדבק נפשם אל הרשב"י הקדוש בהתקשרות והדבקות והתקרבות, וכעדות נאמנה ויקירא דר' אבא שאמר אחר הסתלקות רשב"י: **שאפילו היום לאחר שנפטר רשב"י מביננו כל זמן שאנחנו עוסקים בדברי האדרא בא רשב"י מגן עדן מעוטר כמלך בעטרוותיו ויושב אתנו, ולא עוד אלא שכל אלו ההולכים לאור תורת הזוה"ק נקראים ג"כ תלמידים דרשב"י.** וכידוע המעשה שמובא שרבו האר"י ורבי אלעזר אזכרי זלה"ה רקדו עם הרשב"י ביום ל"ג בעומר בעת השמחה הגדולה בליל ל"ג בעומר.

מעשה ברשב"י ורבנו האריז"ל ובעל החרדים

ומעשה בעל החרדים עם רבנו האריז"ל יוכיח שיש דווקא לשמוח לרקוד בקדושה עילאה וכמו שהובא המעשה בספר מסעות ירושלים לכ"ק אדמו"ר ממונקטש ז"ל [מאמר סדר יום עשירי אות י] שהעיד ששמע מעשה זה מבנו של קדוש ישראל בעל דברי חיים מצאנו הגה"צ רבי יחזקאל משינאווא ז"ל, וז"ל: הרה"ק בעל ספר החרדים היה משמש בבית המדרש בעיה"ק צפת ת"ו, ואין מי שידע מעוצם גאונותו וקדושתו, והחזיקוהו לאיש פשוט ותמים.

ופעם אחת בהיותו בל"ג לעומר על הציון המצויינת קודש הקדשים הרשב"י זיע"א במירון, והיו שמה האר"י הקדוש ותלמידיו, ונתלהב האר"י עם החברייא ורקד עמהם שם זמן רב לכבוד הילולא דרשב"י. וגם היה שם זקן אחד בבגדים לבנים בעל צורה ובעל קומה משכמו ומעלה גבוה מכל העם, וגם הזקן הנזכר רקד לעצמו שם בשמחה עצומה עם חברת לוית אנשי בריתו שלא הכירום. ובתוך הריקודין והמחולות קפץ האר"י ואחו בידו של אותו זקן הנזכר ורקדו שניהם יחדיו זמן הרבה באש להבה. ואחר כך אחז האר"י בידו של בעל החרדים ורקד עמו גם כן הרבה בשמחה ובטוב לבב. ואחר שיצאו משם, הרהיבו בנפשם עוז תלמידי האר"י הקדוש לאמר לרבה האר"י, אל נא יחר בעיני אדוננו אם נשאל אותו בנוגע לכבודו הרם, ושזהו כבוד התורה בנגלה ובנסתר, כי מה שרקד כ"ק עם הזקן, אין אנו מכירים אותו, ובודאי אדם גדול הוא, אבל מה שרקד בכבודו ובעצמו עם השמש הר"ר אלעזר אזכרי, אם כי הוא ירא שמים, אבל אין זה כבודו של רבינו רבן של כל בית ישראל לרקוד עמו ביחוד. והאר"י שמע דברי תלמידיו ושחק, והשיב להם, הלא אם התנא האלהי רשב"י רקד עמו ביחוד, ואני הצעיר לא יהיה לי לכבוד לרקוד עמו. והבינו אז התלמידים את המחזה תואר הזקן הנזכר, כי הוא היה רשב"י בכבודו ובעצמו אשר שש ושמח בשמחת החברייא קדישא שבאו להילולא דיליה, ואנן מה נענה אבתריהו. ומאז אכן נודע הדבר מי הוא המשמש בקודש הנזכר בעל החרדים, כי עקבותיו לא נודעו בעוז קדושתו וצדקתו ומדרגתו, שכל ימיו קיים מקרא מלא "והצנע לכת עם אלהיו". עכ"ל.

הילד שנפל מהגג וקם לתחיה

ובספר "זכרון ירושלים" מספר כי בשנת תקצ"ו היו מאות אנשים על ציון רשב"י על הגג, ורוקדים ושמחים וילד אחד נפל מן הגג לבור עמוק למטה למטה ולא הרגישו בו כלל, עד שאחר חצי שעה רק ידעו מהנעשה, ואביו היה הולך ובוכה כי הרופאים בדקו אותו והיה כבר קר וכאבן דומם מת ממש, ואח"כ למחרת הקיזו לו דם וחיה ורקד עמהם, ורמזו על זה בספרים, שמעון בן יוחאי - ג' מחיה מתים.

ובספר "גדולת יהושע" מספר שבהילולא אצל הרשב"י זיע"א היה המנהג למכור ההדלקה ובאחד מן השנים בא עשיר אחד גדול והעלה המקח עד לעשרת אלפים זהובים-סכום עצום מאד מאד. והדליק את המשואה והיו רוקדים על הגג קהל גדול מאד והעשיר הנ"ל רוקד עמהם ונפל מן הגג ולא הרגישו בו עד לאחר שעה, אז הרימו אותו לחדרו כאשר רגליו שבורות לגמרי, והוא גונח מכאבים ולא היה שם רופא, והלכו להביא רופא מהכפר הסמוך וכו' ועד שבא הרופא באו ולא מצאו אותו בחדרו וחפשו אחריו וראו אותו רוקד על הגג, אמרו לו כיצד יתכן הדבר, וסיפר להם כי בא רשב"י בעצמו ואמר לו אתה תרמת סכום גדול מאד לכבודי היום ולכן תזכה להיות בריא ברגע זה, והעביר את ידיו על רגלי ותיכף עמדתי על רגלי, ועד עתה אני רוקד.

והרב ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל הביא מעשה נורא שראה בעיניו וז"ל: והנה לא אוכל להתאפק ולעצור מלספר מעשה ה', מעשה נס נפלא כי נורא הוא, אשר בעינינו ראינו, והנני עד ראיה לספר בקהל מעשה נס ופלא שראיתי בעיני בהיותי במירון ביום ל"ג לעמר בשנת תרפ"ג שחל אז ל"ג לעמר ביום הששי, ושכמעט רב הקהל מאלפי ישראל שהיו שם בל"ג לעמר נשארו אז במירון לשבות שם את יום השבת, וטעמנו אז שמחת שבת עלאית פלאית. וביום שבת קדש בבקר אחר תפלת מוסף שהתפללנו אז בבית המדרש על יד ציון קדשו הקדוש הרשב"י במנין האחרון קרוב לחצות היום, ויהי נשמע קול רעש גדול שילד אחד מאחינו הספרדים שאמו נדרה לעשות לו תגלחת (חלאקה) הראשונה כמנהג הידוע, ופתאם אחזתו להילד מחלת החולירה רחמנא לצלן, ושבק חיים לנו. והילד היה מונח באחד החדרים הקטנים הבנויים למעלה עלי גגות הציונים בחצר הקדש, וצוו הרופאים (שהיו שם מטעם הממשלה) שצריכין לעשות הסגר על כל האנשים שהיו בחצר מספר ימים.

וכשנשמע מהחצר פקודה זו, רבים מההמון נבהלו והתחילו לברוח מהחצר החוצה אל ההרים וגבעות אשר שם, אבל מיד הגיעו ובאו שוטרי הממשלה וסגרו החצר על שעריו ואין עוד יוצא ואין בא. ומבית ומבחוץ היו נשמעים צעקות קולות ובכיות, כי רבים מהיוצאים מבחוץ לחצר עזבו את ילדיהם ואנשי ביתם, וחפציהם בפנים החצר, והחצר נסגרה ונשמר על ידי השוטרים. ועל כולם עלה ונשמע קול יללה מהאשה אם הילד המת, שבנה הראשון והיחיד, שהביאתו על תגלחתו הראשונה איננו בין החיים ונהפכה שמחתה לתוגה. ואנכי בעיני ראיתי את הילד מונח בחדרו על הארץ ירוק ומת. וכל הקהל הצטערו מאד על נפש אחת מישראל וצער אמו, ולא יכלנו מרוב צער לעשות קדוש ולסעוד סעודתא דצפרא דשבתא. והנה פתאום

קמה אם הילד וחגרה מתנה כאשת חיל, ולקחה את הילד המת על ידיה וירדה למטה בבית הכנסת שעל יד הציון הקדוש הרשב"י, והניחתו על הרצפה שעל יד הציון הקדוש, ובקול מר ובבכי צעקה האשה אם הילד, הוי צדיק צדיק רבי שמעון, הנני אמתך באתי כאן לכבודך לגלח בני היחידי להביאו כאן ביום ל"ג לעמר, ואתמול הבאתיו חי ועשיתי לו התגלחת בשירים ובזמרה, בתוף ובכנור, במשתה ושמחה (כמו שנוהגים שם), ועתה איך אסע מכאן בלי הילד כו' כו', ובאיזה פנים אבוא לבית. וקולותיה ובכיותיה היו נשמעים על כל החצר הקדוש, ולב מי לא נמס כמים לשמע את קול צעקת האשה מרת הנפש. ואחר כך קמה ואמרה, צדיק צדיק, הנני מניחתו לפניך כמו שהוא, אנא ממך אל תבישני ואל תחזיר פני ריקם, ותחזירו לפני חי ובריא כמו שהביאותיו אתמול לפניך, ויתקדש שם שמים ושמך בעולם, וידעו כי יש ה' וצדיקים שופטים בארץ. ולסגולה, סגרו הדלת של הבית הכנסת של ציון רשב"י ולא נשאר רק הילד. וכעבר איזה רגעים נשמע הקול מבית הכנסת, צעקת הילד לאמו. והחכם שם פתח הדלת לפניה, והנה הילד קם על רגליו וצועק: "אמא תני לי מעט מים כי צמא אני". ונתנו לו מים, והיא העלתו הגגה, למקום חדרה מקדם, ונעשה שם רעש גדול מתחתית הילד המת וכל הקהל באו לראות הילד החי. וגם הרופאים נתאספו שמה ובדקו את הילד, והודו ואמרו, שאין זה בדרך הטבע כלל, אלא מעשי נסים, תחתית המתים על ידי התנא האלהי רבי שמעון. והתירו תכף ומיד לפתח שערי החצר, כי אין עוד צורך לעשות הסגר. והיה זה קדוש ה' גדול מאד וכל הקהל ברכו ברכת מחיה המתים, עד כאן.

רשב"י מחכה לרבינו מאור העולם במירון

היה זה בשנת תשכ"ב, עת חברי השיעור בביהכ"נ "שאל צדקה" סיימו מסכת שבת יחד עם רבם הגאון רבי יוסף עדס זצ"ל, החליטו לקיים את סעודת הסיום במירון אצל ציונו הקדוש של התנא האלהי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, ולמעמד זה הזמינו רבנים וחכמים.

גם את פני מרן שר התורה ר' עובדיה יוסף זצוק"ל חילו התלמידים בבקשה, ליזכות שרבינו ישתתף עמם בסעודת הסיום, ובפרט שהם תלמידיו הקבועים בשיעורו בהלכה לאחר שיעורו של רבי יוסף עדס. אך רבינו ענה בשלילה היות שהנסיעה ותוצאותיה יגרמו לו ביטול תורה מרובה. בימים ההם הנסיעה למירון היתה קשה ומסורבלת ביותר.

השעה 11:00 בלילה, ורבי משה חי שראבני ז"ל (גבאי ביהמ"ד "שושנים לדוד") עלה על יצועו ובחלומו הוא רואה את המקובל האלהי הגאון רבי יעקב חיים סופר זיע"א בעל "כף החיים" מדבר אליו ומצווהו, "לך לחכם עובדיה יוסף ותאמר לו שרבי שמעון בר יוחאי מחכה

לו במירון, למה הוא לא מגיע לסיום, יש שם הארה גדולה". ר' משה חי מתעורר מהחלום ואומר לעצמו חלומות שוא ידברו. וישן ויחלום שנית ושוב בחלום מדבר בו בעל ה"כף החיים", למה חזרת לישון, אמרתי לך שרבי שמעון בר יוחאי מחכה לחכם עובדיה שיבוא לסיום. מיד התעורר ר' משה חי והבין שעל השנות החלום שנית יש דברים בגו. הוא התלבש ושם את פעמיו אל ביתו של מרן רבינו זצוק"ל והודיעו על דבר החלום.

השעה היתה 12.30 בלילה ורבינו הבין שהוא צריך לצאת עתה למירון. מיד שכרו מרן רבינו זצוק"ל ר' משה חי ז"ל מונית ונסעו אל ציונו הקדוש שבהר מירון.

אומר ר' משה חי ז"ל, שבודאי קפצה להם הדרך, כי לא יתכן שעם כל אריכות הדרכים ובפרט באותם ימים, שהיו מספיקים להגיע לסעודה.

בשעה 2:00 בלילה לערך בשעת סעודת הסיום בציון הרשב"י, ראו לפתע כולם - הרבנים והקהל, שרבינו זצוק"ל הגיע. כולם התפלאו המה ראו כן תמיה, בידעם שרבינו היה נחוש בדעתו שהוא לא מגיע בשל ביטול התורה שהיה כרוך בדבר, אך משראו את ר' משה חי שרבאני מתלווה אליו, הבינו שיש דברים בגו.

השמחה היתה רבה לכולם שזכו שרבינו עט"ר הגיע לסיום, ולאחר דקות מספר כיבדוהו לישא דברי תורה לכבוד המעמד הגדול. רבינו עמד על עמדו ונשא מדברותיו כארבעים דקות. לאחר מכן נסע רבינו לצפת לציוניהם הקדושים של רבותינו עמודי העולם, מרן הבית יוסף זיע"א ורבינו האריז"ל, כן השתטח על קבר בניהו בן יהוידע הנצב על דרך העיר צפת, וכבר בהנף החמה הגיע חזרה לירושלים עיה"ק.

לאחר מכן שאלו תלמידיו את ר' משה חי לפשר השינוי בבואו של רבינו לסיום, והוא סיפר להם את כל הקורות אותו ועל השנות החלום פעמיים.

הסומא שנתרפא

בספר "ויאמר עמוס" מופיע הסיפור הבא: מעשה ביהודי שבלהט הוויכוח נשבע ברבי שמעון בר יוחאי. להפתעת הכל קם נכרי אחד ומחה בו בחימה: כיצד מעז אתה להזכיר שמו של אדם קדוש זה.

תמיהו הכל: מה לך ולרבי שמעון.

ענה ואמר: בן יחיד לי, יום אחד קם, ועיניו כהות ונהיה לסומא. גדול היה שברינו כים דרשתי בכל הרופאים, ולשוא. היתה בביתנו משרתת יהודיה שאמרה לאשתי: אם בקולי תשמעו,

קחוהו להילולת רבי שמעון בר יוחאי ובקשו עליו שם רחמים. הפצירה בי אשתי, ומאנתי לשמוע. אך כאמרה אלי יום יום, הוכרחתי לעשות רצונה. הגענו למירון בערב ההילולה, חילקתי כסף ללומדים ולעניים, הדלקתי נרות על הציון והתחננתי שירחם על בני ויעתיר לפני הבורא לרפואתו. ונדרתי, שאם יתרפא הילד אעלה על קברו מדי שנה בשנה ואפזר שם כספים לצדקה.

חזרנו, ואת הלילה עשינו באכסניית דרכים. כחצות קם הנער וקרא: אבא, רואה אני את השמים והכוכבים מן החלון, נרעשתי, ואמרתי: אולי חלום הוא. הדלקתי את האור ואמרתי: אם אמת בפיך, כתוב שתי שורות. מיד נטל את הקולמוס וכתב בכתב מיושר, ולשמחתי לא היה גבול, שבנו על עקבותינו ופירסמנו הנס, והכפלתי תרומותי. ומאז ועד היום שומר אני נדרי, ואנו עולים לקברו בכל שנה - ואיך מעז יהודי זה להעלות שמו על דל שפתיו ולהשבע בשמו.

ניסים ונפלאות

רבי יוסף סופר בעל "עדות ביהוסף" מספר על הנפלאות שאירעו בימיו במקום קדוש זה כשאירעה רעידת אדמה גדולה בצפת: "וכשיצא הרעש על הארץ (בחדש חשון תקכ"ב) באו כל הישמעאלים והערלים שבאותו מקום, לזה הבנין של רשב"י ז"ל, והדלת היתה סגורה וצעקו כולם ופתחו פיהם "רבי שמעון, רבי שמעון! מאחר שאתה אדם גדול בעולם וחשוב, וגם שמענו מפי אבותינו מחשיבותך וגם בעינינו אתה חשוב, פתח פתחך", ומיד נפתחה הדלת מאליה והלכו כולם לפניו, וגם הבתים שלהם ונשיהם ניצלו ולא היה להם היזק כלל, ועכשיו הוא רבי שמעון, חשוב בעיניהם מאד ביותר".

בהמשך האגרת (של ר' יוסף סופר) מספר עוד, "כשהיה רעש שני [יום ו' כסלו] ברחו כולם, היהודים וערלים וישמעאלים. לבנין של רשב"י ז"ל כבפעם הראשונה, וכשבאו קרוב לשם ראו שהבנין כולו הגביה והתנשא את עצמו למעלה וקפץ באויר כמו אדם מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, וכיפה מלמעלה של זה הבנין, התחלקה לשני חלקים. לחצאין, והיו פתוחים לשניים. כיון שראו זאת נפלה חרדה גדולה עליהם ונתחלחלו מאד, ופתחו כולם וצעקו "רבי שמעון, רבי שמעון! אם הבנין שלך כך הוא, מה יהיה סופנו עמנו", וזה היה יותר מחצי שעה, ואחר כך שקטה הארץ שקט הרעש ועמד הבנין על מקומו, והכיפה של מעלה שנתחלקה לשני חלקים נתחברה יחדיו כבראשונה ולא היה להם היזק כלל, והאנשים שבאו לשם ראו הנס הגדול בזה הבנין בחוץ ובפנים אם יש איזה סימן אז איזה חריץ בבנין, ולא נמצא כלל שום סימן או סדק בחומה שהיתה כבראשונה.

בסוף ספר הלולא רבא הביא רמז ממנהר"י רקח, רשב"י רמזו בפסוק (איוב כב, כח) ותגזר אומר ויקם לך, כי תיבת ותגזר גימטריא זה הרשב"י זיע"א, כי הקב"ה גוזר והוא מבטל וכמ"ש על המלאך שבא להשחית ורשב"י בטלו.

עוד רמז הביא שם, רשב"י נוטריקון יש שלום רב בימיו, וכמ"ש בזה"ק שבטל כמה גזרות ועשה שלום בעולם.

מובא במסע מירון (עמ' קי"א) דהרב חיים הלוי הורביץ בעל "חיבת ירושלם" מספר: "מהולל אקרא ה', אשר זיכני להיות במירון בל"ג בעומר שנת תקצ"ט לפרט קטן, ואספר נס גדול אשר קרה ביום ההוא אשר עיני ראו ולא זר, והיה בעלות כל העדה הקדושה אנשים נשים וטף, על גג המדרש של התנא רשב"י להתענג ולהביט בהילולא, ויפול ילד קטן כבן חמש שנים מגג העליה, והגג היה גבוה כמו שלושים אמה, והילד נפל לארץ היה כמו מת ממש, ובהיודע הדבר לקהל ויספקו כף, באמרם מת הילד, ואביו הולך ובוכה על בנו, ויצו רופא אחד אשר היה שם כי יקחו דם לילד, ויחי הילד והתחיל צועק "הוי אביו", ובהשמע בכי הילד וישובו כל העם לשמחתם וכו' והקדוש ברוך הוא שלח רפואה שלמה לזה הילד עד כי למחר נעשה בריא אולם ממש, והיה שמח בתוך קהל ועדה עם אביו, אז ידעו כולם כי רק בזכות התנא אלוקי נתרפא הילד לבל תושבת שמחתו".

קדושת המקום

חזיון נפלא שראה רבנו חיים ויטאל זיע"א על התגלות מלך המשיח בהר הקודש מירון: כתב רבנו חיים ויטאל זיע"א בספר החזיונות (חלק ב' אות ב') וזה לשונו: בשנה ההיא (שנת ה'שכ"ב כנזכר לעיל באות א'), חלמתי והנני נצב על ראש ההר הגדול שלמערב צפת, באמצע שני ראשים הגדולים אשר לו, שהם על כפר מירון. ואשמע קול מבשר ואומר: "הנה המשיח בא". והנה המשיח עומד לנגדי. ויתקע בשופר. והיו מתקבצים אליו אלפים ורבבות מישראל. ויאמר לנו: "בואו עמי, ותראו בנקמת חורבן בית המקדש". ונלך שם, וילחם שם, ויך כלל הנוצרים אשר שם, ויכנס לבית המקדש, ויהרוג גם אותם שהיו בתוכו. ויצו לכל היהודים ויאמר להם: "אחי, הטהרו עצמכם ואת בית מקדשינו מטומאת דם פגרי הערלים האלו וטומאת העבודות זרות אשר בתוכו. ונטהר ונבנה בית המקדש על מכונו, ונקריב קרבן התמיד על ידי הכהן הגדול". והיה כדמות רבי ישראל הלוי שכיני. ואשאל את המשיח: "ואיך הלוי יהיה כהן". ויאמר לי: "טעות היה בידכם וחשבתם כי לוי הוא, ואינו אלא כהן". ואחר כך הוציא ספר תורה מהיכל בית המקדש וקרא בו. ואיקץ. עכ"ל.

בקונטרס כבוד מלכים [להגר"ש העליר אב"ד צפת] כתב, וכל ת"ח המבין ויודע ומכיר גודל קדושת המקום וכו' ידע כי השניים כאחד טובים ומצומדים כאשר אל אחותה כי א"א בעולם להגיע אפי' אפס קצהו לשמחה אמיתית השופע ביום הזה אם לא כי יתבונן וילבוש חרדה ורעדה וישפיל עצמו ויבטש גרמיה כמו שאמר בזוה"ק (ח"ג שלח קס"ח). גופא דלא סליק נהורא דנשמתיא מבטשין יתיה, ולפי ערך הביטול והאין וביטול מסך מבדיל החומר הגס, כן לעומת זה ממילא יבוא ויושפע אור השמחה שמחה אלקית, ובזה נאמרה וגילו ברעדה, א"א לבוא הגילה אלא מתוך רעדה שקדמו, ואם לאו השמחה אינו אלא הוללות וכו'. ומעיד אני באמת כי בילדותי שמעתי פה מרבני קשישאי רבני הספרדים אשר אבותם ראו וספרו להם כי הרה"ק ר' חיים בן עטר זיע"א [בעל האור החיים] היה פעם אחת בהלולא פה עיה"ק צפת ת"ו וכשעלה למירון והגיע לתחתית ההר שעולים משם אל המקדש ירד מהחמור והיה עולה על ידיו ועל רגליו וכל הדרך היה גועה וצועק "היכן אני השפל נכנס למקום אש להבת שלהבת קוב"ה וכל פמליא של מעלה הכא".

ובמסע מירון (עמ' ס"ט) כותב, אב"ד דהלסקוב זצ"ל כשנסע למירון לחצר רשב"י וכשבא סמוך לחצר ג' או ד' אמות, ירד מהחמור והיה הולך על ארבע, היינו - על ידיו ורגליו הקדושים, היינו בשטיחות כפיים ורגלים על הארץ רק עד שער החצר, ולא נכנס אפילו לפנים מהחצר, כי אמר איך אשא פני ואיך ארים ראשי לכונוס לחצר מקום קדשו דרשב"י זיע"א, ובזה נסע לביתו ולא נכנס לשם, וכך היה משפטו כל הימים אשר חי.

ע"כ כל אחד ואחד צריך להכין עצמו בקדושה ובטהרה ובקריאת הזוה"ק, שע"ז כשעלה ביום הקדוש הזה על הציון הקדוש של רשב"י במירון ישמח בו רבי שמעון ויהיה לו פתחון פה אצל התנא האלקי רשב"י וימלא ה' משאלות לבו לטובה.

הארה גדולה בערב יום כיפור אצל קבר ר"א במירון

"יום שהביאו את רבי אלעזר למירון מנוחתו אצל אביו רשב"י, ואת היתה ערב יום כיפורים, כמובא (ברעיא מהימנא ובקה"ר) כידוע, ועל ידי זה מרגישים שם בעויה"כ על ציון התנא רבי אלעזר הארה גדולה, וכנראה שנתעורר אז ביום הזה מדי שנה בשנה באותו התעוררות התאחדות פגישת הנשמות הקדושות אב ובנו שראו החידוש ברוח נכון שנתחדש אז בקרבם".

(הרב המקובל הריא"ז מרגליות בספר 'הילולא דרשב"י עמ' ס"א)

דרושי הילולת רשב"י – דרוש ב'

גדולת רשב"י ויום ל"ג בעומר

ידוע שהיום הזה יום ל"ג בעומר הוא יום קדוש שמוכן מששת ימי בראשית שרשב"י יגלה בו סודות התורה, וביום זה למעשה סיים הרשב"י לגלות את הזוה"ק וסודות התורה, ולכן הוא סיום כל פנימיות התורה, ולכן יש בו שמחה גדולה מאד.

וכמו שכתב בסוף האדרא זוטא שרשב"י בקש שהיום ימשיך וימשיך ולא תשקע השמש עד שהוא יגמור להסביר ולגלות את כל הסודות שיש לו. וז"ל (דף רצא ע"ב) "והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה כיומא אחרא דהא כל יומא דא ברשותי קיימא".

טעם להדלקת המדורות

ולטעם זה כידוע מדליקים מדורות, כי ביום זה השמש המשיכה להאיר ולהאיר. ועוד טעם שמדליקים נרות כי זה רומז על האש שהיתה סובבת את הבית כמש"כ בתחילת האדרא זוטא, והיו כל הת"ח באים לכבוד רשב"י, ועמדו בחוץ והיו רואים את האש הגדולה ואת היום ממשיך וממשיך, והשמש זורחת כפי שפקד עליה רשב"י.

והמדורה הזאת, אם נבעיר חומר דלק מזוקק תעלה השלהבת כולה ולא תותיר אחריה מאומה, אמנם אם נבעיר המדורה ע"י עצים תעלה השלהבת למעלה ותותיר אחריה פחם, ורשב"י ע"ה היתה כל כוונתו לשמים ואין פחם ואין פסולת אצלו, ועד היום השאיר לנו האור הגדול, רק אנחנו בעוונותינו משאירים אחרינו מעט פסולת.

ובאותו יום היתה התקרבות גדולה מאד להי"ת, ואותו יום רשב"י גילה סודות וירדו כל פמליא דלעילא, והקב"ה והשכינה וכל נשמות הצדיקים, והיה בירור גדול של נשמות קדושות שרוצות לעלות, ולכן העולם נזדכך מאד מאד.

והצדיק ביום פטירתו ושמחתו, עולים כל הזכויות והתורה והמצוות שעשה ופעל לפני השי"ת, ועי"ז מעלים אתם עוד ועוד ניצוצי קדושה ונשמות וכו' שאין בכוחם לעלות לבד, אלא הצדיק מעלה אותם.

נעשה אדם נאמר בעבורך

וצריכים אנחנו להתבונן ולראות כי כל הסודות שגילה רשב"י, וכל פנימיות התורה והזוה"ק, כל זה גילה אותם רשב"י באותו הזמן בעיקר בשביל הדור הזה, דור "עקבתא דמשיחא",

וזה פלא מופלא, כזה אור גדול ורוחניות שאין כמותו בעולם, ואדם גדול כמו רשב"י שהוא דוגמת אדה"ר שעליו נאמר: **"נעשה אדם נאמר בעבורך"**. וכל הכח הגדול הזה מיועד בשביל דורנו דור עקבתא דמשיחא.

צריך האדם להתבונן במאמר הזה, ובראשונה יראה מי היה אדם הראשון, הרי ראשו היה מן הבריא, גופו מן היצירה, והעקביים שלו היו מן העשיה, והיו העולמות למעלה למעלה, ועתה ירדו בתוך הקליפות, א"כ נתאר לעצמינו את מעלתו שהיה מאיר ומוזהיר מסוף העולם ועד סופו וכל נשמות ישראל היו כלולים בו.

ובכ"ז כתוב שכאשר רצה הקב"ה לברוא את האדם בעוה"ז אמר למלאכים נעשה אדם בצלמינו כדמותנו ומי הוא האדם הקב"ה לקח את נשמת רשב"י והעמיד אותה לפניו, א"כ תארו לכם כמה היא זכותו של רשב"י שמאיר מסוף העולם ועד סופו, והוא כולל כל הנשמות, וכל עיקר פנימיות התורה התגלה על ידו.

נעשה אדם נאמר בעבורך - בזכות תורת הקבלה

וכן משמע בזה"ק (ח"א כב) וז"ל: ויאמר אלהים נעשה אדם - סוד ה' ליראיו (כלומר שסוד זה אין ראוי לגלותו אלא ליראי ה') פתח ההוא סבא דסבין (כך רואה רשב"י בחזיון הארת עתיק בדמות סבא דסבין) ואמר שמעון שמעון מש"כ "ויאמר אלהים נעשה אדם" מי הוא כאן הנקרא אלהים. בנתיים נעלם ההוא סבא דסבין ולא נראה יותר אמר רשב"י לחברים בודאי דהוא הקב"ה שנאמר בו ועתיק יומין יתיב עכ"ל.

והמתבונן יראה פלא שכשהתחיל רשב"י לדרוש על הפסוק ויאמר אלהים נעשה אדם אז שאל אותו הקב"ה מי זה "אלהים" האמור כאן ושאל כן הקב"ה כי הנעשה אדם נאמר על רשב"י כמו שאמר הפייטן נעשה אדם נאמר בעבורך, כלומר הקב"ה לקח את דמותו של רשב"י שעל ידו תינתן פנימיות התורה וכל סודות התורה המקיים ומעמיד את העולם כי אם לא התורה אין עולם ואז אמר למלאכים אתם רואים את הדמות הזאת אני רוצה לעשות את האדם הזה שנשמתו גבוה מעל גבוה והוא יעמיד את העולם ובזכות תורתו העולם יעמוד.

וכל הכח הגדול הזה והמאור הקדוש הזה והזכויות הללו בשביל דורנו דור עקבתא דמשיחא, שהוא דור שפל מאד מאד, ואלפי תינוקות לא מכירים את השי"ת וכו', והוא מלא במחלות יסורים וצרות וכו', ובכל זה מי מטפל, - רשב"י, כי הוא בכוחו יכול לפטור את העולם מן הדין, ובזכות תורתו וצדקתו ולימוד הזה"ק שעיקרו בא לדור של ביאת המשיח, עי"ז נגאל כמש"כ **"בדא יפקון מן גלותא ברחמי"** - פלא פלאות.

השתלשלות תורת הסוד

וכל התורה הזאת היתה גנוזה עד זמן הרמב"ן לפני כ-800 שנה, ואז נתגלתה כידוע. ולפני כחמש מאות שנה שלח לנו השי"ת את רבינו האר"י ז"ל שהיה בקי במשנה בתלמוד בהלכה בפלפול באגדות במדרשים, במעשה מרכבה, מעשה בראשית, שיחת אילנות, עופות, גלגולי נשמות וכו', וכל זה מונח בחיקו בכל עת שירצה וכו' ולא היה כדבר הזה מזמן רשב"י עליו השלום עד רבינו האר"י, והוא בכח פרישותו וחסידותו וגילוי אליהו הנביא זכור לטוב ידע והבין כל הסודות שגילה רשב"י לאשורן כנודע.

ומסר חכמתו למהרח"ו שעמל שנים רבות לסדר את כל התורה שמסר לו רבינו האר"י כדי שעם ישראל יוכל ליהנות ממנו.

ואחריו בא רבינו הרש"ש זיע"א, וסידר ספר שאין כמותו בעולם והוא הקדמת "רחובות הנהר" שבלי שאדם ילמד בו, לא יבין שום דבר מתורת האר"י ז"ל, ומימלא לא יבין גם את הזוה"ק כנודע.

טעם מדוע נקראת "תורת הסוד"

וכמו שכותב רבי צדוק הכהן מלובלין, כי לא בכדי נקראת החכמה הזאת חכמת "הסוד", כי סוד נקרא מה שאי אפשר לגלות בפה, שא"כ לאחר שיגלה גם אחר ידע כמוהו, אלא סוד הוא בבחי' "סוד ה' ליראיו" שאי אפשר לגלותו בשום אופן.

דהיינו שהרגשת האור הגדול בלב, אי אפשר להטעים לאף אחד, כי שניים שאוכלים מקערה אחת כל אחד יש לו טעם אחר בפיו לפי מעשיו והרגשתו, וזה נקרא סוד שאי אפשר להגיד כלל ועיקר. וכמו שהיו אומרים תלמידי רשב"י לרשב"י "אתיישבן מילין בלבן" רק בלב ולא מן הפה ולחוך, וזו היתה בחי' האש הגדולה שהיתה מסבבת את רשב"י והחבריא קדישא שהיתה מעלתם גדולה מאד מאד, והשאר רשב"י את האור הגדול הזה לדור שלנו, שאנחנו נתחמם מהאור הזה ונחזור בתשובה ונתקדש בו, ונלך בדרך ה' יתברך והאש העצומה הזאת תזכך אותנו ותלבן אותנו, כי ע"י האש אפילו שיש לנו יצה"ר שחזק מאד מאד כברזל, עכ"ז הוא נמס באש, והופך הוא עצמו לאש של יצה"ט בעה"ת, ואין לנו יותר אש וחום מלימוד הזוה"ק, שהוא מבטל היצה"ר מהאדם, ומיישר את לבבו ללכת בדרך ה' ולשמור מצוותיו, כדי שיהפוך האדם להיות אש להבת שלהבת בעבודתו יתברך.

והמתבונן יראה שרשב"י זכה שבימיו לא נראתה הקשת כי כל הסוחרים היו מרחשים ד"ת, ואפילו הצפורים, לכן היו כולם צדיקים וחסידים מקדושת רשב"י והזוה"ק, וזכות אותו דור עומד עד דורינו אנו עתה.

יכול לפטור העולם

איתא במסכת סוכה (מ"ה:), אמר ר' חזקיה א"ר ירמיה משום רשב"י ראיתי בני עליה (כת המקבלים פני שכניה) והם מועטים, אם אלף הם אני ובני מהם, אם מאה הם אני ובני מהם, אם שתים הם אני ובני מהם, א"ר ירמיה משום רשב"י יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עכשיו, ואלמלי אלעזר בני עמי מיום שנברא העולם עד עכשיו, ואלמלי יותם בן עוזיהו עמנו, מיום שנברא העולם עד סופו וכו'. (ופירש רבינו חננאל: הוא ובנו ויותם בן עוזיהו יכולים לפטור העולם מיום שנברא העולם עד סופו כי לא קבלו מזכויותיהם בעוה"ז כלום).

ובמדריש בראשית רבה (להב), ר' חזקיה בשם ר' ירמיה אמר כך אמר רשב"י אין העולם יכול לעמוד בפחות מל' צדיקים כאברהם אבינו, אי תלתין אינון אנא וברי תרין מנהון, ואם עשרין אינון אנא וברי מנהון, ואם עשרה אינון אנא וברי מנהון, ואם חמשה אינון אנא וברי מנהון, ואם תרין אינון אנא וברי הן ואם חד הוא אנא הוא. (פי' אין העולם יכול לעמוד פחות מל' צדיקים כאברהם אבינו ומתוך הל' צדיקים זה אני ובני מהם ואם זה רק כ' זה אני ובני מהם, ואם זה רק ה' זה אני ובני מהם, ואם זה רק ב' זה אני ובני, ואם זה רק אחד זה אני).

בגליון הש"ס (סוכה מה:) על דברי הגמ' יכול אני לפטור וכו' מציין הגרע"א לדברי אבות דרבי נתן (פט"ז, ד) וז"ל: רשב"י אומר מכאן שאין ישראל רואין פני גיהנם לעולם, משלו משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שהיה לו שדה זיבורית באו בני אדם והשכירה בעשרת כורין חטיין בשנה זבלוה עדרוה השקוה וכסחוה ולא הכניסו ממנה אלא כור חטים אחד בשנה אמר להן המלך מהו זו אמרו לו אדוננו המלך אתה יודע בשדה שנתת לנו שמתחלה לא הכנסת ממנה כלום ועכשיו שזבלנוה וכסחנוה והשקנוה מים לא הכנסנו ממנה אלא כור אחד חטים בלבד, כך עתידים ישראל לומר לפני הקב"ה רבש"ע אתה יודע ביצר הרע שהוא מסית בנו שנאמר כי הוא ידע יצרנו.

בספר חסידים (בולוגיא סימן תרי"א) כתב: וכן רשב"י שרצה לפטור את העולם מן הדין מפני שכך אמר אני עשיתי זכויות הרבה וקבלתי צער ועינויים הרבה במערה ולא בשביל עונותי הרי עינויים שלא כדין קבלתי ואותן הייתי שוקל כנגד עינוי שראוי לבוא לרשעים על עוונותיהם ובוזה הייתי פוטרן מיום הדין.

אפילו בני אדם שכבר נפטרו מן העולם ונתחייבו בבית דין של מעלה בעונש הגלגול נפטרים מן העונש בזכותו של אדונינו התנא האלוקי רשב"י זיע"א, כמ"ש בסוף האדרא זוטא דיצאת בת קול ואמרה על רשב"י "כמה פטרין ברקיעא משתכבין ביומא דין בגינך" [כמה מקטרגים ברקיע

משתתקים ביום זה בזכותך. ופירש בספר אהבת השם להגאון הקדוש המקובל האלוקי רבי יוסף סדבון זיע"א וזה לשונו: כמה שטרי חוב על בני אדם המחויבים עונשים וגלגולים משתככין מן הדין וכו' ונפטרו מן העונש, עכ"ל.

בן ח"י לחופה

ידוע מה שכתב הרב כי מי שעוסק בסודות התורה שגילה רשב"י ע"ה בזוה"ק הוא בחי' בן לקב"ה כי יש לו נשמה. ומי שעוסק רק בפשטי התורה נקרא עבד לקב"ה וכמו שאנחנו אומרים בר"ה אם כבנים אם כעבדים כנודע.

ועתה יובן מה שאמרו רבותינו בן ח"י לחופה, כי מילת "בן" פירושה מי שהוא זכה להיות מבחי' בן שעוסק בזוה"ק ובסודות התורה אז "חי לחופה" כלומר ביום ח"י באייר מוזמן הוא לחופה הגדולה שהיא ההילולא דרשב"י לבוא לאכול ולשתות ולשמוח שם שמחה גדולה. ובספה"ק איתא, דרבי שמעון הוא בחי' ידיד נפש של השי"ת, ומי שתלמיד ובן של רשב"י, נמצא שהוא בנו של ידיד ה', וראה "ידיד נפש אב הרחמן" ע"ה גי' "רבי שמעון בן יוחאי" בדיק, לרמוז לנו שרשב"י הוא ידיד הנפש של הקב"ה הנקרא אב הרחמן, ואז הקב"ה מרחם עלינו ומביא לנו הגאולה.

ומובא בספרים הקדושים על הפסוק "ושלושים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה", "בכל קודש לא תגע, ואל המקדש לא תבוא עד מלאת ימי טהרה". פסוק זה יש בו רמז גדול לשכינה הקדושה שבימים הללו מטהרת עצמה וסופרת שבעה שבועות להטהר במקוה העליון. **והנה** שלשים יום ושלשת ימים הם ל"ג בעומר, עד יום ל"ג בעומר תשב בטהרה, ותכין עצמה ליום הקדוש הזה, שבו זכינו לגילוי אורות הסודות הגדולים של תורתנו הקדושה. ואמר "בכל קדש לא תגע" יום ל"ג בעומר נקרא בכל קודש, בכ"ל גי' ב"ן שהוא היום של הבן הקדוש שעליו נאמר בפיוט "נעשה אדם נאמר בעבודך" א"כ בב"ן הקדוש שהוא רשב"י זיע"א לא תיגע ביומו לחללו ח"ו "בשה"י פה"י", ואפילו שהגעתם ליום הקדוש הזה עדיין ואל המקדש לא תבוא עד מלאת ימי טהרה, פי' ב"טוב" ימים אלו תעסוק בתורה הקדושה, ובפרט בסודות התורה, ואז תזכה שכבר מלאו ימי הטהרה, כי ימ"י הם אותיות י"ום מ"י שהוא יום החמשים, ככתוב תספרו חמשים יום, ואז זוכים לקדושה העליונה ולכל התורה הקדושה ביום מתן תורה - חג השבועות.

רשב"י בחינת משה רבינו

בהגהות ניצוצי אורות (סוף הקדמת הזוהר דף י"ד:) כתב, דע כי רשב"י ע"ה היה ניצוץ מרע"ה ודורו היה בבחינת דור דעה ולכן התחיל ספר הזוהר במלת בריש שהוא ר"ת רשב"י,

ולכן זכה רשב"י לראות מעלת דור המדבר הנזכר בזוהר (פ' שלח לך) ואמר שם דלא הוה כדרא דמדברא אלא דרא ידיה עד דייתי מלכא משיחא שהוא ג"כ ניצוץ מרע"ה ולכן עשה ספרא דצינעותא ה' פרקים כנגד חמשה חומשי תורה, ולכן ברח מפני הקיסר באמרם שמעון שגינה יהרג כמו שברח משה מפני פרעה ושם השיג שלימותו במדבר וכן השיג רשב"י שלמותו במערה במדברא דלוד כי שם נגלה אליו אלוקים.

ובספר הגלגולים (פלה) כתב, רשב"י ע"ה היה גלגול משה רבינו ע"ה ור"א בנו היה הנער שהיה משרת בפסל מיכה שהוא בן גרשום בן משה כדברי רז"ל, והיה הנער בן י"ג שנים ובעבור זה ישב ר"א י"ג שנים במערה.

וכן בספה"ק תפארת שלמה (מועדים) גם כתב שרשב"י משורש נשמתו של משה רבינו, ובספר שער יששכר (מאמר ימי החג ליום ג' דסוכות עמ' שנ"ח) כתב: וגם תראה לפלא כי גם ל"ג בעומר בגימטריא משה, שהוא פטירת רשב"י, שהיה שורש נשמת משה רבינו ע"כ לעולם אותו יום בשבוע שחל בו ל"ג בעומר אז חל בו באותו יום אח"כ, בימי הסוכות, יום ד' אושפיזא דמשה רבינו.

בסו"ס הלולא רבא (תיקונים, ליוורנו, תרמ"א) הביא כמה רמזים בענין זה, אמרו חז"ל בשגם הוא בשר, בשגם זה משה, ובגימט' משה, והנה "בשגם" באתב"ש הוא אותיות רשב"י, ורמזו שרשב"י ניצוץ מרע"ה, ואפשר עוד לרמז, משה נוטריקון שמעון הוא משה.

וזכר נודע מה שאמר הגאון המקובל חכם מרדכי עבדי מחכמי חלב שב"י ר"ת שמעון בר יוחאי, שעיקר עלייתו של משה רבינו היתה להביא את תורת השב"י.

וראיתי דבר גדול בספה"ק, שכאשר עלה משה רבינו לעולמות העליונים לקבל התורה, היה מקום מיוחד שאליו היה צריך להגיע ושמו "מרום", ולא נתנו לו המלאכים להגיע לשם, מה עשה לקח את נשמתו של רשב"י עמו וכך יכל לעלות למעלה ל"מרום" להביא את סודות התורה, וזה שאמר עלית למרום שבית שב"י איך וכיצד יעלה משה למקום שנקרא "מרום" ע"י שלקח עימו את השב"י שהיא רשב"י וזה נרמז במה שכתוב ויהי ש"ם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה, ש"ם - ר"ת שמעון משה שהיו יחד.

וכן ביארו בספרים שביום פטירת רשב"י גילה את האדרא זוטא ושם אומר רשב"י - אני מבקש מהשמש שלא תשקע עד שאגמור לדרוש בסודות התורה וכך היה. ובמה סיים בתיבות כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, ש"ם - ר"ת שמעון משה שמשא רבינו היה עמו ודרש עמו ואז זכה לבחי' צוה ר"ת צירף ו"ה שכידוע בזמן הגלות אין השם שלם ואין הכסא

שלם כי השכינה נפרדה מן הז"א בעלה כלומר מן אות ו', וע"י הסודות שגילה רשב"י גרם ליחוד העליון והנורא שהיה באותו יום, שהאיר אור גדול מאד ונסתלקו כל הקליפות וכך היה יחוד נורא ואיום.

ובזוה"ק איתא (ח"ג קלב): מעיד אני עלי שמים וארץ שמים העליונים ואת הארץ העליונה שבעליונות שאני רואה כאן באירא. מה שלא ראה אדם מיום שעלה משה בפעם השניה על הר סיני לקבל לוחות שניות (כי בלוחות ראשונות היו שם אַצְלִי בנ"י שזכו לראות מדרגות עליונות דכתיב "ויחזו את האלהים" וזכו לראות קירון פני משה בדרגתו הגדולה שפניו האירו כפני חמה אבל מאז ועד רשב"י לא זכה שום אדם לזה). שאני רואה את פני מאירות כאור השמש המאיר לעולם שכתוב "וזרחו לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה" ועוד שאני יודע שפני מאירות שגילו לי זה מן השמים ומשה לא ידע ולא הסתכל הה"ד "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו" ועוד שאני רואה בעיני שלש עשרה מידות של רחמים חקוקים לפני ומאירים כנרות. הזדרזו חברים קדושים שקיום וזכות כזה לא יהיה עד שיבא מלכא משיחא.

רשב"י כמשה ואהרן

ראיתי מאמר נפלא בדפי פרשת השבוע של מזכה הרבים "המאיר", ואביא מדבריו: גדולתו זו של רשב"י יש בה לדמות את רשב"י לדרגת משה רבינו ע"ה שעליו נאמר (דברים לח) "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה". ובמה גדולתו? שזכה להכיר יותר מכל הברואים גדולתו יתברך, פנים אל פנים, במראה ולא בחידות.

אולם בבית הראשון של הפזמון "בר יוחאי נמשחת אשריך", מגדיר את גדולתו של רשב"י כקדושת אהרן הכהן שנתקדש בשמן המשחה, "בר יוחאי שמן משחת קודש נמשחת ממידת הקודש, נשאת ציץ נזר הקודש חבוש על ראשך פארך", והיא מעלת אהרן הכהן שנתקדש בשמן המשחה כשהציץ חבוש על ראשו. המקור להגדרת רשב"י כקודש הוא בדברי הזוהר (נשא קמד): "רבי יהודה קארי ליה שבת דכולהו שיתא מניה מתברכין דכתיב שבת לה' קודש לה' מה שבת לה' קודש אוף רבי שמעון שבת לה' קודש". ונראה שהדמיון של רשב"י לאהרן הכהן הוא, כשם שאהרן הכהן קדושתו בכך שנכנס לפני ולפנים אל הקודש פנימה בתוך קודש הקודשים, כך רשב"י גדולתו בתורת הסוד שנכנס לפני ולפנים בסודות התורה בקודש הקודשים, להאיר התורה באספקלריה המאירה של סודות הקודש. מעלה זו של רשב"י שיש בו דרגת קדושת אהרן שנמשח ונתקדש בנזר הקודש, מרומזת גם ביום פטירתו ביום שפשטה תורת הסוד, שספירת ל"ג בעומר היא "הוד שבהוד", וכידוע ספירה זו של הוד היא מעלתו של אהרן הכהן כי משה בנצח ואהרן בהוד. ונכון להתבונן מהי מעלת אהרן הכהן בתוספת לגדולתו

של משה כרעיא מהימנא שנשתבח בה רשב"י. משה ואהרן אף על פי ששקולים הם ככתוב "הוא משה ואהרן" "הוא אהרן ומשה", ונמשלו כתאומי צביה, יש בהם מעלות שונות המשלימות זו את זו, ואף שלא קם בישראל כמשה עוד, הכהונה הקדושה ומעלותיה נתנו לאהרן. על הכתוב "אל תקרב הלום" שנאמר בשעה שהקב"ה נגלה אל משה רבינו לראשונה, אמרו חז"ל (ש"ר פר' ב'): "ביקש משה שיעמדו ממנו כהנים ומלכים, אמר לו הקב"ה אל תקרב הלום, כלומר לא יהיו בניך מקריבים, שכבר מתוקנת הכהונה לאהרן אחיך", ההוראה "אל תקרב הלום" נאמרה למשה כשאמר "אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה", כשרצה לראות ולדעת יותר ויותר בגדולתו יתברך, ועל כך נאמר "אל תקרב הלום", לפי שיש דברים שאינם ניתנים לתופסם בשכל אנושי, כי לא יראני האדם וחי, ו'לית מחשבה תפיסא בך כלל', אולם מה שאי אפשר להשיג בשכל אנוש, אפשר לחוש על ידי קדושה בדביקות וטהרה, וזו מעלת אהרן הכהן שנמשח בשמן משחת קודש. אכן מה שלא השיג משה רבינו כשבקש לראות בסנה, ונאמר לו "אל תקרב הלום", זכה אחר כך להתקרב ולעלות אל הקודש פנימה, כשעלה למרום וראה את המראה הגדול הזה, שבו למד את כל התורה וסודותיה, אולם קבל את הדברים כשהוא מעל מושגי אנוש בארבעים יום וארבעים לילה, ועל כן יש דברים וחלקים בתורה שמסר ולימד לעם ישראל, ויש חלקים שנשארו בגדר "אל תקרב הלום", שסתומים וחתומים מפני אדם, וזו תורת הסוד, מכאן שבשכל אנוש אפשר להכיר להבין ולהתקרב אל הקב"ה עד גבול תפיסת האדם, ועל כך נאמר "אל תקרב הלום", ומה שאי אפשר להשיג בראיה מוחשית ובדעה אנושית, אפשר להשיג בעבודה בקדושה ובדביקות בה', וזה סוד עבודתו של אהרן הכהן, ושילוב של שני הדברים כאחד הוא מעלת "משה ואהרן ככהניו" שנאמרה על שמואל הנביא.

על פי דברים אלה ניתן להבין מעלת רשב"י שנאמר עליו שיש בו ממעלות משה רבינו, כבן עליה שמסתכל באספקלריה מאירה, ונאמר עליו שנמשח בשמן משחת קודש כאהרן הכהן שנזר חבוש על ראשו, שיש במעלתו ידיעת התורה וסודותיה, וזכותו שהנחיל אותה עלי אדמות כאהרן הכהן שנכנס לפני ולפנים, והשרה השכינה בתוך העדה, והמפתח להבנת הדברים הוא ברמז שרמזו האריז"ל על רשב"י והביאו מרן החיד"א שגדולת רשב"י מרומזת בתהילים בפסוק "עלית למרום שבית שבי", "שבי" ראשי תיבות "שמעון בר יוחאי".

על פסוק זה נדרש בגמרא (שבת פח) בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם מה לילוד אשה בינינו, אמר להם לקבל תורה בא, אמרו לפניו חמדה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר

תנה הודך על השמים. אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה... אמר לפניו רבנו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה אנוכי ה'... אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם, תורה למה תהא לכם וכו' מיד הודו לו להקב"ה שנאמר ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ, ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב, מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב ומסר לו דבר שנאמר עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם, בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות". ונראה שעיקר טענת המלאכים "מה לילוד אשה בינינו" "ותנה הודך על השמים", היא לא על התורה כפשוטה, אלא על פנימיות התורה וסודותיה, אותה חמדה גנוזה שקדמה למעשה בראשית, ולזה הכוונה "תנה הודך על השמים". את החילוק בין הוד להדר מבאר המלבי"ם בכמה מקומות, שהוד הכוונה ליופי הפנימי שאינו ניכר, ואילו הדר הוא היופי החיצוני. כשראו המלאכים את משה רבינו בא לקבל תורה והוא מופשט ממושגי אנוש, הבינו שמקבל הוא לא רק את התורה והדרה במושגי אנוש, אלא את "הודה" את הפנימיות התורה וסודותיה, ועל כך עלתה השאלה "מה לילוד אשה בינינו", מה לאדם במושגי עליון המופשטים מחומר וצורה, כדי לקבל את ההוד, את הסודות והחכמה שקדמה למעשה בראשית, וזה עומק המושג "עלית למרום שבית שבי", שעלה משה והתעלה ממושגי אנוש, וקבל התורה והורידה לעולם הגשמי, בבחינת "שבית שבי לקחת מתנות האדם".

אולם על אף שזכה משה רבינו בהודה של תורה וסודותיה, נשארה תורה זו סתומה וחתומה, כתעלומה ואין קורא לה, עד שבא רשב"י שזכה וזיכה את הרבים בגילוי תורת הסוד ולהנחילה עלי אדמות.

וזה סוד הרמוז עלית למרום שבית "שבי" על רשב"י זיע"א, שהוא האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות, שזכה וגילה השבי של משה רבינו, שגילה את חכמת הנסתר בתורה, וזה הודה של תורה שזכה בה רשב"י, אותה חכמה שנאמר עליה "תנה הודך על השמים", ומתי נתגלתה לעולם תורה זו, שהיא הודו של הקב"ה, בספירת הוד שבהוד בל"ג בעומר, וזו גדולתו של היום ושל תורת הרשב"י זיע"א. בבית השני בפיוט יש ללמוד במה זכה, וכיצד הגיע רשב"י לדרגה של "שמן משחת קודש", לספירת ההוד דוגמת אהרן הכהן, "יום נסת יום אשר ברכת", הכוונה למערה שהתחבא בה. ויש לדייק הגדרת הפיוט לאותם שלש עשרה שנה שישב רשב"י במערה כשהוא נזון ממים וחרובים, כשגופו ספון באדמה עד כדי שכל גופו היה פצוע, אותה ישיבה פיזית זו הקשה מנשוא, הוגדרה כ"מושב טוב ישיבת", ובמה הטוב שבמושב מערה זו, ש"שם קנית הודך והדרך", שבאותה מערה ובאותו מושב קנה רשב"י את רובי תורתו שהיא "הודך והדרך". ושוב יש לדייק שעיקר מעלתו של רשב"י בהודה של תורה, בחכמת הנסתר, שזכה בה

וקנה אותה במערה, אם כי גם בתורת הנגלה שהיא הדרה של תורה גם בה התעלה במערה (לפי שתנאי הוא לידיעת הנסתר שיש להתעלות בתורת הנגלה כשלב ראשון לעליה בתורת הנסתר). ההגדרה בפיטו "במערת צורים שעמדת", יש בה ללמד על מעלת המערה ותכליתה, ששם קנה רשב"י את הודה של תורה, שהיא החכמה העליונה, בדומה למשה רבינו שבקש לדעת את חכמת הבורא, כשבקש מהקב"ה "הראני נא את כבודך", ואם כי נאמר שם "לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי", אף על פי כן, נגלה אליו הקב"ה, והשיג את אשר ניתן להשיג בבחינת "וראית את אחורי", ונאמר שם "ונצבת על הצור", ולזה הכוונה "במערת צורים שעמדת", שרשב"י השיג אותם השגות של קבלת סודות התורה, בבחינת "שם קנית הודך והדרך".

גדולתו של רשב"י שאף שנתקדש במערה בקדושה עליונה וחי במושגים של חיי עולם, זכה להודה של תורה, זכה שנגלו לו סודות תורה, וזכה לגלותם בעולם הזה, וזו הבחינה של משה ואהרן כאחד, משה רבינו עלה אל ההר ולמד תורה במושגים של מלאך וחי עולם, אהרן הכהן זכה להתקדש ולהשרות השכינה במושגי העולם הזה ובעבודה של חיי שעה, ואף רשב"י זכה לשמן משחת קודש כאהרן הכהן, ולנעשה אדם נאמר בעבורך כניצוץ של משה רבינו, ועליו נאמר "אשרי יולדתך ואשרי העומדים על סודך לבושי חושן תומיך ואורייך".

זכות התנא רבי שמעון בר יוחאי תגן עלינו.

בגמ' (קידושין מא ע"א) האיש מקדש בו ובשלוחו, השתא בשלוחו מקדש בו מבעיא. הרב מרוזין מפרש דרך רמז, דהאיש מקדש זה הקב"ה שנקרא איש כמ"ש ה' איש מלחמה, ואנחנו מתקדשים ומקבלים שפע "בו" ע"י ה"ת ובשלוחו ע"י רשב"י זיע"א "השתא בשלוחו מקדש" בגלות השפע והקדושה בא ע"י שליח רשב"י וזה"ק אבל "בו" כלומר על ידו יתברך "מבעיא" מלשון בקשה צריך לבקש מאתו יתברך שנוכה לזה.

גילוי הסודות בזוה"ק לדרא בתראה

הגמרא במס' שבת (דף קל"ח) אומרת כנשננסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו: עתידה תורה שתשתכח מישראל ואמר רשב"י ח"ו לא תשתכח שנאמר "כי לא תשכח מפ' זרעו" ומבואר הרי בזוה"ק שבזכות ספר הזוה"ק והלימוד בו וההתמדה בו יצאו ישראל מהגלות ברחמים א"כ אפי' סודות התורה לא ישתכחו וא"ת הרי אמרו עתידה שתשתכח, מיישב הזוה"ק דהפירוש עתידה תורה שתשתכח פי' בארמית תמצא ותמצא בישראל ואז רשב"י אומר ח"ו שתשתכח ר"ל שרק פשט התורה יהיה מצוי אלא גם סודות התורה ידעו ובזכות סודות התורה יצאו מן הגלות ברחמים וז"ש "והאמת תהיה נעדרת" פי' תהיה עדרים עדרים, וידוע שס"ת כ"י לא תשכח מפ' זרעו יוחאי,

ובודאי לא תשכח מפי זרעו הוא רשב"י ומרומזו בפסוק (דניאל ד,י) "עיר וקדיש מן שמיא נחית" ר"ת שמעון.

ורמזו כי לא תשכח מפי זרעו ס"ת יוחאי, והטעם שרשב"י היה בטוח שלא תשתכח התורה מישראל הוא, כי זיכו את רשב"י לגלות ולדרוש כל סודות התורה בספר הזה"ק, שבעיקר מיועדים הם לדור האחרון - הדור שלנו בסוד "צנצנת המן" שהיא למשמרת לדורות הבאים, שאם יאמרו ישראל איך נעסוק בתורה הקדושה - מהיכן תהיה לנו פרנסה, יראה להם משה שהקב"ה הוריד מן השמים במדבר וכך היה לעם ישראל אוכל והוא גם רמז למאכל רוחני שהוא הזה"ק.

כח הזה"ק

והנה סגולתו של הזה"ק וכוחו - לטהר את האדם ולקדש אותו ולגרש הקליפות והטומאה. כי כידוע כשהיה רשב"י דורש בזה"ק היה העולם נקי ומטוהר מהקליפות ולכן אפי' הסוחרים היו מדברים בסודות התורה והציפורים היו מצפצפות סודות התורה, כי הקדושה והאור של הזה"ק דוחה את הטומאה והקליפות מן העולם.

והנה השכחה באה בגלל שלאדם יש מוחין דקטנות שאז יש לקליפות אחיזה וממנה באה השכחה, ואם דוחים את המוחין דקטנות ע"י שממשיכים מוחין דגדלות, אז כבר אין שכחה כן כתב רבינו האר"י ז"ל בכמה מקומות.

וכל עיקר גילוי ספר הזה"ק שהוא סודות התורה שהיא החכמה העליונה שעל ידו ממשיכים מוחין גבוהים וגדולים ודוחין את המוחין דקטנות והאדם הופך להיות קדוש, כל זה הוא לדור האחרון, וא"כ בודאי שלא תשתכח התורה מישראל כי אומר רשב"י אני עשיתי חיבור מיוחד להציל את עם ישראל בדור האחרון מן הקליפות והסט"א ומן המחלות והאסונות, ולכן בודאי לא תשתכח התורה מישראל.

העוסקים בתורת הסוד נקראים בנים

וכבר אמר רשב"י בזה"ק שמי שעוסק בסודות התורה בזה"ק הוא בבחי' בן, ומי שעוסק רק בפשט התורה הוא בחי' עבד. והטעם פשוט כי אדם שיש לו עבד לשמשו, הוא נכנס לביתו ומסדר את כל עניני הבית, אבל אינו יכול להכנס לגנוזים והאוצרות של האדון לראותם וליקח מהם, אבל כאשר בא הבן לבית אביו יכול לילך לאוצרות אביו ולראות מה יש לו בגנוזו וליקח מהם ולהנות בהם וזו שמחת האב. והאוצרות הללו הם סודות התורה, שמי שזוכה להכנס לסודות התורה הוא בבחינת בן לאבינו שבשמים והוא זוכה לדעת את כל התורה ולזכור אותה ולא שייך אצלו שכחה.

ועתה מובן שכאשר עלה משה למרום להביא את התורה באו מלאכי השרת ואמרו לקב"ה מה לילוד אשה בינינו - "אשר תנה הודך על השמים" הרי יש לנו "דינא דבר מצרא". אבל עתה שראינו שעם ישראל הם בחי' בנים ובפרט מי שעוסק בזוה"ק, א"כ בבנים לא שייך טענת המלאכים לדינא דבר מצרא.

יום ל"ג בעומר

ואיתא בספה"ק "ועלו מושיעים בהר ציון ס"ת מרון, לרמוז כי ע"י תורת התנא האלהי רשב"י יבא משיח בן דוד ויגאלנו מכמבואר בזוה"ק ובדא יפקון מגלותא ברחמי. ובפרט ביומא דהילולא דרשב"י שביום זה עולים כל תורתו ומצוותיו שעשה וא"כ כל סודות התורה והזוה"ק וכל תורתו בש"ס ופוסקים וכל תפילותיו ומצוותיו עולים ומאירים ביום זה. ובפרט שביום ל"ג בעומר יש שמחה רבה כי יש יחוד עליון ומזמינים כל פמליא דלעילא שישמחו ומעטרין עיטורין לרשב"י וכמו שכתב הרמ"ק ביום פטירת הצדיק יש הילולא כי זה נקרא חתונה כי יש יחוד עליון של הקב"ה ושכינתיה חתן וכלה כי ביום פטירתו יתנוצצו ויעלו כל התורה והמצוות שעסק בהם ועל ידם יש יחוד עליון ונורא. ועל זה נאמר "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת ליבו". ויש ביום זה המתקת הדינים גדולה כמו שכתוב בסוף "אדרא זוטא" בת קלא דאמר "כמה פיטרין ברקיעא משתככין ביומיה דין בגינך" ר"ל כל אלו המקטרגים שפותחים פיהם על עם ישראל ברקיע ביום הזה משתתקים.

וא"כ בודאי שביום קדוש הזה כל מי שמגיע אצל רשב"י, רשב"י בכוחו הגדול שאמר יכול אני לפטור את העולם כולו מן הדין, פוטר אותו מן הדין, ונעשה פטור מכל הדינים, ובכוונה שפועל בו מה שאמר רשב"י זיע"א, ועוד שרשב"י נאמר עליו "כדאי הוא לסמוך עליו בשעת הדחק" שסומכים על רשב"י כשדוחק לאדם.

ולא עוד אלא שרשב"י מחלק ביום זה מתנות וישועות, כי זה יום החופה והשמחה הגדולה שלו, ומה שאדם מבקש ממנו הוא פועל ומשתדל בעבורו.

ויש הבדל גדול בין מירון של ל"ג בעומר, למירון של כל השנה. והוא על פי משל, אם אדם צריך איזו בקשה מאחד הגבירים הגדולים אם הוא בא על דלתי הגביר בימים רגילים הגביר יושב ומברר על פרטי הבקשה, ואם מוצא לנכון לעזור לאותו אדם הוא עוזר לו, אמנם כאשר יש לגביר הזה שמחה גדולה כגון חתונה, אז כל מי שמבקש ממנו ומה שמבקש נותן לו בלי שאלות, כי רצונו שכל אלו שסביבו יהיו שמחים ולא יהיה להם שום צער.

מובא בזוהר הקדוש (חלק ג' דף רמ"א) דאלמלא ניתנה תורה בסיני, הקב"ה היה אומר די לי שיש לי את "בר יוחאי" הוא, התורה שלו וסתריה.

א"כ גם בל"ג בעומר לא שואלים שאלות, כולם ראויים, כולם מקבלים.

דרושי הילולת רשב"י – דרוש ג'

בענין פני האדון דא רשב"י, ופרד"ס התורה

זכינו ביום הקדוש זה לבוא ביומא דהילולא של התנא האלהי רשב"י זיע"א וללמוד ולראות את פני האדון, דא רשב"י זיע"א, וכמו שכתוב בזה"ק בא ל"ח) "פני האדון דא רשב"י". ושואל ר' אברהם גלנטי זצ"ל לשון זה קשה, כי איך יכול להיות שרשב"י יאמר לשון כזה על עצמו? ומפרש על פי מה שכתוב בזה"ק פרשת תרומה, כי הצדיקים נקראים אנפי שכינה, וזה שאמר "פני האדון" דייקא, ולא את אדון ה'.

החלק החמישי שבתורה

והנה נודע ע"פ מש"כ מהרח"ו כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, פי' לשמה מי שלומד סודות התורה נקרא לשמה ואם לומד רק פשט נקרא לא לשמה, וע"פ זה כתב בעל הבא"ח זיע"א ופי' לשמה, לשם ה'. כי בתורה הקדושה יש ארבעה חלקים שהם פשט, רמז, דרש, סוד, וסימנם פרד"ס ויש עוד חלק חמישי, שהוא פנימיות הסוד, ואם לא היו ישראל חוטאים בעגל היו זוכים בעולם הזה בחלק חמישי שהוא פנימיות הסוד, ומכיון שחטאו ונשתברו הלוחות ולא זכינו לחלק החמישי דהיינו פנימיות הסוד, לכן עתה לומדים בו הצדיקים בג"ע. אומנם גם בעולם הזה יש צדיקים וחסידים מן הגדולים בישראל, כמו רשב"י וחבריו ששיגו מעט כל אחד כפי ערכו מחלק החמישי, כמו האבות ומשה רבינו, וז"ש הפסוק "וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה", "בשמחה" אותיות "בחמשה" כלומר החלק החמישי. וזה מובן על פי הסוד כי ארבעה חלקים אלו שסימנם פרד"ס הם כנגד ד' אותיות שם הוי"ה והם כנגד נרנח"י כי הפשט כנגד נפש והיא אות ה' אחרונה שבשם, ורמז כנגד רוח אות ו' שבשם, ודרש כנגד נשמה אות ה' ראשונה שבשם, וסוד שהוא חכמת הקבלה כנגד נשמה אות י' שבשם, והם כנגד ארבע עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה.

ואמנם פנימיות הסוד הוא בחינת יחידה כנגד קוץ היו"ד שבשם הוי"ה ונודע כי חמשה בחינות נרנח"י הם כנגד מעשה דיבור כוונה מחשבה ושמחה כי היחידה בחינת אריך הוא כנגד השמחה ולכן פנימיות הסוד הוא נרמז בתיבת "בשמחה".

וזה הפירוש כל העוסק בתורה לשמה לשם ה' שהוא לומד פנימיות הסוד חלק החמישי. ומפרש הרי"ח הטוב ע"פ מה שאמרנו לעיל את הפסוק "ולאביו שלח כזאת" ששלח יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. כי הנה החלק הרביעי שבפרד"ס נקרא יין, כמ"ש "ושתו ביין מסכתי", אך חלק

חמישי נקרא יין ישן ע"ש הלוחות הראשונים שהם ישנים. והנה יוסף הצדיק שלח לאביו סימן מהני מילי דחלק החמישי שהוא יין ישן להודיעו שהוא יוסף וזה שאמר הפסוק "וישראל אהב את יוסף וכו'". "אהב" אותיות "בא ה'", שהם חמשה חלקים. כי בן זקונים הוא לו והתרגום מתרגם "בר חכים הוא ליה".

ועוד פירש הפסוק "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלומותיו". כי אדם שרוצה להבין בזה"ק ובסודות התורה, ובפרט חלק החמישי, צריך לבכות ולהוריד דמעות כמו שעשה האר"י ז"ל שפעמים היה יושב על מאמר אחד בזהר הקדוש כמה ימים ומוריד דמעות כדי להבינו, וזה שאמר "הלוך ילך ובכה" כלומר מוריד דמעות, "נשא משך הזרע" כלומר אותיות הנמשכות ממילת "זרע" זין רי"ש עי"ן, שהם אותיות "יין ישן", ועי"ז יהיה מיתוק הדינים כי תתגלה התורה הקדושה בצירוף הדמעות שגם הם מיתוק הדינים, ואז בא יבא ברנ"ה נר ה' שהם חמישה נרות שהם נרנח"י כנגד חמשה חלקים, והבן. וע"פ זה יובן מה שכתוב בסוף אדרא זוטא, אבא אבא תלת הוו חד אתחזרו, ר"ל כאשר היית בעולם הזה עסקת בתורת הבריאה כי אפילו חלק הסוד של העולם הזה נקרא בריאה, שהיא תיקון ובידור נר"ן סוד האחור, שהם תלת, אך עתה כל התיקונים שלך אינם באותם תלת, אלא בחד שהיא החיה ששם בגן עדן תעסוק בתורת האצילות שהיא חד, תיקון החיה ומעלה.

בעיקר לשמוח ביום הקדוש הזה

וצריכים אנחנו לידע כי מי שזוכה ביום הזה לבא וללמוד בזה"ק בחשק, ובשמחה, ובהתלהבות, ואוכל, ושותה, ושמח, יזכה להשיג סודות התורה. וכפי שראינו מה שכתב בספר "מגיד מישרים", שבא המגיד אל מר"ן הבית יוסף ועודד אותו לבא אצל הרשב"י זיע"א ולקרא שם בספר הזה"ק בציון הרשב"י, או בכפר הסמוך לו, וז"ל "ובכן תדע כי הם הרשב"י ובנו שמחים מאד בקרבתכם ספר הזה"ק על מערתם או בכפר הסמוך להם, ואם תתמידו לקרות בו יגלו לכם רזין עילאין וכו'", להתבונן ולראות פלא פלאות.

וראה מה שכתב רבינו מהרח"ו זיע"א בשער הכוונות דף פ"ז, וז"ל ענין מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג לעומר על קבר רשב"י ורבי אלעזר בנו אשר קבורים בעיר מירון ואוכלים ושותים ושמחים שם וכו', ולא כתב "ללמוד" רק "לבא לאכל ולשתות ולשמוח". כי ביום הילולא דיליה מספיק רק לבא ולשמוח ולרקוד על גילוי הסודות כ"ש אם זוכה ג"כ לעסוק שם בזה"ק בשמחה ובהתלהבות עצומה ואח"כ אוכל ושמח ורוקד כמה מעלתו גדולה.

שלא לאסור לעלות בל"ג בעומר למירון

ומצינו מעשה שהיה, בזמן מר"ן הבית יוסף רצו לבטל את העליה וכו', ומרן ובית דינו כתבו רק את ביטול העליה, ועדין לא חתמו, ובא הרשב"י בלילה בחלום למרן הבית יוסף ואמר לו שאם יעשו כן תבא גזרה קשה על עם ישראל ח"ו, ומיד בבקר מרן הבית יוסף בטל את הכתב הזה. וכן זה היה בזמן האר"י ג"כ, ואז אמר האר"י לתלמידים כי נגזרה גזרה על עם ישראל ח"ו, בגלל האיסור לנשים לעלות לקבר הרשב"י, ואמרו התלמידים כבוד הרב יאמר להם לבי"ד, השיב האר"י הם הב"ד לא ישמעו לי, אמר מהרח"ו אני אלך, והלך והתריע על הענין הנ"ל והב"ד זימנו אליהם את האר"י, והאר"י הלך לב"ד והסביר להם את כל הענין, ואמר להם שביום זה אין דין ערבות, וכל אחד ישא חטאו, ושמעו לו ונתבטלה הגזירה ע"כ.

רשב"י מעורר את האדם לתשובה ומשפיע לו ולכל העולמות שפע דקדושה

והענין הוא שכאשר באים אל רשב"י, מתקרבים מאוד לבורא יתברך, ויש חשק גדול ורעדה גדולה לחזור בתשובה, ולכן צריך כל אחד ואחד אפי' שהוא רחוק מעבודת ה' ת, לבא לרשב"י, ואז יתקרב להשי"ת, וכמו שרמזו בפסוק, "וקרבנו מלכנו לשמך הגדול" בגימטריא "רבי שמעון בר יוחאי". שבזכותו כל יהודי מתקרב להשי"ת. כי הצינור הגדול משפיע לכל עם ישראל, שבזכותו בא השפע, והצינור הגדול זה הוא רשב"י זע"א כמו שרמזו: "הרשב"י" ר"ת יושפע שפע רב בכל העולמות. ובפרט אם זוכה האדם ללמוד את תורת רשב"י על ציונו, או בכפר הסמוך לו, זוכה להמשיך, שפע ושמחה בכל העולמות ועליו, כי שפתותיו דובבות.

עיקר הלימוד במירון הוא תורת הסוד

וכמו שמובא בזה"ק שר' אבא ור' חייא בבואם על ציון רבם, פני האדון ה', התנא האלקי רשב"י, הזכירו מתורתו וממעשיו הטובים בהשתטחותם על ציון הר קדשו. ושרש העניין לבא אצל הצדיק וללמוד מתורתו ולהזכיר מעשיו הטובים, או אם אדם אנוס ולא יכול להגיע למקום הצדיק, מספיק שילמד מתורתו, ויזכיר שמו ומעשיו, מובא בגמרא ביבמות דף צ"ז ע"א, אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לאדם לגור בשני עולמים? אלא אמר דוד המלך ע"ה "רבנו של עולם יאמר דבר שמועה מפי בעוה"ז", דאמר ר' יוחנן משום רשב"י, כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז, שפתותיו דובבות בקבר, פי' כאילו הוא חי. וי"א שפתותיו דובבות בעוה"ב. וכן הוא בבכורות דף ל"א. ופירוש ענין זה הוא, שזה בחינת השתטחות על קברי צדיקים, כי דיבור ומאמר וחידיוש הצדיק שאמר בעוה"ז שם טמן כח ונפש ואור מיוחד באותו מאמר ושם קבור וטמון החיות שלו, וא"כ הלומד מאמריו ומזכיר את שמו של התנא, כלומר אפילו השם

של התנא לבד, הוא כבר החיות שלו. ועוד מאמרים ודברי תורה שהוא חידש, אז אותו לומד נכנס עם המוחין והחיות שלו לתוך המוחין והחיות של הצדיק שטמן בדבריו, וזה נקרא אתדבקוּתא דרוּחא ברוּחא, ואז שפתותיו דובבות.

וכן איתא בזה"ק שאמר ר' יצחק לר' יהושע אתינא לגבך למיבעי מינך, דכד תימא מילי באורייתא ותדכר מאילן מילין דאנא אמינא, דתימא לון משמי בגין לאדכרא שמי. ופי' שם הרמ"ק כדי שיהיו שפתותיו דובבות בקבר, וא"כ צריך ג"כ להזכיר שם הצדיק שהשם גם כן גורם.

וכן איתא בירושלמי א"ר גידל לעולם יראה אדם כאילו בעל שמועה עומד לנגדו, שנאמר אך בצלם יתהלך איש. נמצא מי שאחרי מותו אומרים תורה משמו אפילו שהוא בעולם העליון, בכל זאת הנשמה הקדושה מתלבשת בצלמו ותבניתו כמו שהיה בעוה"ז. ולכן צריכים אנחנו לעסוק בפרד"ס התורה, ובפרט כאשר באים אצל רשב"י זיע"א.

ועיקר הלימוד על קבר הרשב"י הוא בתורת הרשב"י תורת הסוד, כמו שהסבירו בספרים הקדושים את הפסוק, "שלוש שנים יהיה לכם ערלים, ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קודש הילולים לה". התורה נדרשת בארבע פנים, שהם פרד"ס והעיקר הגדול מי שזוכה ללמוד תורה ע"פ הסוד. וזה שאמר הכתוב שלוש "שנים" מלשון "שונה הלכות", כלומר מי שלומד תורה רק בשלוש פנים, ערלים יהיו לכם, אמנם אם לומד ג"כ סוד שהוא החלק הרביעי וזה שאמרו חז"ל, הכתוב "ובשנה הרביעית", כלומר כשלומד תורה בפן הרביעי ע"פ הסוד, אז יהיה כל פרי קודש הילולים לה'. וזהו שאומר "עתידין אילני סרק שיטענו פירות", סר"ק בגי' ש"ס פי' אפילו אם למד הש"ס שלא על דרך הסוד שהוא מכונה בשם "סרק", עתיד שיבא בטעינת פירות, שביין סוד הלימוד, וזוהי כוונת המושג, "בתולה נישאת ליום הרביעי", התורה מכונה בשם בתולה כמו קרקע בתולה שעדיין לא הוציאה פירות, נשאת ונגבהת מלשון "נשא את ראש" ליום רביעי, היינו כשלומדים בחלק הרביעי ע"פ הסוד.

להיות אצל ציון הרשב"י ג' ימים

הרב הקדוש רבי חיים ויטאל זצ"ל מביא ב'שער הכוונות' (דפ"ז) שראה את רבינו האר"י ז"ל בא לל"ג בעומר הוא וכל אנשי ביתו לשלשה ימים, הרב הרי"ז מרגליות זצ"ל בספר "כחו דר"א ברשב"י" אות ב' כותב על זה וז"ל, "וכבר הערתי בספרנו הילולא דרשב"י שמצאתי מקור וסמך להיות אצל רשב"י ג' ימים שכן מובא בפסיקתא בשלה) דתלמידי רשב"י היו אצל רשב"י ג' ימים, ועתה מצאתי גם בזוהר חדש בראשית דף יד) יתבו תמן תלת יומין, וכן בזוהר ח"א קנה) יתבו תלתא יומין, וכן בזוהר ח"ג יח) קאים עלה תלתא יומין, שם דף ר"ה) חדה תמן תלתא יומין, ועתה ראיתי ב'מדרש פנחס' אות כ"ז) וז"ל: אמר טעם למה היה יום מתן תורה ג' ימים, כי כשבא לעולם אור חדש אי אפשר

להתיישב בזה העולם עד אחר ג' ימים וז"ש בזה חדא תלתא יומין, עכ"ל. ובוזה ה'מדרש פנחס' יבואר הכל, וכן נוהגים עד היום חברים אנשי מעלה וישרים לשהות ולישב בצלא דמהימונתא במירון שלושה ימים שהוא כעין בחינת שלשת ימי קליטה".

דרושי הילולת רשב"י – דרוש ד'

דברי התלהבות והתעוררות שאמרנו לקראת סדר לימוד הזוהר היומי העולמי

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה
מודים אנחנו על העבר ומבקשים על העתיד, מודים אנחנו לבורא העולמים שזיכנו ללמוד דף היומי כל יום ועתה בנוסף על הדף היומי נזכה בס"ד ללמוד גם את "הזוהר היומי" היוצא כעת ע"י ישיבתנו - מבואר ומפורט ככל האפשר ובתכלית ההידור. וכידוע כמה לימוד זה של הזוה"ק עושה נחת רוח גדולה בעולמות העליונים ומבטל גזירות קשות מעם ישראל, והעיקר שבכח לימוד זה יצאו ישראל מהגלות הקשה ברחמים גדולים, כמ"ש "בדא יפקון מן גלותא ברחמי". ולכן ערכנו לפניכם חוברת חדשית שכל יום נלמד בה ב' דפים עם ביאור נפלא, וגם מי שאינו מבין די לו שיגרוס את הזוהר כי גם בזה הוא מועיל מאד לנשמתו כמבואר בהקדמה להלן.

ולא יחשוש האדם חלילה שלימוד זה יגרום לו נזק כל שהוא הס מלהזכיר כן, אלא אדרבה ובחנוני נא "בואת" אם נזכה ללמוד "זוהר יומי" בכל יום כמה ישתנו החיים שלנו לטובה, אם בבריאות, אם בפרנסה, אם בהצלחה וכל משאלות לבנו לטובה.

כידוע ספר "הזוהר הקדוש" אוצר גדול ונעלה אור העולם שנתחבר בקדושה עליונה ע"י התנא האלהי עיר וקדיש מן שמיא נחית, ר"ת שמעון) והוא שמעון בר יוחאי יסוד העולם, שמן משחת קודש, בוצינא קדישא, בוצינא עילאה, בוצינא רברבא, עליו נאמר כי לא תשכח מפי זרעו ס"ת יוחאי, שהוא נהיר לנו בדורות אלו, יסוד הקדושה ועמוד החסידות, נעשה אדם נאמר בעבורך, הוציא האי ספרא דזוהרא, אשר מזהיר ומנהיר, לכל בני ישראל האיר, לדורות האחרונים, צנצנת המן הגנוזה, אשר ממנה יתפרנסון בדרא בתראה, ובגין דא יפקון מן גלותא ברחמי, מן הבאר היא ישקו כל העדרים, ומשם יתד ופינה לכל קדושת ישראל, ובו תלוי קץ גאולתנו ופדות נפשינו.

והנה דבר זה ידוע ומפורסם לכל כי ספר הזוה"ק נתחבר ע"י רשב"י והחבריא קדישא דיליה שנתגלו אליהם אליהו הנביא זכור לטוב ונשמות הצדיקים שבג"ע, מיישיבה של מעלה ומיישיבה של

מטה וגם למלאכי מעלה ניתנה רשות שירדו למטה ויגלו להם סודות התורה, וכמש"כ בתחילת ספר התיקונים: והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע וכו'. והמשכילים אל"ן ר' שמעון וחבריא, יזהירו - כד אתכנשו למעבד האי חבורא, רשותא אתיהיב להון, ולאליהו עמהון, ולכל נשמתין דמתיבתאן לנחתא בינייהו, ולכל מלאכיא באתכסאי ובארח שכל, ועלית על כלא יהיב רשו לכל שמהן קדישין ולכל הויין ולכל כנויין לגלאה לון רזין טמירין, כל שם בדרגא דיליה, ורשותא יהיב לעשר ספירן לגלאה לון רזין טמירין, דלא אתיהיב רשו לגלאה לון עד דייתי דרא דמלכא משיחא.

הזוהר מסוגל לפרנסה

ובהמשך דבריו שם הביא הרח"ו מדברי הזוה"ק והתיקונים כי בדרא בתראה שהוא הדור האחרון, שעל פי כל הסימנים נראה שזה דורנו, כי לכ"ע אנחנו ממש בפתח, הגאולה והפרנסה והישועה תהיה ע"י לימוד הזוה"ק. וכמו שכתוב בתיקוני הזוהר תיקון ו': וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך כד אתגלא לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא. ופרנסה, הכוונה גם לפרנסת הנשמה כי עיקר הכח והלחם של הנשמה הוא ע"י לימוד הזוה"ק.

צנצנת המן

עוד כתב: וכד יהא קריב ליומי משיחא אפי' תינוקות של בית רבן יהיו מזומנים לעסוק ולדעת בסודות התורה וכו'. לכן בראות רשב"י זיע"א ברוח קדשו ענין זה, ציוה לרבי אבא לכתוב ספר הזוה"ק בדרך העלם להיות מוצנע למשמרת עד דרא בתראה קריב ליומי מלכא משיחא שהוא הזמן הזה עתה ממש, שבזכות המתעסקים בו תצמח הגאולה במהרה בימינו בעז"ה"ת, ועל זה כתוב קח צנצנת אחת ותן שם מלא העומר מ"ן וכו' למשמרת, להצניע לדור האחרון.

תיבת נח

ומוסיף הזוהר כי זה החיבור - ספר הזוהר הקדוש הוא כמו "תיבת נח" שכל נשמות הצדיקים כלולים בו - "זה השער לה' צדיקים יבואו בו". וכאשר יתגלה זה החיבור בעולם בדור האחרון רבים יתאספו ללמוד ולעסוק בו, וכל אותם שיזכו שיהיה להם חלק בספר הזוהר הקדוש ינצלו מהמבול הנורא שישטוף את הדור האחרון, אם ממלחמות, אסונות, מחלות, פגועים ועוד... ספר הזוהר הקדוש יהיה כתיבת נח בעבורם להצילם, ואשרי הזוכה!

והנה בזכות הלימוד בספר הזוהר הקדוש "יזכו עם ישראל לגאולה ברחמים"

וכמ"ש בזוהר הקדוש בפרשת נשא נגלה משה רבינו זיע"א "הרעיא מהימנא" (הרועה הנאמן) לרשב"י וחבריו וכך הוא אומר לרבי שמעון זיע"א אודות מעלת הזוהר:

"בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי" ביאור הדברים: בזכות החיבור שלך ספר הזוהר הקדוש יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים! ללא צרות וייסורים וצער חבלי משיח.

וכ"כ הרמח"ל כי ע"י צער המערה שנצטער רשב"י ורבי אלעזר פטר את הדור האחרון מצרות ע"י שילמדו ויעסקו בזוה"ק כנ"ל.

לאור כל האמור לעיל דע לך אחי אהובי שעלינו להתחזק בלימוד התורה הקדושה בש"ס ופוסקים, ובפרט בלימוד הזוה"ק יום יום ע"פ הסדר, ולא לעזוב אפילו יום אחד שיעבור על האדם בלא לימוד בזוה"ק כמה עלים לפחות, כי הוא המפתח של הגאולה הפרטית והכללית, מי שיכול בהבנה, ומי שאינו יכול עכ"פ בגירסא, ולא יתירשל האדם לומר מי אני ומה חיי שאעסוק בזוה"ק, כי זו היא עצת היצה"ר. כי הזוה"ק מתאים לכל יהודי ויהודי כקטון כגדול, ת"ח, אברך, בחור ישיבה, נער בת"ת, או אדם שעובד לפרנסת ביתו, ואפי' נשים צדקניות טוב שיגרסו בזוה"ק.

'לא תכירו פנים במשפט כקטון כגדול תשמעו' - במשפט אותיות בפשט, כלומר לא תלמד רק פשט התורה ותכיר פנים רק לה, אלא כקטון כגדול - קטנים וגדולים, כולם תלמדו "תשמעו" - ר"ת ת'ורת שמעון.

אפילו רשע יגרוס בזוה"ק

ועוד אומר לך חביבי, כי אפי' רשע גמור טוב שיגרוס בזוה"ק כי המאור שבו מחזירו למוטב. ומעשים ראינו איך שאמרנו לכמה אנשים טובים ומוצלחים שבעוונות לא הלכו בדרך ה' שיעסקו בזוה"ק, וב"ה עתה חזרו למוטב, והם שמחים מאד בתורה הקדושה.

כי אף גרסא בעלמא - קריאה ללא הבנה כלל בספר הזוהר הקדוש - מעלתה גדולה ונשגבה ופועלת רבות ונצורות.

משל למה הדבר דומה: לרופא הנותן תרופה לחולה, אף על פי שחולה זה אינו מבין כלום בחכמת הרפואה, רק לקח תרופה מרופא מומחה שבקי ויודע בחכמת הרפואה, התרופה מועילה לו, והוא בסיעתא דשמיא מתרפא וקם מחליו, וכן הדבר לגבי הקריאה בספר הזוהר, אף שהקורא לא מבין כלל את אשר הוא מוציא מפיו, הקדושה העליונה הטמונה במלים של ספר הזוהר הקדוש, פועלת בקורא אותם את פעולתה, וזוכה לכל המעלות שנאמרו לגבי העוסק בספר הזוהר הקדוש. (גורי הארז"ל, החיד"א, פלא יועץ, דגל מחנה אפרים, רבי חיים פלאג"י שו"ת ישכיל עבדי, שו"ת פרחי כהנה, עצי עדן קומארנה, בן איש חי ספר בניהו, הסכמת הרב הקדוש מאפטא, תקוני זוהר דפוס מעזבז, אור נערב להרמ"ק חלק ג' פרק ג', מטה אפרים סימן תקפ"א סעיף קטן י"ז, ועוד).

וכיון שידעת כמה גדולה מעלת למוד חכמת האמת יודע גודל החיוב וגודל השכר למי שלומד הקבלה, כי למוד הזוהר בגרסא בעלמא בונה עלמין, וכל שכן אם יזכה ללמוד ולהבין פרוש מאמר אחד, יעשה בו תקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלמוד הפשט שנה תמימה לשון הכסא מלך, תיקוני זוהר מ"ג).

וכן אמר הגאון הצדיק רבי שלמה בלוך זכר צדיק לברכה משם רבו החפץ חיים זכר צדיק לברכה, שעל למוד ספר הזוהר אין שום הגבלה כי רבו מדרש, והיה החפץ חיים מעורר לכלם שילמדו כל שבת את הזוהר של אותה פרשה ואפילו לבחורים. ר' יוסף בן שלמה מפוז'ן, הוספות בנין יוסף).

מעורר את האדם לעבודת ה'

ומרן החזון איש זכר צדיק לברכה, הורה לשואליו ללמוד זוהר כספר מוסר, ואף למד בו בעצמו עם בן אחותו, הגאון רבי שמריהו גריינמן זכר צדיק לברכה. ובספר מעשה איש עובדות על מרן הגאון הקדוש החזון איש זצ"ל: מובא שאמר: לשון הזוהר הקדוש מעורר יותר מכל מאמרי חז"ל.

ובעינינו ראינו למאור עינינו הגאון הגדול מו"ר חכם בן ציון אבא שאול זצוק"ל שהיה נותן עצה לתלמידיו לגרום בכל יום ויום כמה דפים בזוה"ק כדי שיבינו טוב לימוד הגפ"ת וכן היה שנפתח לבם בתורה. ואפילו ילדים בת"ת שהתקשו בלימודם, ראו ממש ישועות ע"י שגרסו בזוה"ק ואע"פ שלא הבינו.

מרפא ברוחניות וגשמיות

ספר הזוהר הקדוש, הוא המרפא לנפש הגדול ביותר שקיים! בכח הקריאה בו, לטהר ולקדש את נפש האדם ולרפאת מכל חולי ומכל מדות רעות ותאוות רעות רחמנא ליצ'לן, עד שהיא מאירה ומוזהירה באור קדוש ועליון. וכל האזהרה אודות למוד הקבלה וההגבלות על כך, לא נאמרו כלל ועיקר על למוד פשט הזוהר ומוסריו ועל הקריאה בו, אלא נאמרו על למוד בכתבי הארז"ל בשער הכוונות, שער הגלגולים, עץ חיים וכו', אשר ללמודם נצרכת הכנה גדולה ואזהרות גדולות. ולכן אין בכך כל חשש, ותוכל לצמוח מכך רק טובה וברכה לאדם עצמו ולכלל ישראל.

ובפרט שזכינו בס"ד ויש לנו כיום את הזוהר המחולק לב' דפים ליום, למוד קבוע בכל יום, ובמספר דקות בלבד מקבלים את הכח, את העצמה, ואת הזכות לגאולה השלימה ברחמים.

"כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק". שבזכות שלומדים בספרו של התנא האלהי רבי שמעון בר יוחאי זכותו יגן עלינו אמן, נוושע בכל הנצרך לנו.

תיבת "ורפאתיו" עולה בגימטריא (703) כמנין שמעון בר יוחאי (703), כי בזכותו נמשכת רפואה לאדם. ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות, ראשי תבות הרשב"י, שהעוסק בתורתו יזכה בסיעתא דשמיא לשפע רב רוחני וגשמי.

הדף היומי בזה"ק

הנה לאור הדברים הנ"ל, ומכיון שעתה מתחילים מחזור חדש ב"ה ללימוד הדף היומי, כאשר כבר הארכנו במעלתו הגדולה והמפורסמת, והוא מועיל מאד לנשמה ולהשגה יעו"ש שלמפורסמות אין צריך ראייה. וב"ה מזה שנים רבות שאנחנו זוכים בשיבתנו הקדושה לשלב עם לימוד דף היומי גם לימוד משנה יומית, כל יום ב' משניות, שבמשך ארבע שנים מסיימים ששה סדרי משנה, וכן לומדים הלכה יומית ומוסר יומי מספר הקדוש "ראשית חכמה", וכן הלכה ומוסר מספר הקדוש "חפץ חיים". ואת עלית על כולנה - שיש לנו קביעות בזהר הקדוש ללימוד כל יום מעט, ומשתדלים לדלות כמה גרגירים מדבריו הקדושים, וכבר כמה פעמים זכינו לעשות סיום הזהר"ק ב"ה, ורצינו לעורר את עצמנו יחד עם כל קהל עם ישראל ה' עליהם יחיו, שכמו שזוכים ללימוד דף היומי נזכה ללימוד "זהר יומי" שבידוע לימוד הזהר הוא נשמת התורה הקדושה, ובלא לימוד זה אין הבנה טובה בתורה, ואין לה כח לעלות ולעשות נחת רוח גדולה לבורא עולם, כי בלי לימוד פנימיות התורה הרי אותה הלימוד הוא כגוף בלא נשמה שאינו חשוב לכלום, וכפי שהארכנו לעיל.

והנה בדיוק בשבוע זה שבו מסיימים כלל ישראל את הש"ס, ובו מתחילים מחדש את לימוד הש"ס במחזור חדש, ואנחנו חפצים ליזכות ביחד עם כל ישראל בלימוד הזהר"ק בזה שתצא כל חודש חוברת לימוד הזהר"ק מתחלת הזהר"ק - מהקדמת הזהר ועד גמירא, והחוברת יהיו בה ששים דפים עם ביאור קצר ונפלא, השווה לכל נפש, שכל יום ילמד האדם ב' דפים, והם דפים קצרים וקטנים בכמות, ובקושי יגיע לרבע עמוד מהדפים הרגילים של הזהר, שהאדם ילמד אותם במשך עשרה דקים, ויזכה בזה לקרב את הגאולה ולזכות לגאולה ברחמים, כמ"ש בזהר"ק [נשא קכ"ד ע"ב] "בדא יפקון מן גלותא ברחמי".

והנה מקור הדברים הוא בשער רזה"ק לרבנו האריז"ל די"א ע"א וזלה"ק: גם צריך להזהר שלא לבטל בכל יום הקביעות של מקרא משנה תלמוד וקבלה, עם הכוונות שלהם כמבואר במקומו וצריך להזהר בזה מאד. ועוד כתב האריז"ל שם ע"ב) וזלה"ק: גם אל הר"א הלוי יצ"ו שא"ל מורי ז"ל עצה לענין השגה והיא זו שלא ישיח שיחה בטילה ושיקום בחצי הלילה ויבכה על חסרון הידיעה... עכ"ל מהרח"ו מפי האריז"ל. אמנם האדמו"ר מקמרנא זצ"ל הביא וזלה"ק: וכן נתן מרן האריז"ל תיקון לבעל תשובה שיאמר חמש דפים זהר או תיקונים בכל יום וכן נהג מורי ורבי דודי

הקדוש צבי [מזידיטוש'ב שר בית הזוהר] עכ"ל. [ס' נתיב מצוותיך]: וכ"כ עוד הרבה חכמים וקדושים הרב החיד"א זצוק"ל ועוד, ומורנו הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל היה אומר לנו שנלמד כל יום כשני דפים בוזה"ק, אמנם אנחנו מביאים עתה לפני הקורא רק כרבע עמוד ובדוא"ש שגם זה עושה פעולה גדולה בנפש האדם וכל המוסיף מוסיפים לו.

הזוה"ק לדור שלנו

והנה בפרשת "עקב" יש רמז גדול ללימוד הזוה"ק בפרט בדורנו דור עקבתא דמשיחא, שהפרשה מתחילה "והיה עקב תשמעון" והנה כבר אמרנו לעיל שבזכות לימוד הזוה"ק יצאו ישראל מהגלות ברחמים, בלא צרות, יסורים, מלחמות, מחלות, אסונות, אלא אך ורק בחסד ורחמים. וכידוע ששם אלהים הוא בחינת דין ושם הוי"ה הוא בחינת רחמים, וזה שאמר והי"ה אותיות הוי"ה ב"ה, המורה על מדת החסד הרחמים, אם אנחנו רוצים "והיה עקב" בזמן עקבתא דמשיחא שהקב"ה ינהיג את העולם במדת החסד והרחמים שהוא שם הוי"ה ב"ה, ונצא מהגלות ברחמים, אז תשמעון. צריך ללמוד תורת שמעון בר יוחאי, שאפשר למתק הדינים ולזכות למדת החסד והרחמים, ע"י תורת שמעון, וגם ליכות להבנה טובה בתורה, כי תשמעון מלשון שמע הבן.

וממשיך הפסוק: "את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם". שהלימוד יהיה ע"מ לקיים שילמד את תורת הרשב"י ע"מ להתקדש ולהטהר ולקיים דברי הזוה"ק והמקובלים, ואז יתקיים "ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך" שיזכה לכל הישועות אכ"ר.

וכן והיה "עקב" אותיות "קבע", לקבוע זמן קבוע לתורת שמעון כל יום ויום, ששואלים לאדם קבעת עתים לתורה, ו"קבעת" זהו מלשון גזילה כמ"ש וקבע את קובעיהם נפש, שגזול מזמנו ללימוד התורה ובפרט לימוד הזוה"ק. ואז עי"ז נזכה לצאת מהגלות ברחמים ובשמחה, והעיקר לכל זה הוא תורתו של רשב"י שזיכו אותו מן השמים. וכן תשמעון גי' "תורה וגדולה במקום אחד" שבזכות תורת רבי שמעון יזכה האדם לתורה וגדולה במקום אחד.

אפילו גירסה ללא הבנה

ואספר לך ידידי כמה פועל לימוד הזוה"ק וסודות התורה גם כשהאדם לא מבין אלא קורא בגירסא בלבד, מה ששמעתי מפי מו"ר הגאון הגדול המקובל האלקי ראש ישיבתנו מוה"ר מרדכי שרעבי זצוק"ל שסיפר לנו כאשר למדנו באחד ממוצאי שבתות בלימוד הספר הקדוש "ראשית חכמה", שראה לרבי יצחק כהן זצ"ל בחלום, שכידוע רבי יצחק היה אחד מחכמי הכורדים בשכונתינו, והיה חסיד וצדיק ירא שמים וגרים באורייתא תדירא, ובנו שהכרנו היה ג"כ תלמיד חכם

גדול למד בשיבת "פורת יוסף". רבי יצחק בסוף ימיו היה בא ללמוד אצל מורינו ורבינו והיה יושב בשיעורים של עץ חיים ושער הכוונות, אבל מכיון שלא עסק בתורת הח"ן, ורק עתה בעת זקנותו בא, היה רק שומע, והיה אומר עוד קצת ואני אתחיל להבין, וכך ישב שנתים וחצי, ואח"כ נפטר לחיי העולם הבא. ובא בחלום למור"ר, והרב שאל אותו בחלום, רבי יצחק מה המצב למעלה, ואמר לו כבוד הרב, דע לך שכל מה שזכיתי ללמוד כל ימי חיי ולסגל תורה ומצוות ומעשים טובים, לא עזר לי בשמים כמו השנתיים וחצי שישבתי לשמוע תורת הסוד בלי להבין, אין לתאר ולשער מעלת הלימוד הזה כאן בעולם העליון, וזה מה שעזר לי יותר מכל מה שעשיתי כל ימי חיי. ואח"כ שאל אותו הרב מתי תבא הגאולה, ואמר לו קרוב ולא קרוב, כלומר אם ילמדו זוה"ק וסודות התורה הגאולה קרובה מאד ותהיה ברחמים.

הרי לפניך חביבי שלימוד הזה"ק מרומם מכל לימוד, וזה שעזר לו בעולם העליון. ואם לא די לך בזה אביא לפניך ג"כ מה ששמעתי מהרב הגדול רבי יעקב הדאיה שליט"א ששמע דבר זה מפי אבותיו, שזקנו החכם השלם המקובל האלהי כמוה"ר שלום הדאיה זצוק"ל שהיה ראש מקובלי "בית אל", אמר לו חמיו הרה"ג הדיין המצויין ראב"ד חלב כמוה"ר יצחק לבטון זצ"ל בסוף ימיו, שכל ימיו הוא למד רק נגלה והוא רוצה ללמוד גם תורת הסוד, ואמר לו מה נלמד, אמר לו הטוב ביותר שנלמד "עץ חיים", וכך היה, במשך שנתיים עסקו כל היום כולו בספר הקדוש "עץ חיים" יום יום ולאחר שנתיים עשו סיום עם סעודה חשובה והיו שמחים מאד, ולאחר תקופה קצרה נפטר רבי יצחק לבטון זצ"ל לחיי העולם הבא ובא בחלום לחכם שלום הדאיה זצ"ל, ואמר לו דע לך כי כל מה שלמדתי כל ימי חיי והייתי דיין ועסקתי יומם ולילה בתורה, לא עזר לי בשמים לזכות לגן עדן כמו השנתיים ימים שלמדנו יחד תורת הקבלה בספר הקדוש "עץ חיים", ואין לך לשער ולתאר מה עושה ופועל לימוד זה בעולמות העליונים, אם לאדם עצמו הלומד, ואם על כללות עם ישראל. לכן בבקשה ממך תזכה את כל החכמים וכל החברים ותשדל אותם לעסוק בתורת הח"ן בסודות התורה בזוה"ק, כי אפילו בגרסא בעלמא בונה עולמות ועושה פירות ופירי פירות.

ולכן אתה הקורא הנכבד שראית גודל המעלה הגדולה של לימוד הקבלה, בבקשה תזכה את נשמתך ואת כל בני ביתך בזכות הגדולה הזאת שבזכות לימוד זה ננצל מכל מיני מחלות אסונות ויסורים וכמו שהבאנו לעיל כי לימוד הזוה"ק הוא "תיבת נח" של ימינו שכל הרוצה להנצל מהמבול של הצרות יכנס לתיבה זו וינצל. והעיקר-שנזכה לצאת במהרה מהגלות ברחמים רבים.

יה"ר מלא"ש שזכותו של רשב"י יגן עלינו ועל כל ישראל אחינו להצילנו מכל צרה וצוקה נגע ומחלה ונזכה לאקמא שכינתא מעפרא ולביאת הגואל בב"א.

ביאור ההפטר

הקשר בין ההפטר לפרשה

בהפטר: מסופר על רוב דיני כהונה, וזה מעין הפרשה שבה מסופר גם כן על רוב דיני כהונה.

תוכן ההפטר

לעיתיד לבוא בבנין הבית השלישי, ישרתו לפני ה' הכהנים מבני צדוק, כי הם לא זזו מעבודת ה', בזמן שאחרים תעו וסרו מעבודתו יתברך, ולכן הם ראויים ונבחרו לשרת לפני ה' בכל העבודות.

וכאשר יבואו לקודש הקודשים ביום הכפורים, אין להם ללבוש שמונה בגדים, אלא ישרתו לפניו בבגד לבן של פשתן, גם המגבעות יהיו מפשתן וכשגומרים את העבודה ויוצאים יחליפו בגדיהם, כדי שלא יתערבו עם העם בבגדי הקודש.

אסור להם לגלח את כל שערם, גם אסור להם לגדל שער ראשם אלא חייבים להסתפר פעם אחת בחודש, ותספורתם תהיה ככוסמת, שראשו של שער אחד נמצא בצד עקבו של השער השני.

אסור להם לקחת אלמנה וגרושה, אך אלמנה לבד שאיננה חלוצה, יכולה להתחתן עם כהן הדיוט, כי כהן גדול אסור גם באלמנה.

בנוסף לעבודתם במקדש, הם ילמדו את העם להבחין בין קודש לחול וכן בין דבר טמא לדבר טהור, ידונו דיני ממונות וישפטו את העם משפט צדק וילמדו אותם תורה ודעת. אסור להם להטמא למת, פרט לשבעה קרובים שמצוה להטמאות להם, ואחרי שיפרוש מהמת ישב מחוץ למחנה שבעת ימים, יזו עליו מאפר פרה אדומה ואז יטהר.

הם לא לוקחים חלק ונחלה בישראל, אלא יתפרנסו ממתנות כהונה, שיירי המנחה, החטאת והאשם לכהנים, כמו כן הביכורים, החלה ותרומה גדולה לכהנים, ובזכות מתנות כהונה תשרה הברכה אצל ישראל הנותן.

יחזקאל פרק מ"ד פסוק ט"ו - סוף.

טו וְהִכְהִנִּים הַלְוִיִּם הַבָּאִים מִשְׁבֵּט לוי בְּנֵי צְדוֹק הַכֹּהֵן, שְׁשִׁימֵשׁ רֹאשׁוֹן בַּמִּקְדָּשׁ בִּימֵי
שְׁלֹמֹה וְלֹכֵן נִקְרָאִים כּוֹלֵם עַל שְׁמוֹ(רש"י) אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי וְלֹא זָזוּ
מִעֲבֹדֶת הַמָּקוֹם (מ"ד), וְלֹא עֲבָדוּ עִזִּי (מלבי"ם) בְּתַעֲזוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵעַלִּי כֹאשֶׁר תַּעֲזוּ וְסִדְרוּ
יִשְׂרָאֵל מֵעַל ה' (מ"ד) הֵמָּה בְנֵי צְדוֹק יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי בְּבִנְיַן בֵּית שְׁלֹשִׁי [א]
וְעָמְדוּ לִפְנֵי בְּכָל עֲנִינֵי הַכְּהוֹנָה (מלבי"ם) לְהִקְרִיב לִי חֶלֶב וְרֹם נֶאֱמַר אֲדַנִּי
יְהוָה: הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל-מִקְדָּשִׁי וְהֵמָּה יִקְרְבוּ אֶל-שְׁלֹחֲנִי
לְשִׁרְתָּנִי הֵם יִסְדְּרוּ אֶת לֶחֶם הַפָּנִים עַל הַשּׁוֹלְחָן (ת"י) וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמֶרֶתִי [ב] הֵם

עיונים והארות

על התורה).
ב. הַמָּה יבואו אל מקדשי והמה יקרבו אל
שלחני לשרתני ושמרו את משמרתִי - הזכיר
הכתוב דוקא "אל שלחני", כי ידוע שהשלחן היה
בצפון, ומשם בא השפַע לכל באי עולם, ולכן
הרוצה להעשיר יצפין, אבל המנורה היתה בדרום
שהיא מורה על התורה, וכמו שכתוב: "כי נר
מצוה ותורה אור", ולכן הרוצה להחכים ידרים.
וזהו שכתוב: "מצפון תפתח הרעה", לפי שנאמר:
"מצפון זהב יאתה", וריבוי הזהב גורם לאדם
לחטוא, וכמו שכתוב "ורם לבבך ושכחת".

אבל לעתיד לבוא יבוא יצר הרע המחטיא את
האדם ויגדור פרצת צד צפון אשר היה עד
הנה פתוח. ולכן אמר "והמה יקרבו אל שלחני
לשרתני", ותהיה הברכה מצויה אצלֵיהם, ואף על
פי כן "ושמרו את משמרתִי" (אהבת יהונתן).

א. וְהִכְהִנִּים הַלְוִיִּם בני צדוק אשר שמרו את
משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי
המה יקרבו אלי לשרתני - בעת שמתרבים
המורדים במלכות, יוכל אוהב המלך לעלות
במדרגה יותר גבוהה מאשר בשנים כתיקנן, כי
הלא הוא מגן על המלך בשעת הסכנה. וכן הדין
במי שמציל מן הדליקה, בא על שכרו משלם.

ועכשיו הוא העת שרבו המורדים במלכו של
עולם, ועלינו מוטל להגן על כבודו בכל
חינו, ממש כמו אוהבי המלך שומרי ראשו.

חיים אנו בתקופה שמעלים את התורה על
המוקד רחמנא ליצולן, ומי שמציל אותה
בדאי שיבוא על שכרו, ובזמן שיבא משיח צדקנו
ויתפרסמו ברבים שמות המורדים והמגינים, אזי
כל אחד יבוא על שכרו על פי פעלו (חפץ חיים

ישמרו עבודתי (מ"ד): **וְהָיָה בְּבֹאֵם** הכהנים הגדולים ביום הכפורים **אֶל-שַׁעְרֵי**
הַחֹצֵר הַפְּנִימִית הוא ההיכל שנקרא חצר לעומת קודש הקודשים **בְּגָדֵי פִשְׁתִּים**
יִלְבְּשׁוּ בגדי לבן מפשתים שכהן גדול משמש בהם ביוהכ"פ לעבודת פנים **וְלֹא-יַעֲלֶה**
עֲלֵיהֶם צִמָּר כי בפנים לא יעשו עבודה בשמונה בגדים שיש בהם צמר **בְּשָׂרָתָם בְּשַׁעְרֵי**
הַחֹצֵר הַפְּנִימִית בשערי ההיכל **וּבֵיתָה [ג]** ופנימה ממנו שהוא קודש הקודשים (מ"ד):
יַחַד פִּאֲרֵי פִשְׁתִּים מגבעות פשתן **יִהְיוּ עַל-רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי פִשְׁתִּים**
יִהְיוּ עַל-מְתֵנֵיהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בִּיזַע במקום זיעה (רש"י): **יֵט וְיִבְצָאתָם** הכהנים
מהעזרה שלהם **אֶל-הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה** לא לעזרת נשים, אלא **אֶל-הַחֹצֵר**
הַחִיצוֹנָה אֶל-הָעַם היא עזרת ישראל (רד"ק) **יִפְשְׁטוּ אֶת-בְּגָדֵיהֶם** בגדי כהונה

עיונים והארות

שהלובש "כלאיים" גורם רעה לישראל.

אֵין לך אסון גדול מזה, כאשר הכוחות הרעים מתאחדים יחד, כאשר המקטרגים מזדווגים למקום אחד, שגורמים רעה לישראל, וכבר אמרו רבותינו (סנהדרין עא:): "פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם".

ומכל שכן כאשר הרע מתלבש ומתעטף בבגדים הטובים, כי אז נשקפת סכנה איומה לקיום האמת שהיא חותמו של הקדוש ברוך הוא, ואין לך קפידא גדולה מזו על מי שמערב את החטא עם המצוה, את החוטא עם הזכאי (קול צופיח ח"ב).

ג. והיה בבואם אל שערי החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם צמר בשרתם בשערי החצר הפנימית וביתה - בעולם העליון יש מקטרגים שתפקידם לדבר רע על ישראל, והקדוש ברוך הוא מרוב אהבתו לישראל מפריד ביניהם, שלא יהיו מחוברים יחד במקום אחד לדבר רע על ישראל, שאילו היו במקום אחד, לא היתה חלילה תקומה לשונאיהם של ישראל. ה"שעטנז" רומז להשוות את המקטרגים שלמעלה ולחברם יחד, ומי שמחבר למטה צמר ופשתים ולובש אותם, הריהו גורם חיבור לאותם מקטרגים במקום אחד והם באים לדבר רע על ישראל, נמצא

אֲשֶׁר-הִמָּה מִשְׁרָתָם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַּת הַקֹּדֶשׁ הָעוֹמְדִים
 בַּתַּחֲתִיּוֹת הָהָר וּמִמַּעַל וְלִבָּשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּגָדִים אֲחֵרִים בְּגָדֵי חוּל (מ"ד) וְלֹא-יִקְדָּשׁוּ
 אֶת-הָעָם בְּבִגְדֵיהֶם וְלֹא יִתְעַרְבוּ עִם הָעָם בְּבִגְדֵיהֶם שֶׁלֹּא יֵרָאֶה שֶׁהָעָם קְדוּשִׁים כְּמוֹהֶם (רד"ק)
 [וְעוֹד כִּי הָעָם חוֹשֵׁב שֶׁאִם יֵגַע בְּבִגְדֵי הַכֹּהֲנוֹהַ יַעֲשֶׂה קְדוֹשׁ כְּמוֹ הַכֹּהֲנִים]: כּ וְרֹאשָׁם שַׁעַר רֹאשָׁם לֹא
 יִגְלָחוּ [ו] לְהַעֲבִיר אֶת כָּל שַׁעֲרָם (רש"י) וּפָרַע לֹא יִשְׁלָחוּ לֹא יִנִּיחוּ שִׁיגְדֵל שַׁעַר רֹאשָׁם יוֹתֵר
 מִדִּי אֲלֹא פֶּעַם בִּלְיָ יוֹם יִגְלָחוּ (רד"ק) כָּסוּם יִכְסְמוּ אֶת-רֹאשֵׁיהֶם יִסְתַּפְּרוּ כְּמוֹ כּוֹסְמֵת רֹאשׁ
 שַׁעַר אֶחָד בְּצַד עִקְבוֹ שֶׁל שַׁעַר הַשֵּׁנִי (רש"י): כֹּא יִיָּן לֹא-יִשְׁתּוּ כָּל-כֹּהֵן בֵּין כֹּהֵן גָּדוֹל וּבֵין
 כֹּהֵן הַדְּיוֹט (מ"ד) בְּבוֹאָם אֶל-הַחֲצֵר הַפְּנִימִית הוּא הַחֵיכָל (רש"י): כֹּב וְאַלְמָנָה
 וְגֵרוּשָׁה לֹא-יִקְחוּ לָהֶם הַכֹּהֲנִים הַגְּדוֹלִים לְנָשִׁים כִּי אִם-בְּתוּלֹת
 מְזֻרְעֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאֲלֵמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֲלֵמָנָה רַק שְׂתֵּהִיָּה אֲלֵמָנָה
 וְלֹא גְרוּשָׁה אוֹ חִלּוּצָה מִכֹּהֵן יִקְחוּ חֵלֶק מִהַכֹּהֲנִים יְכוּלִּים לִקְחַת אֲלֵמָנָה וְהֵם כֹּהֲנִים הַדְּיוֹשִׁים (רש"י):
 כֹּב וְאֶת-עַמִּי יִזְרוּ אֶת עַמִּי יִלְמְדוּ הַכֹּהֲנִים לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל (מ"ד)

עיונים והארות

מה שתויי יין מחלי עבודה, אף פרועי ראש מחלי עבודה.

כסום יכסמו את ראשיהם - תאנא ראשו של זה בצד עקרו של זה כמין תספורת של בן אלעשא. תניא א"ר לא לחנם פזר בן אלעשא את מעותיו אלא להראות בו תספורת של כהן גדול (סנהדרין כ"ב).

ד. וראשם לא יגלחו - (ילק"ש) שנו רבותינו, מלך מסתפר בכל יום, כהן גדול מערב שבת לערב שבת, כהן הדיוט אחד לשלשים יום, מנלן, אתיא פרע פרע מנזיר, כתיב הכא וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו, וכתיב התם גדל פרע שער ראשו, מה להלן שלשים יום אף כאן שלשים יום. תנן אלו הם שבמיתה, שתויי יין, ופרועי ראש... ומניה,

וּבֵין-טָמֵא לְטָהוֹר יוֹדְעִים הֵם יִלְמְדוּם דִּינֵי טוֹמְאָה וְטָהָרָה (מלבי"ם): כֹּדֶן יַעֲלֶה-רִיב
 שִׁיחִיהָ בֵּין בַּעֲלֵי הַדִּין בְּדִינֵי מִמוֹנוֹת (ע"פ ת"י) הִמָּחֶה יַעֲמִדוּ (לשפט) לְמִשְׁפָּט לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים
 בְּמִשְׁפָּטִי (ושפטהו) יִשְׁפָּטוּהוּ כִּי הַכֹּהֲנִים יִהְיוּ בִּסְנֵה־דִרְיָן לְדוֹן דִּינֵי מִמוֹנוֹת וּנְפֻשׁוֹת
 בְּמִשְׁפָּטִי הַתּוֹרָה (מלבי"ם) וְאֶת-תּוֹרָתִי וְאֶת-חֻקֹּתִי הַנּוֹהֲגִים בְּכָל יְמֵי מוֹעֲדֵי
 בְּדַבַּר הַקּוֹרְבָנוֹת יִשְׁמְרוּ הֵם לַעֲשׂוֹת וְאֶת-שַׁבָּתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ בְּדַבַּר הַקּוֹרְבָנוֹת הַבָּאִים
 חֻבָּה לְיוֹם (מ"ד): כֹּה וְאֶל-מֵת אָדָם אִם אָדָם מֵת לֹא יָבוֹא כֹהֵן הַדִּיּוֹט (רד"ק) לְטָמְאָהּ
 אֵת עֲצָמוֹ (מ"ד) כִּי אִם-לֹאֵב וְלֹאֵם וְלִבָּן וְלִבַּת לֹאֵח וְלֹאֲחֹת
 אֲשֶׁר-לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ יִטְמְאוּ וְהֵם שֶׁבַע קְרוֹבִים שְׁמוֹתָם לִכְהֵן, דְּטוֹמְאָת קְרוֹבִים
 מִצֻּוָּה (מלבי"ם): כֹּה וְאַחֲרֵי טָהָרְתָּ אַחֲרֵי פְרִישְׁתּוֹ מִן הַמֵּת (רש"י) שִׁבְעַת יָמִים
 יִסְפְּרוּ-לוֹ אַחֲיוֹ הַכֹּהֲנִים שֶׁאִם יִשְׁכַּח לֹא יִנְיָחוּהוּ לִכְנֹס לְמִקְדָּשׁ (רד"ק ע"פ פס' כו) [וַיִּזְהָרוּ מִמֶּנּוּ ז' יָמִים]:
 כֹּה וּבִיּוֹם בָּאוּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ בְּתַחֲלִיל בִּיאַת הַכֹּהֵן לְהַתְחַנֵּךְ בַּעֲבוּדָה (רש"י) אֶל-הַחֲצֵר
 הַפְּנִימִית הִיא עֶזְרַת כֹּהֲנִים אֲשֶׁר שָׁם הַמִּזְבֵּחַ (מ"ד) לְשָׂרֵת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֲטָאתוֹ
 הִיא עֲשִׂירִית הַאִיפָה [ה] סוּלַת שֶׁהָיוּ הַכֹּהֲנִים מְבִיאִים בְּיוֹם הַחִינוּךְ שֶׁלָּהֶם (רש"י) נָאֻם אֲדֹנָי יְהוֹה:

עיונים והארות

איפה = 3 סאין = 16.66 ק"ג.

חֶקֶב = 4 לוגין = 0.925 ק"ג.

סאה = 6 קבין = 5.55 ק"ג.

לוג = 4 רביעיות = 0.23 ק"ג.

ה. יקריב חטאתו - זהו עשירית האיפה שהיו הכהנים מקריבים ביום החינוך (מצודות).

ולפי המובא בספר "שיעורי תורה" סימן ג' מאת הרב אברהם חיים נאה זצ"ל, יהיו המידות כדלהלן:

בור = 10 איפות = 166.6 ק"ג.

כח וְהִיתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נִחַלְתָם מוֹתֵר קִרְבְּנִי יִהְיֶה נַחֲלָתָם (מ"ד)
 וְאַחֲזָה חֶלֶק וְנַחֲלָה בְּאֶרֶץ לֹא-תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי אֲחֻזָּתָם
 (רד"ק): כֹּס הַמִּנְחָה שִׁירֵי הַמִּנְחָה (מ"ד) לְאַחֵר שֶׁהִקְשִׁירוּ אֶת הַקּוֹמִץ וְהַחֲטָאת וְהָאֲשָׁם
 הַקָּמָה הַכֹּהֲנִים יֹאכְלוּם וְכָל-חֵרֶם הַהִקְדָּשׁוֹת (רש"י) בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם לִכְהֹנִים
 יִהְיֶה: לִי וְרֵאשִׁית כָּל רֵאשִׁית הַגֶּזֶז, וּמִתְּנוֹת, וְתִרְוּמָה, וְתִרְוּמַת מַעֲשֵׂר (מלבי"ם) בְּכֹרֵי כָל
 הֵם הַבְּכוֹרִים וְכָל-תִּרְוּמַת כָּל כָּל הַתִּרְוּמוֹת כֹּלֵם בֵּין דָּגָן בֵּין תִּירוֹשׁ בֵּין יֵצֵהָ מִכָּל
 תִּרְוּמוֹתֵיכֶם מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁאֵתָם חַיִּיבִים לְהַפְרִישׁ מֵהֶם תִּרְוּמָה לְכֹהֲנִים יִהְיֶה
 וְרֵאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם הַפְּרִשְׁתָּ חֵלֶה (מ"ד) תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן וְעִיזֵי תֹכֶה לְהַגִּיחַ
 בִּרְכָה אֶל-בֵּיתְךָ: לֹא כָל-נִבְלָה וּטְרֵפָה [ו] מִן-הָעוֹף וּמִן-הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים לְמִדַּת שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָה לָהֶם מְלִיקַת הָעוֹף שֶׁהִיא
 נִבְלָה הוֹצֵרֶךְ לְהוֹדִירָם עַל שֶׁאֵר נִבְלֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁאִסּוּרוֹת לָהֶם (רש"י):

עיונים והארות

אכלי הא ישראל אכלי, א"ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדרשה, רבינא אמר כהנים איצטריכא ליה, סלקא דעתך אמינא הואיל ואישתרי מליקה לגבייהו משתרי נמי נבלה וטרפה, קא משמע לן (מנחות ע"ה).

רביעית = ביצה וחצי בקליפתה = 86.4 גרם (כל רביעית האמורה בגמרא היא רביעית הלוג). יוצא לפי זה עשירית האיפה = 1.666 ק"ג וזהו שיעור חלה.
 ו. כל נבלה וטרפה - (ילק"ש) כהנים הוא דלא

